100 Soruda KÜBA

Carmen R. Alfonso Hernández

100 SORUDA KÜBA

CARMEN R. ALFONSO HERNÁNDEZ

José Martí Küba Dostluk Derneği'nin
süresiz / ücretsiz yayınıdır.

Gözden geçirilmiş ikinci basım
Çeviren: Ezgi Göksu Kök
Kapak ve sayfa tasarımı: Yener Yentek

Birinci Basım: Ekim 2010
İkinci Basım: Temmuz 2012

Baskı: Hermes Ofset Büyük Sanayi 1. Cadde No: 105
06060 İskitler - Ankara 0312 384 40 42
ISBN 978-975-92312-3-1

José Martí Küba Dostluk Derneği
İstanbul: İstiklal Cad. Gazeteci Erol Dernek Sk. Hanif Han
No: 11 Kat: 4 Daire: 5 Beyoğlu - 0212 244 35 09
Ankara: Karanfil Sok. No: 58 Kat: 2 Kızılay - 0312 418 84 99
İzmir: Cumhuriyet Bulvarı No: 240 Alsancak - 0232 421 45 09
Eskişehir: Hoşnudiye Mah. İsmet İnönü Cad.
Oytaç Apt. Kat: 4 - 0505 899 55 06

kubadostluk@kubadostluk.org
www.kubadostluk.org

İÇİNDEKİLER

1. Küba nasıl bir yerdir? 9
2. İklimi nasıldır? 10
3. Bitki örtüsü nasıldır? 12
4. Hayvan çeşitliliği nasıldır? 14
5. En uzun nehirleri, en yüksek dağları ve en önemli körfezleri hangileridir? 16
6. Komşuları kimlerdir? 17
7. Küba hangi siyasi ve idari birimlere ayrılmıştır? 17
8. Küba'nın nüfusu kaçtır? 18
9. Kübalılar ırk karışımına ne ölçüde maruz kalmıştır? 19
10. Küba bayrağı ve arması neyi simgeliyor? 21
11. Küba Ulusal Marşı nasıldır? 22
12. Küba'nın hangi bölgeleri UNESCO tarafından dünya kültür mirası listesine alındı? 22
13. Küba'nın başkenti nasıldır? 27
14. Başkentteki önemli tarihi bölgeler nelerdir? 29
15. Küba'nın hangi şehirlerinin özel adlandırmaları vardır? 31
16. Gençlik Adası nasıl bir yerdir? 31
17. Küba takımadasındaki adacıkların özellikleri nelerdir? 33

18. Küba halkının 19. yüzyılda verdiği bağımsızlık mücadelesinin kilometre taşları nelerdi? 34
19. José Martí neden Küba'nın ulusal kahramanı olarak anılır? 36
20. Küba ile ABD arasındaki anlaşmazlık ne zaman başladı? 38
21. Guantánamo'daki ABD üssü Kübalılar için ne ifade ediyor? 40
22. "Ya vatan ya ölüm" sloganı nasıl doğdu? 42
23. Che Guevara Küba için ne ifade ediyor? 43
24. Santiago de Cuba neden "kahraman şehir" olarak adlandırılır? 44
25. "Fikirler savaşı" Kübalılar için ne ifade ediyor ve devrimin buna bağlı ilkeleri neler? 45
26. Ülkedeki ekonomik tablo nasıl? 48
27. Turizmin Küba ekonomisine etkisi nedir? 51
28. Küba'daki önemli turistik merkezler hangileridir ve buralarda ne çeşit turizm yapılır? 52
29. Küba'nın madenleri nelerdir? 54
30. Küba'nın ihraç ettiği ürünler nelerdir? 55
31. Şeker kamışı sanayisi nasıl yeniden yapılandırıldı? 55
32. Küba'da petrol çıkarma süreci nasıl işler? 58
33. Enerji Devrimi nedir? 61
34. Turquino-Manatí Planı nedir? 62
35. Hangi alanlar biyosfer rezervi olarak belirlenmiştir? 63
36. Küba doğal afetler karşısında ne yapar? 65
37. Henry Reeve Tugayı nedir? 67
38. ABD'nin Küba'ya uyguladığı ablukanın etkileri nelerdir? 68
39. Küba'dan göç edilmesi politik bir olay mıdır, ekonomik bir olay mıdır? 71

40. Ülkedeki işsizlik oranı nedir? 73
41. Küba'da neden yalnızca bir siyasi parti var? Tek partiyle devam etmek neden önemli? 75
42. Küba'da seçimler nasıl yapılır? 76
43. Halk İktidarı Ulusal Meclisi nedir? 78
44. Küba'daki en büyük kitle örgütleri hangileridir? 79
45. Kaç ülkenin Küba ile ilişkisi vardır? 79
46. Küba ile dayanışma nasıl sergilenmektedir? 80
47. Küba'nın dış politikası nasıldır? 83
48. Küba teröre ve savaşa karşı nasıl bir duruş sergiler? 84
49. Ulusal Bağımsızlığı ve Küba Ekonomisini Koruma Yasası'nın çıkartılma nedeni nedir? 86
50. Hükümet ve kiliseler arasında nasıl bir ilişki var? 87
51. Küba'da kaç farklı din var? 89
52. Küba'nın koruyucu azizesi hangisi? 90
53. Küba'da ortalama yaşam süresi ne kadar? 90
54. 120 Yaş Kulübü nedir? 91
55. Küba'da kaç hastane, kaç doktor ve sağlık personeli var? 92
56. Toplum hangi hastalıklara karşı aşılanıyor? 94
57. Küba'da kürtaj yasal mı? 95
58. Gönüllü kan bağışı Kübalılar için ne anlama geliyor? 96
59. Küba'da ölümlerin başlıca sebepleri neler? 97
60. Küba'da bebek ölüm oranı kaç? 97
61. Peki ya AİDS? 98
62. Küba'nın Orta Amerika'ya tıbbi yardım programının içeriği nedir? 100

63. Mucize Misyonu nedir? 101
64. Küba'nın Amerikalar Serbest Ticaret Anlaşması (FTAA) ve Bizim Amerika Halkları için Bolivarcı İttifak (ALBA) ile ilgili konumu nedir? 102
65. Emeklilik yaşı kaç, en düşük emekli maaşı ne kadar? 103
66. Kimler sosyal yardımlardan faydalanabilir, yardım kapsamına giren şeyler nelerdir? 105
67. Küba'da özel mülkiyet var mı? 107
68. Toprak sahipliği sistemi nasıl? 108
69. Neden Küba'da hiç okuma yazma bilmeyen yok? 109
70. Eğitimin sürekliliği nasıl garanti altına alınır? 111
71. "Evet, Yapabilirim!" yöntemi nedir? 112
72. Engelli çocuklara nasıl eğitim verilir? 114
73. Toplumda kadının rolü nedir? 115
74. Peki ya genç Kübalılar? 116
75. Yaşlı vatandaşlar nasıl muamele görür? 118
76. Küba Cumhuriyeti Kahramanı ve Küba Cumhuriyeti Emek Kahramanı olabilmek için gereken koşullar neler? 120
77. İmparatorluk tarafından tutsak edilen 5 Kübalı kahraman kimdir? 121
78. Kübalılar devrimi savunmak için hangi imkanlara sahip? 123
79. Bir Kübalının işleyebileceği en ağır suç nedir? 124
80. Küba'da kaç tane müze ve sanat galerisi var? 125
81. Ernest Hemingway'in Küba'da bıraktığı izler nelerdir? 126
82. Küba Kültür Günü ne zaman kutlanır? 128
83. Küba'da yazılan ilk şiir hangisidir? 130

84. Casa de las Américas nedir? 131
85. Küba'da okuma alışkanlığı nasıl kazandırılıyor? 133
86. Küba Bale Okulu nasıl kuruldu? 135
87. Latin Amerika Film Festivali nasıl ortaya çıktı? 136
88. Küba'da kaç tane radyo ve televizyon kanalı var? 137
89. Müzik Kübalılar için ne ifade eder? 138
90. En ünlü Küba şarkısı hangisidir? 139
91. Küba yemekleri ve kokteylleri nasıldır? 141
92. Küba'nın en ünlü restoranları hangileridir? 142
93. Küba'nın spor alanındaki en önemli başarıları nelerdir? 143
94. Küba Spor Olimpiyatları nasıldır? 145
95. Biyoteknoloji ve ilaç sanayilerinin gelişimi ne durumda? 146
96. Kübalılar kentsel tarım ile ne kastediyor? 148
97. Küba çevreyi korumak için ne gibi önlemler alıyor? 149
98. Enternasyonalizm Kübalılar için ne ifade ediyor? 150
99. Fidel'in yurttaşlarına Devlet Konseyi Başkanlığı görevinden ayrılacağını bildiren son mesajı nasıldı? 152
100. Yeni Küba devlet başkanı olarak göreve başladığında Raúl Castro'nun halka verdiği mesaj neydi? 155

1. Küba nasıl bir yerdir?

Karayip Denizi'nde Meksika Körfezi'nin girişinde yer alan Küba Cumhuriyeti, 2003 Ulusal Kadastrosu'na göre, Küba adası, Gençlik Adası ve 1600 adacıktan oluşan 109.886,19 kilometrekarelik büyük bir takımadadır.

Kuzey ve Güney Amerika arasındaki jeopolitik konumu sebebiyle Küba, "Körfezin Anahtarı" olarak anılır. Kuzeyinde Florida Boğazı ve Bahama Boğazı, güneyinde Karayip Denizi ve Jamaika, batısında Yucatan Boğazı ve doğusunda, Windward Boğazı'nın diğer yakasında, Haiti Cumhuriyeti bulunur.

Küba adası, 1250 kilometrelik uzunluğu, 31 ve 191 kilometre arasında değişen genişliği ile Antiller'in en büyük adasıdır. İnce ve uzun olması sebebiyle, sahil şeridi boyunca, birçok koy, körfez, burun, çıkıntı ve yarımadaya ev sahipliği yapar. Ancak uzun nehirlere sahip değildir. Kumsalları çok güzel ve etkileyicidir. Sahil şeridinin

diğer kısımlarında ise dik uçurumlar bulunur. Ülkenin çeşitli bölgelerinde çok sayıda alçak sıradağ vardır. Çok zengin bir bitki örtüsü ve hayvan çeşitliliğine sahiptir.

Küba Cumhuriyeti, 1977 yılında, siyasi ve yönetsel amaçlar doğrultusunda, 14 il ve içinde Gençlik Adası belediyesinin de bulunduğu 169 belediyeye ayrıldı. Sahip olduğu iller batıdan doğuya şu şekilde sıralanır: Pinar del Río, La Habana, Ciudad de La Habana (Havana Kenti), Matanzas, Villa Clara, Cienfuegos, Sancti Spíritus, Ciego de Ávila, Camagüey, Las Tunas, Holguín, Granma, Santiago de Cuba ve Guantánamo.

Resmi dili İspanyolcadır. Vatandaşlarına "Kübalı" denir. Küba bayrağı, kırmızı bir üçgen içerisindeki beyaz yıldız ve üçü mavi ikisi beyaz olmak üzere beş yatay şeritten oluşur. Ulusal marşı "Bayamo Marşı"dır ve ulusal armasında bir palmiye cinsi olan Roystonea ağacı bulunur.

1976 yılında 16 yaş ve üzerindeki Kübalı yurttaşların yüzde 97,7'si tarafından onaylanarak kabul edilen anayasa, Küba Cumhuriyeti'nin, işçilerin, köylülerin ve diğer kol ve kafa emekçilerinin sosyalist devleti olduğunu belirtir.

2. İklimi nasıldır?

Küba, ortalama yıllık sıcaklığın 24°C, ortalama yaz sıcaklığının 27°C ve ortalama kış sıcaklığının 21°C olduğu, yağışlı tropikal iklime sahiptir.

Küba, tropikal geçiş kuşağında, 74°7'52" ve 84°57'54" Batı boylamları ve 19°49'36" ve 23°17'9" Kuzey enlemleri arasında, Yengeç Dönencesi'ne çok yakın bir bölgede yer alır. Sahra ve Arap Yarımadası gibi dünyanın en büyük çöllerinin bulunduğu yerlerle aynı enlem kuşağındadır. Ancak, Küba topraklarının büyük bölümü uzun, dar bir adadan oluştuğu için denizlerdeki akıntılar da iklimi etkilemektedir. Genellikle yağış getiren alize rüzgârlarının etkisi

altındadır. Fakat bu durum, Küba'daki havayı belirleyen Kuzey Atlantik yüksek basınç alanının bulunduğu yere göre değişir. Meltemler gibi daha az yoğunluktaki diğer rüzgârlar da neredeyse tüm Küba topraklarını etkiler.

Yağmurlar iki ana mevsimin oluşmasına sebep olur: Kurak mevsim ve yağışlı mevsim. Kurak mevsim Kasım'dan Nisan'a, yağışlı mevsim ise Mayıs'tan Ekim'e kadar sürer. Doğal olarak yağmur, yılın hep aynı günlerinde ve hep aynı miktarda yağmaz. Yıllık ortalama yağış 1370 milimetreyken bağıl nem yüzde 80'dir.

Yirminci yüzyılın son on yıllarında daha yoğun iklim çeşitliliği, ülkedeki ekosistemi etkileyen bir bozulma sürecine hız kazandırdı. Bunun sonucunda geçtiğimiz beş yıl içinde çölleşme arttı ve çoğunlukla doğu illerinin geniş bölgeleri olmak üzere, Küba topraklarının yüzde 14'ünü etkiledi.

İçinde bulunduğumuz yüzyılın ilk yıllarında ülkeyi saran ve özellikle doğu bölgelerdeki iki milyon insanı etkileyen kuraklık, 2005 yılında ülkeyi vuran Arlene, Dennis, Katrina, Rita ve Wilma kasırgalarının barajlardaki su seviyesini milyarlarca metreküp artırmasıyla büyük ölçüde azaldı. Aynı yılın sonlarına doğru, barajlarda toplanan su, toplam baraj kapasitesinin yüzde 77'sine ulaştı ve yeraltı sularının yüzde 98'i, normal seviyelerine kavuştu.

Son yüzyılların en yağışlı üçüncü yılı kabul edilen 2007'nin ortalarına doğru, Küba'daki barajların toplam su depolama kapasitesinin yüzde 70,7'si doldu. Bu, işlevsel dolum kapasitesinin yüzde 68,2'si anlamına gelmekte ve geçmişteki ortalama değerlerden daha yüksek bir yüzdeyi ifade etmektedir.

Trinidad, Sancti Spíritus, Florida (Camagüey ilindeki), güneydoğu Camagüey, Manzanillo, Cauto Nehri ağzı, doğu illerinin kuzey sahilleri, Santiago de Cuba ve Guantánamo arasındaki sahil şeridi ve Gençlik Adası gibi bölgeler daha yüksek ortalama sıcaklıklara sahiptir.

Maksimum mutlak sıcaklık 17 Nisan 1999'da Granma ilinin güneydoğusundaki Jucarito'da 38,8 olarak ölçülmüşken, minimum sıcaklık 0,6°C olarak 18 Şubat 1996'da La Habana'daki Bainoa'da kaydedilmiştir.

Ancak, Pinar del Río, La Habana, Matanzas, Santiago de Cuba, Holguín ve Guantánamo'nun iç kesimleri, Trinidad ve Sancti Spíritus dağlarının kuzey kısımları daha düşük ortalama sıcaklıklara sahiptir.

Yılın en soğuk ayları Aralık, Ocak ve Şubat iken, en sıcak aylar ise Temmuz, Ağustos ve Eylül'dür.

3. Bitki örtüsü nasıldır?

Küba, çok zengin bitki çeşitliliği ile 8000'den fazla türde bitkiyi barındırır. Roystonea ağaçları ve şeker kamışı Küba'da yetişen bitkilerin en tipik örnekleridir.

Tarımsal çeşitlilik sayesinde büyük narenciye bahçeleri, muz, ananas, tahıl, domates, patates, pirinç ve diğer sebzelerin ekildiği geniş araziler bulunmaktadır. En ünlü yerli bitkilerden biri, Havana purosu ve sigara yapımında kullanılan tütündür. Pinar del Río ilindeki Vueltabajo tütün plantasyonları, kaliteleriyle dünyaca ünlüdür.

Küba'nın ağaçları, uzun yıllardır yüksek nitelikleri ile bilinir. Sideroxylon türü ağaçlar, maun ağacı, cuajanies (*Prunus occidentalis*), abanoz ağacı ve jiques (*Pera bumelifolia*) bunlardan bazılarıdır. Devrimden önce ağaçların ayrım yapmadan sistematik bir biçimde kesilmiş olması yeniden ağaçlandırmayı, devrimin önüne öncelikli bir hedef olarak koymuştur. 1492'de Küba'nın yüzde 60'ının ağaçlarla kaplı olduğu, fakat 20. yüzyıl ortalarında bunun yüzde 13'e gerilediği hesaplanmıştır.

1980'lerde yapılan bir analizle, dağların yeniden ağaçlandırılmasında, kaliteli odun ve meyve veren ağaçlara ağırlık verilmesi kararlaştırılmıştır. Uygulamaya konulan Turquino-Manati planı

(ismini yöre belediyesinden almıştır) ile 3 milyardan fazla fidan dikilmiştir. Bazı ağaç türlerinin kalitesiz olması ve bakımında uygun tekniklerin uygulanamaması yüzünden ne yazık ki bunların ancak yarısı yaşamıştır. Ayrıca, yakıt ve kaynak sıkıntısı yaşanan özel dönemde, ağaç kesimi yapılmıştır. Ancak insanları başka yakıt kaynaklarına yönlendirmek için çalışmalar yapılmaktadır.

Son on yıl içinde yüzde 1,3'lük orman büyüme oranıyla Küba, dünyada en ön sırada iken Amerika Birleşik Devletleri yüzde 0,8 ile Küba'nın hemen arkasında yer almaktadır.

1995'te fidan üretme çiftlikleri planı ile ormanlık alanların koruma ve geliştirmesi ailelere bırakılmış ve olumlu sonuçlar elde edilmiştir. 2007'de 1200'den fazla fidan üretme çiftliği kurulmuştur. Bir diğer ileri adım da ülke genelinde onlarca kereste fabrikasının açılmasıdır.

Şu anda Küba'da 2.700.000 hektardan büyük bir alan ağaçlandırılmış bulunmaktadır ve uygulamaya konulan ağaçlandırma programları ile 2015'e kadar yaklaşık 183 milyon hektar alanın ağaçlandırılması planlanmaktadır. Bu rakam, Küba yüzölçümünün yüzde 27'sine denk gelmektedir. Çevre koruma önlemleri sayesinde, 2007 sonu itibariyle ulusal toprakların yüzde 24,54'ü, yani Küba'nın üçte biri ağaçlarla kaplıdır.

Son otuz yıl içinde Küba üniversitelerinden 1500'den fazla orman mühendisi mezun olmuştur. Toplamda 40.000 kişi Küba'yı daha yeşil bir yer yapmak için çalışmaktadır.

Küba, ekonomik krizin dayattığı değişikliklerin ve kalkınma zorunluluğunun yarattığı baskının ortasında doğal hayatı korumak için sistematik bir çaba sarf etmektedir. Örneğin anayasasında herkesin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğunu belirten Antiller'deki ilk ülkedir (Anayasa, Rio de Janeiro'da yapılan Dünya Zirve Toplantısı'ndan sonra yazılmıştır). 1992'de alınan kararlardan sonuç alınamayınca zirveden 5 yıl sonra Ulusal Konsey, çevreyle ilgili

hedeflere ulaşmak için daha fazla sayıda çalışmaya olanak tanıyan yeni bir çevre yasası hazırlamayı düşünmüştür. Ardından 1998 ortalarında Orman Yasası kabul edilmiştir. Halen takımada boyunca çevre korumanın öneminin kavranması için yeni yasalar üzerine çalışılmaktadır.

Küba'nın ulusal çiçeği kelebeğe benzeyen özel bir zambaktır (*hedychium coronarium*). Akarsuların ve göllerin kenarlarında bulunur. Beyaz yaprakları ve hoş bir kokusu vardır. Ulusal ağacı ise bir palmiye türü olan roystonea palmiyesidir (*roystorea regia*). Küba armasında resmedilmiştir.

4. Hayvan çeşitliliği nasıldır?

Küba'nın ulusal kuşu, Küba kemirgen gagalısıdır (*Prictelus temnurus*). Mavi, beyaz ve kırmızı, yani Küba bayrağının renklerinde tüyleri vardır. Kafeslendiğinde öldüğü için özgürlüğün simgesidir. Sadece Küba ormanlarında görülür. Yuvasını ağaçların kavuklarına yapar ve uçarken yakaladığı böceklerle beslenir.

Ülkenin faunası geniş ve çeşitlidir. Bu özellikleriyle pek çok türün kendine has güzelliği, doğa tutkunları için muazzam bir çalışma sahası sunar.

Küba'da pek çoğu sadece burada yaşayan 13.000 farklı kara hayvanı türü bulunur: Omurgasızlar, sürüngenler, amfibiler, kuşlar ve memeliler. Adanın batı bölgesinin güney sahillerinden çıkarılan süngerler, omurgasızların en değerlileri arasındadır. Akarsular ve Ada'yı çevreleyen denizler kabuklu hayvanlar açısından zengindir. Bunlar arasında dikenli ıstakoz ve kayalık yengecinin mutfak sanatında yeri büyüktür.

Ülke genelinde 7.000'den fazla böcek türü bulunmaktadır. Bazıları hastalık bulaştıran zararlılardır. Avellaneda ve Gundlach kelebekleri gibi bazıları ise eşsiz güzelliktedir. Arı türlerinin ise, bal ve balmumu

yapmanın yanında tozlaşmayı da sağladıkları için büyük önemi vardır.

Küba 1700 civarında kara, nehir ve deniz yumuşakçası barındırır. Istiridyeler (*ostrea virginica*), midyeler (*macoma contricta*), ahtapotlar ve mürekkep balıkları besin değerleri açısından büyük önem taşır. Dünyanın en güzel kara yumuşakçalarından *polimita*'lar (*polymita picta*) ülkenin doğusunda bulunur. Küba takımadalarını çevreleyen denizlerde 450 civarında eti yenebilir balık türü olduğu söylenmektedir.

Küba'nın amfibi hayvanları arasında muz kurbağaları ve dünyanın en küçük kara kurbağası olarak bilinen bir tür (*sminthillus limbatud*) de bulunur. Dört metrelik boyuyla ülkenin en uzun yılanı olan Santa María boa yılanı da dahil, toplamda 100 civarında sürüngen türü vardır.

Antil denizinin ortasında olduğu için Küba, Güney Amerika'ya göç eden kuşların uğrak yeridir. Bu yüzden 300'ün üzerinde kuş türü gözlenebildiği halde bunların sadece üçte biri Küba'ya özgüdür. Roseate flamingoları ve kırmızı bacaklı ardıç kuşları gibi bazı kuş türleri sıradışı bir güzelliğe sahiptir. Alaycı kuşlar ve bülbüller gibi bazıları ise ötüşleriyle ünlüdür. Totí gibi diğerleri ise zararlı böceklerle beslendikleri için büyük ekonomik değere sahiptirler. İlginç bir diğer örnek de, uzmanların dünyanın en küçük kuşu olarak tanımladıkları sinekkuşudur.

Küba'da, yüzde yetmişi ülkeye özgü olmak üzere yaklaşık 38 farklı memeli türü bulunduğu düşünülmektedir. Bunlardan en ilginci, soyu tükenmek üzere olan ve sadece Guantánamo dağlarında yaşayan "almiqui"dir (*solenodon cubanus*).

Doğal mirasımızı korumak için 70'lerin başında Flora ve Faunayı Koruma Ulusal Kurumu kurulmuştur. Bu kurum, yüzlerce kara ve su hayvan türünün korunması ve çoğalmasında olumlu sonuçlar elde etti. Papağanlar, turnalar, Küba papağanı (*gavilanes cagüeros*), mavi

başlı güvercin, *pitirres reales, caos roncos* ve *torcazas bobas* kurum tarafından koruma programına dahil edilen türlerdir. Kurum ayrıca, roseate flamingosu gibi tehlike altında olmayan bazı türleri de korumaya çalışmaktadır. 1980'de sayıları 40.000'e düşen roseate flamingolarının sayısı yıllar süren dikkatli çalışmalar sonucunda 1998'de 250.000'e ulaşmıştır. Bu rakam artmaya devam ediyor. 2006 sonundaki rakamlara göre Camagüey'deki Río Máximo doğal yaşam parkında 140.000 civarında flamingo bulunmaktadır.

5. En uzun nehirleri, en yüksek dağları ve en önemli körfezleri hangileridir?

Küba topraklarında, çok sayıda akarsu ve 200'den fazla küçük nehir vardır. En uzun nehri, ülkenin doğusunda yer alan ve güneye doğru yaklaşık 340 kilometre boyunca akan Cauto'dur. Güneye doğru akan Zaza, Agabama, Jatibonico del Sur, San Pedro, Hanábana, Hondo, Najasa ve Cuyaguateje ile kuzeye doğru akan Sagua la Grande, Caonao, Toa ve Mayarí diğer önemli akarsularıdır. Guantánamo'daki Toa Nehri en yüksek debiye sahip olandır.

Turquino Zirvesi, deniz seviyesinden 1972 metre yüksekliktedir ve Küba'nın en yüksek dağıdır. Onu, 1872 metre yüksekliğindeki Küba Zirvesi ve 1730 metre yüksekliğindeki Bayamasa Zirvesi izler. Üçü de, ülkenin doğusunda, Santiago de Cuba ve Granma'daki Sierra Maestra sıradağlarını oluşturur. Aynı sıradağda, zirvesinde 60 bin tonluk bir kaya bulunan, deniz seviyesinden 1214 metre yükseklikteki Gran Piedra da bulunur. Diğer sıradağlar, Guantánamo'daki Purial Dağları, Holguín'deki Cristal ve Nipe Dağları, Sancti Spíritus'teki Guamuhaya Kayası ve Pinar del Río'daki Rosario Dağları'dır.

Küba'nın kuzey sahillerinde Honda ve Cabañas körfezleri ile Mariel, Havana, Matanzas, Nuevitas, Puerto Padre, Gibara, Banes ve Nipe'deki körfezler vardır. Güney yakada ise Cienfuegos, Santiago de Cuba ve Guantánamo körfezleri bulunur.

Büyük körfezleri ise kuzeydeki Guanahacabibes ile güney yakadaki Batabanó, Ana María ve Guacanayabo'dur.

6. Komşuları kimlerdir?

Küba'nın en yakın komşuları doğuda Windward Geçidi'nin diğer yakasında, yaklaşık 77 kilometre uzaklıktaki Haiti, güneyde Kolomb Boğazının diğer yakasında, 140 kilometre uzaklıktaki Jamaika, kuzeyde Florida Boğazı'nın diğer yakasında 180 kilometre uzaklıktaki Amerika Birleşik Devletleri ve batıda Yucatán Kanalı'nın diğer yakasında, 210 kilometre uzaklıktaki Meksika'dır.

Havanın açık olduğu günlerde Küba topraklarından komşu ülkeleri görmek mümkündür. Örneğin, Turquino Zirvesi'nin üst kısımlarından Jamaika'nın Mavi Dağlar'ını ve Maisí Feneri'nden Haiti sahilini görmek mümkündür.

7. Küba hangi siyasi ve idari birimlere ayrılmıştır?

İspanyol sömürge rejiminin 1898'de kurduğu siyasal-yönetsel birimler Küba devrimi 1959'da zafere ulaşana kadar varlığını sürdürdü: 132 belediye ile 6 şehir. 1877 nüfus sayımına göre toplam nüfusun yüzde 16'sı Oriente İli'nde yaşarken yüzde 17'si Matanzas İli'nde bulunmaktaydı. 1970 nüfus sayımına göre ise Oriente ilinin nüfusu Matanzas'ın altı katına ulaşmıştı. Ayrıca, 1963'ten itibaren ülkedeki devrimci dönüşümler yeni bölgelerin oluşmasını ve belediyelerin sayısının sürekli artmasını sağladı. 1973'e gelindiğinde, şehirleşmenin eski sınırlarına büyük oranda bağlı kalmakla beraber, 58 bölge ve 407 belediye olduğu göze çarpmaktaydı. Bu şekilde yönetsel yapı ulusaldan yerele üç düzeyden oluşmaktaydı: şehirler, bölgeler ve belediyeler. Bütün bunlar merkezi birimler ile endüstri, tarım ve diğer ekonomik birimler, eğitim ve hizmet birimleri arasında kontrolü zorlaştıran bir sürü aşama anlamına geliyordu. Kısacası, eski yönetsel yapı, planlanan sosyoekonomik gelişme açısından ne akılcı ne de

işlevseldi. Şehirler arasındaki nüfus farkı çok fazlaydı.

Gelinen durumu etkileyen faktörler de göz önünde bulundurularak titiz bir araştırma yapıldı, yerel düzeyin bırakılıp siyasal-yönetsel yapının basitleştirilmesi gerektiğine karar verildi. Daha fazla il yaratılmalıydı. Yer, nüfus, üretim faaliyetleri, hizmetler ve iletişim açısından göreli benzerlik sağlamak için gerçekten belediye sayısının azaltılması gerekliydi.

Sonuç olarak, yeni siyasal-yönetsel bölünme ile ilgili bir karar önerisi geliştirildi ve Küba Komünist Partisi'nin 1975'te düzenlenen 1. Kongresi'nde onaylandı. "Halk İktidarı"nın kurulması ile birlikte bu, gelişmiş örgütlenme ve önderlik biçimlerine doğru atılan somut bir adımdı.

1977'nin başlarından itibaren Küba, 1989'daki bölünmelerle birlikte 8 il daha kazanarak toplam 14 ile ve eski sistemdekinden 37 fazla belediyeye, toplamda 169 belediyeye sahip oldu.

8. Küba'nın nüfusu kaçtır?

2007 yılı sonlarında Küba'nın nüfusu 11.237.154 idi. Ulusal İstatistik Ofisi, 2007 nüfusunun bir önceki yıldan 1889 kişi daha az olduğunu açıklamıştır.

İllere göre nüfus dağılımı ise eşit değildir. Cienfuegos, Sancti Spíritus ve Ciego de Ávila 500 binden az nüfuslarıyla ülkenin en tenha yerleşim yerlerini oluşturuyor. Bununla birlikte, Ciudad de La Habana'da (Havana Kenti) 2 milyon 100 bin'den fazla Kübalı yaşarken, onu bir milyonu aşkın nüfuslarıyla Santiago de Cuba ve Holguín izliyor.

Küba, kentleşme düzeyi oldukça yüksek bir ülkedir. 2007'nin son aylarında kent nüfusu yüzde 75,62 artmıştır. Nüfusun cinsiyete göre dağılımında ise, 5.627.062 erkek ve 5.610.092 kadın ile iki cinsin nüfusunun birbirine çok yakın olduğu göze çarpıyor.

Küba nüfusunun yaş ortalamasının arttığı bir sır değil. Günümüzde 60 yaş üzeri nüfus toplam nüfusun yüzde 16,2'sini oluşturuyor. Bu oran 10 ile 19 yaş arasındaki gençliğin nüfus içindeki oranından yüksektir. Yaşlı vatandaşların sayısındaki artış kesintisiz olarak sürerken ülkedeki gençlerin sayısı da azalmaya devam ediyor.

Birleşmiş Milletler Nüfus Bölümü'nün tahminlerine göre, 2050 yılından önce Barbados ve Küba, Amerika ülkeleri arasında en yüksek yaşlılık oranına sahip ülkeler olacak.

9. Kübalılar ırk karışımına ne ölçüde maruz kalmıştır?

Tarihsel olarak Kübalılar ırk karışımına oldukça fazla maruz kalmıştır. Sömürgecilik döneminden beri İspanyollar, siyahlar, Kızılderililer ve Asyalıların bir karışımı olmuşlardı.

İspanyolların Küba'yı keşfinden beri Kızılderililer bitmek bilmez bir acı içinde yaşadılar. Köleleştirildiler, günde on iki saat altın aramaya, maden cevherlerini eritilmek üzere, 150 ila 450 kilometre boyunca taşımaya zorlandılar. Beslenmeleri için çok az yemek verildi: Azıcık su, manyok ekmeği ve belki biraz mısır ve patatesle beslendiler.

Doğal olarak, yerlilerin soyu tükenmeye başladı, doğum oranı düştü ve bebek ölümleri arttı. Dominikan Peder Bartolomé de las Casas, bahsedilen dönemde "Sadece üç ayda yedi binden fazla çocuk, anneleri çalışmak zorunda olduğu için öldü" demişti. Buna ek olarak, toplu katliamlar, firarlar ve isyanlar, beyazlarla ve siyahlarla birlikte gelen hastalıklardan kaynaklanan ölümler meydana geliyordu. Bu dehşet verici durum, yüz yıldan daha kısa süre içerisinde Küba'daki Kızılderililerin neredeyse tamamen soylarının tükenmesine yol açtı.

16. yüzyıl başlarında zaten sayıları azalmış olan Kızılderili köleler yerine Afrika'dan siyahlar getirilmeye başlanmıştı. Kölelerin sayısı şeker fabrikalarının kurulmasıyla beraber arttı. 1763'te Küba'nın toplam 150.000 olan nüfusunun 60.000'ini siyahlar oluşturmaktaydı.

Kölelerin içinde yaşadığı insanlık dışı koşullar daha da kötüleşti ve çoğu, özgürlük uğruna insan eli değmemiş vahşi doğaya kaçtı. Atlarıyla kaçanları izleyen köle avcıları, kaçan özgür kölelere karşı terör estirdiler.

Özgürlük için savaşan Haitililerden etkilenen özgür siyahlar, birlik ve önderlikten yoksun olmalarına rağmen sık sık ayaklandılar. Siyahlar 1812'de Küba'nın muhtelif bölgelerinde kanlı çarpışmalarla sonuçlanan ayaklanmalar gerçekleştirdiler, fakat hareket, örgütlülüğünün zayıf olması yüzünden sönümlendi. Aponte ve diğer önderler asıldılar ve hapishaneler siyahlarla doldu.

Köle ticareti yüksek kazanç getirdiği için artmaya devam etti. Tarihçilere göre Küba'da köle ticareti resmen yasaklandıktan sonra bile yılda ortalama 20.000 siyah yasadışı yollardan ülkeye getiriliyordu. Sonuç olarak 1841'de siyahların sayısı beyazları geçti. Siyahlar (özgür veya köle) nüfusun yüzde 58'ini oluşturuyordu.

Ayaklanmalar sayıca arttı ve şiddetlendi. Şekerkamışı tarlaları ateşe verildi. Bu ayaklanmaların en ünlüsü 1843'teki "Merdiven Komplosu"dur. İsmini çok sayıda siyahın öldürülmesinden ve merdivene bağlı halde kırbaçlanıp işkenceye uğramasından almıştır.

10 Ekim 1868'de, avukat Carlos Manuel de Céspedes adalet ve özgürlük sağlama kararlılığını göstermek adına La Demajagua şeker fabrikasının zilini son kez çaldı ve kölelerine o andan itibaren özgür olduklarını bildirdi. Bayrağa bağlılık yemini ettikten sonra Küba'nın fiili bağımsızlık deklarasyonu olan bir manifesto okudu. Özgür bırakılan kölelerle Küba'da yaşayan İspanyol soydaşlarının kanı, bağımsız bir vatanda yaşamak için verilen mücadelede birbiriyle karıştı.

19. yüzyıl ortalarında, zaten krizde olan kölelik rejimindeki çalışma baskısına maruz kalan işgücünün bir kısmını tahkim etmek üzere on binlerce Çinli Küba'ya getirildi. Bu vahşi sömürüye maruz kalan çoğu kişi, 1868 ve 1895 bağımsızlık savaşlarında Özgürlük Ordusu (EL) saflarına katıldı.

1862'de Küba'nın nüfusu şu şekildeydi: 601.160 İspanyol kökenli beyaz, 116.114 İspanyol, 11.153 diğer uluslardan beyazlar, 34.045 Çinli, 838 Yucatánlı ve 594.433 siyah.

Günümüzde Küba'da, iki milyondan fazlası başkentte olmak üzere 11.237.000 kişi yaşıyor. 1981 nüfus sayımına kıyasla günümüzdeki ırk karışımı, yüzde 24,9 dolaylarına yükseldi. Bunlar, Fidel'in de tanımladığı gibi "Afro-Latinler"dir.

10. Küba bayrağı ve arması neyi simgeliyor?

Küba bayrağı, Narciso López'in Cárdenas şehrinin ele geçirilmesine öncülük ettiği yıl olan 1850'de taşıdığı bayrakla aynı görünüşe sahip. 1868-1878 savaşının ilk yıllarında kullanılan bayrak Carlos Manuel de Céspedes'in 10 Ekim 1868'de Yara'da havaya kaldırdığı bayrağa benziyordu. Fakat 11 Nisan 1869'da Silahlı Cumhuriyet Temsilcileri Meclisi, 1850'deki bayrağın Küba'nın resmi bayrağı olarak kabul edilmesine karar verdi.

Bayrak, 1895-98 savaşında da kullanılmaya devam etti. Küba, 1902'de İspanya'dan bağımsızlığını ilan ettiğinde, bayrak şimdiki haliyle resmi bayrak olarak onaylandı. 1976'da kabul edilen sosyalist anayasa da tek yıldızlı bayrağın Küba'nın ulusal sembolü olduğunu ilan etti.

Bayraktaki üç yatay mavi şerit Küba'nın 19. yüzyılın ortalarında bölündüğü üç bölgeyi, kırmızı üçgen bağımsızlık uğruna dökülen kanları ve beyaz yıldız da yurtsever ideallerin saflığını temsil ediyor.

Küba arması da, birkaç değişiklik yapılmış olmasına rağmen 1850'deki devrimcilerin kullandığı armaya dayanıyor. Üstteki üçte birlik bölüm, stratejik konumundan dolayı 16. yüzyıldan beri "Körfezin Anahtarı" olarak tanımlanan Küba'yı simgeliyor. Yarım güneş yeni bir ulusun doğuşunu temsil ediyor.

Armanın alt sağ kısmı (karşıdan bakıldığında solda kalan kısım) bahsedilen üç bölgeyi simgelerken, alt sol kısmı ise (karşıdan

bakıldığında sağda kalan kısım) roystonea ağacının da olduğu tipik bir Küba manzarasını betimliyor.

11. Küba Ulusal Marşı nasıldır?

Küba Ulusal Marşı, ilk kez 20 Ekim 1868'de, yani Bağımsızlık Savaşı'nın patlak vermesinden on gün sonra söylendi.

Bayamolu avukat ve müzisyen Pedro (Perucho) Figueredo, marşın müziğini bir önceki yıl besteledi ve kimseye bunun bir ilahi olduğunu söylemeden Corpus Christi kutlamaları sırasında Bölge Kilisesi'nde dinletti.

Bağımsızlık birlikleri Bayamo şehrini ele geçirdiğinde ve halkı şehir meydanında topladığında Perucho Figueredo at sırtında "Bayamo İlahisi"nin, şimdiki ulusal marşın sözlerini doğaçlama olarak söyledi. Marşın şu anki sözleri, o anda uydurulan dizelerdir:

Bayamo halkı, savaşa hazırlan
Bu şanlı vatan senin
Korkma şerefli bir ölümden
Vatan için ölmek yaşamaktır

Zincirlerimizle yaşamak
Yaşamaktır onursuzlukla ve boğun eğerek
Kulak ver ulusunun çağrısına:
Hazırlanın cesur çocuklar savaşmaya

12. Küba'nın hangi bölgeleri UNESCO tarafından dünya kültür mirası listesine alındı?

UNESCO, Küba'daki sekiz bölgenin dünya kültür mirasının bir parçası olduğunu açıkladı: 1982'de başkentteki Eski Havana, 1988'de Sancti Spíritus ilinde bulunan Trinidad'ın tarihi merkezi ve komşusu San Luis Vadisi (Şeker Fabrikası olarak da biliniyor), 1997'de genelde Santiago de Cuba'nın Morrosu olarak bilinen San Pedro de la Roca

kalesi, 1999'da Granma'daki Desembarco del Granma Ulusal Parkı ve Pinar del Río İlindeki Viñales vadisi. UNESCO, aynı zamanda 2000 yılında Fransız kökenli vatandaşlara ait kahve plantasyonu kalıntılarına, 2001 yılında Guantanamo'daki Humboldt Parkı'na ve 2005'te de Cienfuegos tarihi şehir merkezine de dünya kültür mirasının bir parçası unvanını verdi.

2003 Kasımı'nda Tumba Francesa de la Caridad de Oriente, UNESCO İnsanlığın Sözlü ve Manevi Mirası Başyapıtı unvanını kazandı.

Haziran 2005'te Küba ulusal kahramanı José Martí'nin yaşamı ve çalışmalarıyla ilgili 2435 edebi, siyasi ve kişisel belge ve basın belgesinden oluşan koleksiyon UNESCO Dünya Belleği listesine alındı. Bu, gerçekten okumaya değer bir eserdir.

Yapıları 17 ila 19. yüzyıla dayandığından, Eski Havana mimarisi sömürge dönemi atmosferini koruyor.

Eski Havana, içinde yaklaşık yüz bin kişinin yaşadığı bir müze gibidir. Caddeleri dar ve parke taşlarıyla döşeliyken, evleri demir korkuluklu balkonlara, büyük ahşap kapılara sahiptir. Eski Havana'da birçok müze, kilise, manastır, kale, hem Kübalıların hem de turistlerin ilgisini çekecek çok sayıda mekân bulunmaktadır. Kristof Kolomb'un naaşına yıllarca ev sahipliği yaptığı söylenen Havana Katedrali özellikle göz kamaştırıcıdır.

19. yüzyılda San Luis'de (Şeker Fabrikası), elliden fazla şeker fabrikası inşa edildi ve bunların kalıntıları, şekerin Trinidad şehrini ülkedeki en zengin yerlerden biri haline getirdiği dönemin kanıtı olarak halen ayakta.

Günümüzde şehri simgeleyen Iznaga Kulesi, bu yapıların en bilinenlerinden biri. Kuleyi inşa ettiren toprak sahibinin, tarlalarda çalışan köleleri buradan izleyebilmek için kulenin inşa edilmesini

emrettiği söylenir. Efsane şöyledir: Bölgedeki toprak sahiplerinden biri o kadar zengindir ki konağının zeminini mozaik kaplatır gibi madeni paralarla kaplatmak ister. Fakat İspanyol yöneticiler adamın planından haberdar olur ve adamı bunu yapmaması için uyarır. Çünkü eğer paraları düz şekilde yerleştirirse herkes kralın ve İspanyol milli armasının üstüne basıyor olacaktır. Doğal olarak toprak sahibi bu fikrinden vazgeçer.

La Socapa ve La Estrella kaleleri ile birlikte daha çok Santiago de Cuba'nın Morro Kalesi olarak bilinen San Pedro de la Roca Kalesi, Santiago de Cuba körfezini koruyan savunma sistemini oluşturur. Bu, bir sömürgeci güç tarafından Karayip koşullarına uyarlanan Avrupa Rönesans askeri mühendisliğinin en büyük ve en bütünlüklü örneğidir. UNESCO, 19. yüzyılın son on yıllarında ve 20. yüzyılın ilk yarısı boyunca hızla yıpranan, ancak şimdiki Küba hükümetinin, ekonomik kısıtların el verdiği ölçüde, Küba'nın ulusal mirasının bir parçası olan alanları kurtarma ve koruma politikası tarafından öncelik verilen bu alanı, korumak adına listeye aldı.

Ünlü İtalyan askeri mühendis Juan Bautista Antonelli, mimarisini kendisinin yaptığı Havana'daki Morro Kalesi'ni 1638-1643 yılları arasında inşa etmiştir. Körfezin girişinde inşa edilen yığma kâgir beş katlı taraçalı yapı 9,5 kilometrekare alanı kaplar.

Granma İli'nin sınırı yakınında bulunan Desembarco del Granma Ulusal Parkı 1968'de oluşturuldu ve Fidel Castro önderliğindeki devrimcilerin 2 Aralık 1956'da Granma gemisinden karaya çıkışının anısına bu ismi aldı. Bulunduğu karstik arazide gerçekleşen jeolojik olayların ve ilginç morfolojisinin örneği olan göz alıcı falezler ve taraçalar ile kendine has bir yerdir.

En sembolik yerler Escalera de los Gigantes (Dev Merdiveni) taraça sistemi, El Guafe doğal ve arkeolojik yolu ile en ilgi çekici yerlerden biri olan İdolo del Agua mağarasıdır. Bir diğer ilginç yol Morlote-

Fustete'dir. Morlote ini (52 metre genişlik ve 77 metre derinlik), Fustete mağarası ve az sayıdaki bakir ormandan biri olan Royal Inlet burada bulunur. Bu parkta, 25.764 hektarlık alanda ziyaretçiler eşsiz bir hayvan çeşitliliğine sahip birçok alan bulabilirler. Küba papağanı, kırmızı gagalı tropik kuşlar (*phaeton aethereus*), kelebek yarasaları (*natalus lepidus*), Küba gece kertenkeleleri (*cricosaura typica*) ve kristal kelebekleri bu hayvanlar arasındadır.

Viñales vadisi Pinar del Río ilindeki Guaniguanico sıradağlarına dâhil olan Órganos dağlarının yakınındadır. Bu verimli alanda mogotes adı verilen bitki örtüsü ile kaplı çok sayıda monolit vardır. Vadideki geleneksel tütün tarımı ülkedeki en çekici kır manzaralarından birini oluşturur. Burada ayrıca, bir kısmı soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan özgün bitki ve hayvan türleri bulunur.

Viñales Vadisi Ulusal Parkı Küba'daki en geniş mağara sistemine sahiptir. İçinden San Juan nehri geçen Indian mağarası, 45 kilometre ile Antiller'in en büyük mağarası olan Santo Tomás en önemlileridir. Viñales kasabasının dört kilometre uzağında, bir kenarında 120 metre boyunda ve 180 metre enindeki dev Tarihöncesi Freski'nin görüldüğü Dos Hermanas (İki Kız kardeş) jeomorfolojik yapısı bulunur. Meksikalı duvar ressamı Diego de Rivera'nın tarzını izleyen Kübalı sanatçı Leovigildo González tarafından boyanan bu fresk, bölgede tarihöncesi çağlarda yaşamış değişik hayvanları ve yaratıkları betimler.

Tarihsel değerinden ötürü, güneydoğu Küba'da ekilen ilk kahve plantasyonlarının bulunduğu arazi 2000 yılında UNESCO tarafından dünya kültür mirası listesine alındı. Bu ilk Fransız-Haiti kahve plantasyonları, devrimin yenilgisinden sonra 1789'da Haiti'den kaçan göçmenler tarafından 18.yy sonları ile 19.yy başları arasında ekilmiştir. Bu kahve plantasyonları büyük öneme sahiptirler, çünkü mimari, bilimsel, teknik ve kültürel merkezler olarak gösterilirler. Bu bölgede, bu plantasyonlara ek olarak, kahve yetiştiriciliğinde kullanılan tarımsal araçların kalıntıları da bulunabilir.

Çoğu Santiago de Cuba ilinde olan bu çiftliklerden yaklaşık yüz tane bulunmaktadır. Çoğu Guantánamo ilinde de bulunan bu çiftlikler, Gran Piedra, El Cobre, Dos Palmas ve Contramaestre civarına da dağılmışlardır. Bu kahve plantasyonları kalıntıları arasında en meşhur olanları Santa Sofia, Kentucky ve La Isabélica çiftlikleridir. Bunlardan ikincisi hâlâ mükemmel bir şekilde korunuyor ve bir etnografya müzesi özelliği taşıyor. Gran Piedra'da yer alan çiftlikle ilgili olarak, bir Fransız'ın Isabélica isimli bir köleye aşık olup sonra onunla evlendiği ile ilgili bir efsane vardır.

Guantanamo İli'nde bulunan Alexander von Humboldt Ulusal Parkı Karayipler'in en önemli ulusal parklardan biridir. Parka, 1800 ve 1801'de adanın tümünü dolaşan Alman bilim adamı Alexander von Humboldt'un adı verilmiştir.

Park, dağları, platoları, nehirleri, ovaları, koyları, mercan kayalıkları ve körfezleriyle çok sayıda yerel bitki ve hayvan türünün yaşam alanıdır. Burası, aynı zamanda Küba'daki en çeşitli, en güzel ve en iyi korunmuş ekosistemlerden biridir. Parkın koruma altında olması buradaki canlıların ve doğal ortamın devamlılığını garanti altına alır. Burası, dünyadaki, bitki çeşitliliğinin en çok ve yerel tür sayısının en fazla olduğu yerlerden biridir: Dünyadaki bitki türlerinin yüzde 2'si burada bulunur. Ayrıca, bu park dağların, ormanların, çam ağaçlarının, nehirlerin, kuyuların, kristal sularıyla çağlayanların oluşturduğu muhteşem manzarasıyla görülmeye değerdir.

Son olarak, 2005 yılında UNESCO, bir 19. yüzyıl şehri olarak orijinal haliyle korunması için Cienfuegos tarihi şehir merkezinin, dünya kültür mirası listesine eklendiğini duyurdu. 1819'da Fransızlar tarafından kurulan şehir yakın zamanda tarım ürünlerinin satıldığı bir ticaret merkezi ve ülkenin güney sahilindeki en önemli limanlardan biri haline geldi. Tarihi şehir merkezi, belediye sarayı ile birlikte Arms Meydanı, 1890'da kurulan Tomás Terry Tiyatrosu, Ferrer Sarayı, San Lorenzo Okulu, Palatino Meyhanesi ve Kurucunun Evi'nin

görülebileceği yaklaşık doksan bloktan oluşuyor.

José Martí belge koleksiyonunun 2005 yılında, 1997'te oluşturulan ve şimdiye dek yalnızca 120 eserden oluşan UNESCO Dünya Belleği listesine kaydedilmiş olması da çok önemli bir olaydır. Küba Devlet Konseyi Tarihi Olaylar Bürosu tarafından saklanan koleksiyon, bizzat Havari olarak anılan José Martí'nin kendi eliyle yazmış olduğu 1821 elyazmasından, onunla ilgili yazılmış 451 belgeden ve Kübalı yurtseverlere, akrabalarına ve arkadaşlarına yazdığı cevaplardan oluşuyor.

13. Küba'nın başkenti nasıldır?

Küba Cumhuriyeti'nin başkenti olan Havana aynı zamanda Ciudad de La Habana (Havana Kenti) olarak bilinir. 1514'te güney sahilinde kurulan ve iki aşamada kuzey sahiline taşınan Havana, Amerika'nın en eski şehirlerinden biridir. 1519 yılına ait bir belge, bu yerleşimin kalıcı bir yerleşim yeri olduğundan bahseder.

Ancak, geçmişte korsanların ilgisini çektiği için, şimdi çok sayıda ülkeden onlarca turistin sokaklarında ve meydanlarında, şehrin sömürgecilik dönemine özgü tarzına hayran kalarak ve yöre insanlarıyla tanışmak için can atarak dolaştığı önemli turist merkezleri olan çok sayıda kale, duvar, hendek ve geniş duvarlar inşa edilmek zorunda kalınmıştır.

Sizi çok iyi karşılayan bu güzel şehir, uyumlu bir şekilde eskiyi ve yeniyi bir araya getirir. Devrim Hükümeti, şehri keşfedilecek keyifli bir mekân haline getiren yeni evler, sosyal amaçlı yapılar, parklar ve çeşmeler inşa etmiştir.

En önemli kaleleri ve meydanları Cephane Meydanı, Katedral Meydanı, Devrim Meydanı, Eski Meydan, Morro Kalesi ve La Fuerza Kalesi'dir. Tarihinden ve güzelliğinden ötürü Paula Gezisi, Prado ve Merkez Parkı da çok popülerdir.

Şehir, güzel turist ve eğlence merkezlerine, hayvanat bahçelerine, bir botanik bahçesine, akvaryumlara, sosyal kulüplere, 11. Pan Amerikan Oyunları için inşa edilenler de (Pan Amerikan Stadyumu, bir yüzme havuzu kompleksi, bir bisiklet parkuru ve çok sayıda çok amaçlı salon) dâhil olmak üzere 200'ün üstünde spor tesisine, dünyaca ünlü Tropicana Gece Kulübü de dâhil 50'den fazla gece kulübüne, (bazıları İspanya Hükümeti'nin şehri korumak için inşa ettirdiği surlarda olmak üzere) çok sayıda tipik meyhaneye, Bodegita del Medio ve Floridita restoranlarına sahiptir.

Havana'daki çeşmeler, 11. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali onuruna inşa edilen Gençlik Çeşmesi, 6. Tarafsız Ülkeler Konferansı Zirvesi şerefine inşa edilen Barış Çeşmesi ve geçmişin izleri olarak düşünülen Hintli Kız Çeşmesi ve Yılanlar Çeşmesi'dir.

Havana'da çok sayıda park bulunmaktadır: Merkez Park, Kardeşlik Parkı, Hintli Kız Parkı, Almendares Parkı ve şehrin dışına kurulmuş 700 hektardan fazla yer kaplayan, içinde bir amfitiyatro, akvaryum, sanat galerisi, rodeo stadyumu, lunapark, su sporları tesisi, binicilik alanları, kafeteryalar ve diğer merkezleriyle devasa Lenin Parkı. Bir diğer fuar alanı ise 34 fuar pavyonu ve Küba'daki tüm şehirlerin toplumsal ve ekonomik başarılarının sergilendiği bir açık alanı olan Expocuba'dır. Merkez ayrıca, değişik kıtalardan çok sayıda ülkenin katıldığı Uluslararası Havana Ticaret Fuarı'na da ev sahipliği yapmaktadır.

Şehirde ayrıca, Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi (CENIC), Genetik Mühendisliği ve Biyoteknoloji Merkezi (CIGB), Hermanos Ameijerias Hastanesi ve Tıbbi-Cerrahi Araştırma Merkezi (CIMQ) gibi çok sayıda bilim merkezi de vardır.

Vedado bölgesinde, bir simge haline gelmiş Hotel Nacional de Cuba Oteli, Habana Libre, Cohiba ve Riviera Otelleri gibi güzel turistik tesisler inşa edilmiştir. Miramar bölgesine gidildiğinde, Neptuno-

Tritón, Copacabana, Chateaux ve Bella Costa otelleri gibi küçük otellerin yanı sıra, Comodoro Oteli, Meliá Habana ve Panaroma'nın güzel mimarisi görülebilir.

Havana sahilinde, tüm yıl boyunca Karayipler'in ılık sularında hoşça vakit geçirmek isteyen yerli ve yabancı turistler tarafından akına uğrayan on kilometrelik kumsal uzanır. Bildiğiniz gibi yazın Küba'da hava harikadır.

14. Başkentteki önemli tarihi bölgeler nelerdir?

Havana, meydanları, parkları ve müzeleriyle çok sayıda tarihi bölgeye sahiptir. Şehir, 1763'te çok önemli bir ticaret merkezi olan Havana Limanı etrafında kurulmuştur. Amerika'daki sömürgecilik dönemine ait en eski yapı topluluklarından biri Eski Havana'da bulunur.

Gerçek değeri yalnızca ulusal anıt kabul edilen bine yakın binasında değil, bir bütün olarak 160 hektarlık homojen bir alan olan şehrin kendisinde saklıdır. Sokak ağı, değişiklik yapılmadan korunmuştur. Bu, Latin Amerika'da ve dünyanın geri kalanında hemen hemen tek örnektir.

Bu sebeple, 14 Aralık 1982'de UNESCO, Eski Havana'nın ve kentin sömürge dönemine özgü istihkâm sisteminin dünya mirasının bir parçası olduğunu açıklamıştır.

Efsaneye göre, San Cristóbal de la Habana'nın (şimdiki Havana) ilk yerleşim kent konseyi, şehrin günümüze kadar sağlam kalmış kısmında, 16 Kasım 1519'da büyük bir kalabalık eşliğinde düzenlenen törenle dev bir pamuk ağacının altında kuruldu. Bu pamuk ağacı 1754'te kesilmek zorunda kalındığında, aynı yere ağacın anısına bir sütun dikildi. 1828'de ise, bu pamuk ağacının anısına, başka bir pamuk ağacının etrafına Küba'nın ilk neoklasik yapısı olan Templete tapınağı inşa edildi.

18. ve 19. yüzyıllarda şehri çevreleyen duvarların sadece dört parçası günümüze ulaşmıştır. Bunlardan iki tanesinde (biri Liman Caddesi'ndeki

amfi tiyatronun önünde, diğeri Devrim Müzesi'nin önünde) küçük gözlem kuleleri bulunmaktadır. Duvarın bu parçaları ziyaretçilere, korsanlar tarafından sürekli akına uğrayan Havana'nın sömürgecilik geçmişine dair özgün tatlar sunar.

Küba'nın ulusal kahramanı José Martí 1853'te Havana'nın Paula Caddesi'ndeki küçük bir evde dünyaya gelmiştir. Martí'nin annesinin onuruna bu caddeye Leonor Pérez adı verilmiştir ve Martí'nin evi, hayatından önemli kesitler sunan bir müze haline getirilmiştir.

Ziyaretçiler Devrim Müzesi'nin hemen arkasına baktıklarında, tarih yüklü Granma teknesini görebilirler. Granma, Fidel Castro liderliğindeki 82 devrimcinin, 19. yüzyılda Mambí savaşçıları tarafından başlatılan Küba'nın bağımsızlık mücadelesini devralmak üzere Meksika'dan Küba'ya döndüğü teknenin adıdır. Fidel ve arkadaşları, Granma'yla Küba'ya vardıktan sonra ülkenin doğusundaki Sierra Maestra dağlarında yeniden mücadeleye atıldılar ve ülkeyi bağımsızlığına kavuşturdular.

16 Nisan 1961'de Fidel, Havana'nın Vedado bölgesinde, Colón Mezarlığı'nın girişine yakın, 23. ve 12. caddelerin kesiştiği noktada, Domuzlar Körfezi Çıkarması'nda hayatını kaybedenler için kitlesel bir cenaze töreni düzenledi ve burada Küba devriminin bir sosyalist devrim olacağını duyurdu. Bu olay ve mekân, Küba tarihinin önemli bir parçasıdır.

Dünyaca ünlü Devrim Meydanı ise Kübalılar için açık bir forum alanı, ülkenin önemli liderlerinin halkla buluştuğu bir miting meydanı görevi görür. Burası ayrıca kültürel etkinliklerin düzenlendiği bir buluşma yeridir. Devrim meydanı, Kübalılar için bundan daha fazlasını ifade eder. Meydan, okuma-yazma kampanyasının ulaştığı başarının duyurulduğu, Havana Deklarasyonu'nun ilanı sırasında bağımsızlık rüzgârının estiği, Che' nin öldüğünü duyup gelen binlerce Kübalı'nın cesur gözlerinden süzülen gözyaşlarının suladığı bir buluşma noktasıdır.

15. Küba'nın hangi şehirlerinin özel adlandırmaları vardır?

Küba'da bazı şehirler, kendilerini diğer şehirlerden farklı kılan özelliklerinden dolayı resmi adlarıyla değil, kimi yakıştırmalarla anılırlar.

Örneğin, Baracoa "ilk şehir" olarak anılır çünkü 1512'de sömürgeciler tarafından kurulan ilk yerleşim yeri burasıdır. Matanzas'daki Cárdenas, "bayrak şehri" olarak bilinir çünkü 1850'de Küba ulusal bayrağı ilk olarak burada dalgalanmıştır. Las Tunas'dan, 15 civarında heybetli heykelle süslü olduğu için "heykeller başkenti" olarak, Matanzas'tan ise San Juan ve Yumuri nehirleri geçtiği için "köprüler şehri" olarak bahsedilir. Camagüey ise evlerin avlusunda bulunan su deposu görevi gören büyük küplerden dolayı "küpler şehri" olarak bilinir. Yağmur suları bu küplerde birikir ve kuraklık zamanlarında kullanılmak üzere saklanır. Trinidad, aristokrasi tarafından 19. yüzyılda inşa edilen ve sonradan müzeleştirilmiş çok sayıda konağa ev sahipliği yapmasından dolayı "müzeler şehri" olarak anılır. Holguín, açık mekânlarının çeşitliliği ve çokluğu nedeniyle "parklar şehri", Cienfuegos ise Jagua Körfezi kıyılarının eşsiz güzelliğinden dolayı "Güneyin İncisi" olarak adlandırılır.

16. Gençlik Adası nasıl bir yerdir?

Şairler, La Habana ilinin hemen güneyindeki 2000 kilometrekarelik ada için çok sayıda şiir yazdılar. Ada, geçmişte korsanlar için bir gizlenme yeri, yazarlar için ilham kaynağı ve enternasyonalizmin beşiğiydi. Şimdilerde ise narenciye bahçeleri, el sanatları ve macera gezileri ile ünlüdür.

1494'te Kristof Kolomb Amerika'ya yaptığı ikinci yolculuğu sırasında adayı keşfettiğinde, burayı "Evangelista" olarak adlandırdı, fakat sonradan ada Çam Adası (Isla de Pinos) olarak anılmaya başlandı. Ada, aynı zamanda Robert Louis Stevenson'ın "Define Adası" adlı dünyaca

ünlü kitabındaki maceraların geçtiği yerdir. Ada, 1978'de 11. Uluslararası Dünya Öğrenci ve Gençlik Festivali'nin düzenlendiği yer olması nedeniyle "Gençlik Adası" olarak isimlendirilmiştir.

Bir zamanlar, Güney Amerika'dan İspanya'ya mal götüren İspanyol filolarının rotası üzerinde olması sebebiyle stratejik konumundan ötürü korsan gemileri için bir sığınak olan ada, yıllarca terk edilmiş halde kaldı.

1800 yılında İspanya adayı sürgün yeri olarak kullanmaya başladı. 30 yıl sonra adayı geliştirmeye karar verdi ve Nueva Gerona yerleşimini kurdu. Böylece, adaya sürgüne gönderilenlerin sayısı oldukça arttı. Örneğin, bağımsızlık savunuculuğu yapması nedeniyle Havana'da tutuklu bulunan José Martí de adaya getirilerek 13 Ekim 1870'ten, İspanya'ya gönderildiği 15 Ocak 1871'e kadar burada yaşadı.

1926'da, en kötü ABD hapishanelerinin bir kopyası haline gelen ada ironik bir şekilde "Model Hapishane" olarak isimlendirildi. Adi suçlularla birlikte, Küba yöneticilerine muhalefet etmeleri nedeniyle mahkûm edilenler de uzun süreliğine adaya gönderiliyordu. Devrimciler de 1930'lardan itibaren buraya gönderildi. Bunlar arasında, Moncada Kışlası'na saldırı düzenleyen Fidel Castro ve arkadaşları, Granma ile Küba'ya geri dönenlerin bir bölümü, yeraltında mücadele eden devrimciler ve dağlardaki gerillalar da vardı. Adadaki bu yapılar günümüzde, yeni nesilleri ve turistleri Küba tarihi hakkında bilgilendiren birer müze olarak kullanılıyor.

Devrim'in zaferiyle birlikte Çam Adası yeni bir hayata kavuştu. Binlerce genç okumak ya da narenciye bahçelerinde, mermer ocaklarında ya da seramik sanayisinde çalışmak üzere adaya gitti. Afrika, Asya ve Latin Amerika ülkelerinden on binlerce genç, narenciye bahçelerinde görülen işlerin de eğitim programına dâhil olduğu ilköğrenim, orta öğrenim, yüksek öğrenim ya da teknik ve mesleki eğitim görmek üzere adaya geldi.

Adası yakınlarındaki mercanlarda üzeri değerli taşlarla süslü altın bilezziklerin bulunduğu, bir efsaneye göre, Fransız korsan Latrobe'un kaçarken Sigunaea Koyu yakınlarında bir yerlerde esir alınmış İspanyol kalyonlarından aldığı altın ve mücevherleri adaya gömdüğü söylenir.

Küba takımadasının en büyük ikinci adası olan adanın diğer ilgi çekici özellikleri de, denizin mermer kayalıklarını aşındırmasının eseri olan koyu renkli kumları ile Bibijagua Kumsalı, duvarlarında yerlilerin yaptığı resimyazılar bulunan Punta del Este mağaraları ve 56 dalış alanı bulunan Uluslararası Dalış Merkezi'dir.

17. Küba takımadasındaki adacıkların özellikleri nelerdir?

İnsan eli değmemiş toprakları, harika kumsalları, değişik bir bitki örtüsü, yaban hayatı ve derinlerde gizli inanılmaz güzellikteki mercan kayalıkları ile adacıklar, en büyük ada olan Küba'nın hem kuzeyine hem de güneyine doğru sıralanırlar. Bu nedenle bu adacıklar, dalış, balıkçılık, avlanma, ekoloji turizmi ve kültürel turizm için idealdir.

Ana adanın güneyinde bulunan Largo Adası'ndan başlayalım. Largo Adası'nın altı büyük kumsalı vardır. Bunlardan biri olan Tortugas'ta yüzlerce kaplumbağa kumsala çıkıp yumurtalarını bırakır.

Adanın mercan yatakları, tertemiz sulardan rahatlıkla görülebildiğinden, dalış tutkunlarını kendine hayran bırakır. Burada dalış tutkunları 35 metre derinlikte siyah mercan kolonilerini görebilirler.

Ciego de Avila şehrinin güneyinde, el değmemiş kumsalların, flamingoların, martıların, pelikanların, iguanaların ve diğer hayvanların güzel ve huzurlu manzaralar oluşturduğu bir adacıklar topluluğu olan Jardines de la Reina bulunur.

Küba adasının kuzeyindeki adacıklar, Villa Clara, Ciego de Ávila ve

Guillermo, Antón Grillo ve Paredón Grande adacıklarının bulunduğu etkileyici Jardines del Rey bölgesi bulunur. Tüm bu adacıklar ana adaya 17 kilometrelik bir geçitle bağlanmıştır. Bu karmaşık mühendislik harikası, tam bir otoyol görevi görür.

Fakat son birkaç yıl içinde, Jardines del Rey, Küba'da turizmin en hızlı geliştiği yer haline geldi. Bölgede, 2004'ten itibaren 4 ve 5 yıldızlı 12 otel, toplam 3600 oda kapasitesi, tesislerden sadece 10 kilometre uzakta olan modern bir uluslararası havaalanı, El Bagá adlı büyüleyici bir doğal park ve deniz aktiviteleri için çok sayıda seçenek bulunuyor.

Camagüey'in kuzeyindeki Sabinal, ana adadan sığ bir suyolu ile ayrılıyor. Santa María ana adaya, Küba'da şu zamana kadar su üzerine inşa edilmiş en uzun yol ile bağlanıyor. Bu adada da güzel oteller var ve adaların çevresindeki otellerde toplam beş binden fazla oda bulunuyor.

Holguín'in kuzeyinde yani Küba'nın doğu yakasında, küçük, deniz kabuğu görünümündeki kumsallarıyla Saetía Adacığı balıkçılık ve avcılık imkânları sunuyor.

Karayip suları tarafından çevrelenen Küba takımadası boyunca çok sayıda ilgi çekici ve güzel yer bulunuyor.

18. Küba halkının 19. yüzyılda verdiği bağımsızlık mücadelesinin kilometre taşları nelerdi?

18. yüzyılın sonlarına doğru ve 19. yüzyılın başlarında Amerika'da özel bir konjonktür oluştu. Yurtseverler Napolyon Bonapart'ın kuvvetlerini Haiti'de bozguna uğrattılar ve çoğu Fransız, Küba'nın kahve, kakao ve pamuk üreticiliğinin yaygın olduğu doğu illerine kaçtı.

Aynı süreçte ABD Devlet Başkanı Thomas Jefferson, ülkesinin stratejik amaçları ve siyasi tercihleri doğrultusunda Küba'yı kontrolü altına alma niyetinde olduklarını ifade etti.

Ayrıca İspanya gücünü, Napolyon işgalini geri püskürtmeye adarken, Güney Amerika'daki İspanyol sömürgeleri kendi bağımsızlık mücadelelerini başlattılar. Küba'daki ilk bağımsızlık isyanı tam da bu sıralarda, 1808'de meydana geldi.

1843 Ekimi'nde, "Merdiven Komplosu"nun açığa çıkarılması, aralarında idam mangası tarafından vurularak öldürülen Placido adıyla tanınan melez şair Gabriel de la Concepción Valdés'in de bulunduğu çok sayıda insanın, rengi yüzünden katledilmesine yol açtı.

1850'de Narciso López, Küba'yı özgürleştirmek için adaya askeri sefer düzenledi. López ve arkadaşları, Matanzas İli'nin kuzey sahilindeki Cárdenas'ta karaya çıktı. Bu, Küba'nın şu anki bayrağına benzer bir bayrağın ilk kez Küba toprakları üzerinde dalgalandığı gün oldu.

1837'de Küba tarım burjuvazisinin kaymağına sıkıca bağlı bazı Kübalılar, İspanyol mahkemelerinin siyasi haklarını tanımayı reddetmesi, adada köleliği sürdürebilmek ve ürettikleri şekeri daha kolay bir şekilde satabilmek için, köleliği sürdüren ABD'nin korumasına girmek istemeleri nedeniyle sorunlarının, Küba'nın ABD tarafından ilhak edilmesi ile çözülebileceği sonucuna vardılar. Aralarında José Antonio Saco ve Küba entelijansiyasından başka bazı kişilerin de bulunduğu çok sayıda Kübalı bu fikre karşı çıktı.

Küba halkının birinci ayaklanmasına yol açan etkenler arasında, maruz kalınan zalimce baskılar, adaletsiz para politikalarıyla derinleşen ekonomik kriz ve yeni sosyopolitik akımların etkisi vardı.

10 Ekim 1868'de, Küba'nın batısındaki La Demajagua Şeker Fabrikası'nın sahibi bir avukat olan Carlos Manuel Céspedes silahlanarak bir grup yurtseverin başına geçti. İspanya'nın sömürgeci gücüne karşı yürütülen bu savaş on yıl sürdü.

Kübalı yurtseverlerin bağımsızlık mücadelesi, uzun kanlı çatışmalarla, 24 Şubat 1895'te patlak veren yeni savaş dönemine kadar sürdü.

En çok sevilen Kübalı önderler, José Martí ve Antonio Maceo, bu savaşta öldürüldü; ancak bu bile 300 bin tam donanımlı sömürgeci askere karşı sürdürülen savaşı sonlandıramadı. 1897'nin sonlarına doğru İspanyol yetkililer reformist manevralarda bulunmaya çalıştılar, fakat Kübalı yurtseverler onlara kanmadı. Ardından ABD araya girdi ve Kübalıların katılmadığı 1898 Paris Barış Anlaşması sırasında Küba'yı, Filipinler'i ve Porto Riko'yu sınırlarına dahil edeceğini açıkladı.

ABD birlikleri 1902'de Küba'yı işgal etti ve Küba'nın doğal kaynaklarının yabancı sermayenin denetimi altında olduğu sözde Küba Cumhuriyeti kuruldu.

19. José Martí neden Küba'nın ulusal kahramanı olarak anılır?

José Martí Pérez her zaman 19. yüzyılın en önemli Kübalılarından biri olarak tanınmıştır. Martí, bir devlet adamı ve yazar olarak, idealist bir bağımsızlık savaşçısı ve tutkunu olarak, sözde cumhuriyet döneminde büyük saygı ile anıldı.

Devrim, onun mücadele bayrağını devraldı. Doğumunun 100. yılında, onun doktrinini sahiplenen bir grup genç, bu halkın devrimine kitleleri katmak için, askeri bir bölgeye[1] saldırdı.

1959'da bağımsız Küba, onunla gururlandı, onun yazılarını yayımladı; çocukların ve emekçilerin, onun insanlığını, duyarlılığını ve çalışma azmini öğrenmesi sağlandı.

Şimdi bütün Küba ona şükran duyuyor. İspanyollar tarafından 16 yaşında mahkûm edildiğinde, İspanya'da sürgündeyken "El presidio politico en Cuba"yı (Küba'da Siyasi Tutsaklık) yazdı. 1877'de yayınlanan kitap, sömürgecilerin hapishanelerinin korkunçluğundan

[1] Bahsedilen saldırı Moncada Kışlası baskınıdır.

bahsediyordu.

Yaşamının en etkileyici yönlerinden biri de 1895'te, tüm sınıflardan ve iş kollarından insanları Küba'nın bağımsızlığı için birleştiren Bağımsızlık Savaşı'nı örgütlemesi ve ona önderlik etmesiydi. Göçmen topluluklarını örgütledi, bağımsızlık ve demokratik bir cumhuriyet için mücadele eden ilk devrimci partiyi örgütledi. Gelişmiş fikirleri, sadece kendi döneminin değil gelecek kuşakların da şiarı oldu.

Ateşli yazıları, birlik olma çağrısı, derin ancak basit dizeleri insanlığın ayrılmaz yönlerinden biriydi. Eserleri ise İspanyol edebiyatının önemli bir parçası oldu. Amacını "Kübalılara insanoğlunun tüm saygınlığının verilmesinin, Cumhuriyetimizin temel yasası olmasını istiyorum" şeklinde açıklayan Martí'nin bu cümlesi Küba sosyalist Anayasası'na eklendi. Zaten Küba Anayasası, Kübalılara tüm saygınlığının verildiği bir anayasa olmuştur.

20. Küba ile ABD arasındaki anlaşmazlık ne zaman başladı?

Küba ile ABD arasındaki anlaşmazlık 18. yüzyılın ikinci yarısına dayanır. Kökleri ABD'nin, Küba'nın bağımsızlık ve egemenlik hakkını, insanlar için en iyi iktisadi, siyasi ve toplumsal sistemi kurma hakkını görmezden gelerek adayı kendi hegemonyasını altına alma teşebbüslerine dayanır. ABD'nin Küba'yı topraklarına katma isteği, Küba topraklarını ele geçirmenin avantajlarından bahseden Benjamin Franklin ve John Adams tarafından yazılan mektuplarda ifade edildi. 19. yüzyılın ilk yıllarında ABD Başkanı Thomas Jefferson resmi olarak adayı topraklarına katmak istediğini açıkladı.

İki yüzyıl boyunca ABD dünyanın çeşitli ülkelerine "ulusal güvenlik" ve "milli menfaat" gerekçeleriyle saldırıyor.

"Olgun meyve" teorisine göre, İspanya'dan ayrılan ve tek başına ayakta kalamayacak olan Küba, ABD'nin ellerine düşmeliydi. Coğrafi kadercilik, Avrupa uluslarını Amerikan işlerine bulaşmamaları konusunda uyarmıştır. Bu iki teori de Küba'nın bağımsızlığını engellemek için yüzyıllar boyunca kullanıldı.

19. yüzyılın sonlarına doğru, 10 yıl savaşından sonra Küba, ticaretinin yüzde 94'ünü ABD ile yapıyordu. Bu, batı Küba burjuvazisinin Küba'nın ABD topraklarına katılmasını istemesindeki en önemli etkendi. José Martí, ABD'nin Antiller ile ilgili niyetleri konusunda halkı uyardı. Onun "zorunlu savaş" diye bahsettiği mücadele, Küba'yı İspanyol sömürgeciliğinden kurtarmanın ve ABD emperyalizminin vahşetinden sakınmanın yollarını arıyordu.

Şubat 1898'de Maine savaş gemisi Küba kıyısında batırıldığında ABD, sadece ülkesinin can ve mal varlığını koruma hakkını kullandığını iddia ederek, bağımsızlık için savaşan Kübalı Mambí savaşçılarını kuşatmak üzere olan İspanya'ya savaş açtı.

İspanya aynı yıl Ağustos ayında teslim oldu. Aralık 1898'de İspanya'nın Küba'daki sömürgeciliğine son veren Paris Anlaşması imzalandı. 1 Ocak 1899'da İspanyol bayrağı indirilerek yerine ABD bayrağı asıldı. Böylelikle ABD Küba'yı askeri olarak işgal etmiş oldu.

Özgürlük Ordusu'nun silahlandırılması ve tasfiye edilmesi, Küba Devrimci Partisi'nin (PRC) faaliyetlerine son verilmesi, José Martí, Antonio Maceo ve Calixto García'nın erken ölümü ve Tümgeneral Máximo Gómez'in siyasi hayattan çekilmesi Küba'yı ABD'nin insafına bıraktı. Ülke, ABD'ye Küba'ya müdahale etme ve Küba'da kömür ocakları kurma hakkının tanındığı Platt Düzenlemesi'ne zorlandı.

Sözde cumhuriyet döneminde ABD hükümeti, kendisine doğrudan bağlı olan büyük toprak sahiplerinin de aralarında bulunduğu Kübalı yöneticileri destekledi. 1930'larda Küba'nın bağımsızlığı için mücadele eden devrimciler katledildi. Küba artık ABD'nin yeni sömürgesinden başka bir şey değildi.

1959'da Devrim'in zaferinden sonra Küba halkına gerçek ekonomik özgürlük veren radikal yasalar kabul edildi ve ABD buna karşılık doğrudan düşman bir tutum benimsedi. İlk tepkileri, Küba'nın ABD pazarındaki şeker kotasını tamamen iptal etmek, diplomatik ilişkileri kesmek ve ekonomik ve ticari ambargo uygulamaya başlamak oldu.

Aynı zamanda, Küba'daki karşı devrimci grupları destekledi ve silahlandırdı. Domuzlar Körfezi çıkarmasını destekleyerek Küba liderlerine yönelik suikast girişimlerinin ve sabotajların sorumlusu oldu. Sonrasında biyolojik savaşa başvurdu, Küba'yı yalnız bırakmak için diğer ülkelere baskı yapmaya başladı. Toricelli, Helms-Burton ve diğer yasalarla, insanların açlıktan ya da hastalıktan ölmesini sağlamayı amaçladı. 6 Mayıs 2004'te Küba halkına karşı siyasi ve ekonomik kısıtlamalarla dolu yeni planlarını kamuoyuna duyurdu.

2005'in ilk yarısında iki ülke arasındaki anlaşmazlık, ABD yönetiminin özel olarak Küba'ya karşı saldırgan tavrı ve bu tavrın uluslararası kamuoyu önünde Fidel tarafından kınanması şeklinde sürdü. Fidel, temel olarak ABD'nin terörizm konusundaki ikiyüzlülüğünü teşhir etti. ABD, bir yolcu uçağına uçuş sırasında düzenlenen sabotajla 73 kişinin ölümüne yol açan Luis Posada Carriles gibi azılı teröristleri barındırdı. Küba halkına karşı kullanılmak üzere illegal bir şekilde işgal ettiği Guantánamo Hava Üssü'nü insanlara işkence edilen bir toplama kampı gibi kullandı. Aynı zamanda, Küba'nın radyo elektronik alanına girerek ve uluslararası hukuku ihlal ederek Küba topraklarında yıkım ve istikrarsızlık yaratmaya çalıştı.

ABD-Küba anlaşmazlığı yeni bir şey değil, yaklaşık iki yüz yıl öncesine dayanıyor. Anlaşmazlık, ancak ABD Küba halkının bağımsız ve egemen bir ulus olarak yaşama hakkını tanımaya ve bu hakka saygı göstermeye başladığında ortadan kalkacak.

21. Guantánamo'daki ABD üssü Kübalılar için ne ifade ediyor?

Şimdi Guantánamo Deniz Üssü tarafından işgal edilmekte olan alanı 12 Aralık 1903'te Amerika Birleşik Devletleri'nin kiralayarak devralmasının şerefine düzenlenen törende bir ABD savaş gemisi Guantánamo Körfezi'ne demir atmıştı. Bu, dönemin Küba Anayasası'na eklenen Platt Düzenlemesi'nin 7. maddesi çerçevesinde atılmış bir adımdı. Platt Düzenlemesi, Küba'nın bağımsızlığı için mücadele elen Mambí savaşçıları tam da kazanmak üzereyken, Küba'nın İspanya'ya karşı otuz yıl süren savaşına ABD birlikleri müdahale ettikten sonra Küba Cumhuriyeti'nin ABD işgali ile gelişmeye zorlandığı bir düzenlemeydi.

Düzenleme, "Küba'nın kömürcülük ve denizcilik faaliyetleri için ABD'ye gerekli olan alanları satmasını ya da kiralamasını" öngörüyordu.

Uluslararası hukuk, her yasal zorunluluğun taraflar arasındaki anlaşmaya, tarafların amaçlarına ve milli menfaatlerine bağlı kalması gerektiğini söyler. ABD birliklerinin kalıcı olarak bu bölgeye konuşlanması açıkça ana maddelerden birinin ihlalidir. Üstelik ABD, bu bölgedeki varlığını ebedileştirmek istemektedir.

Küba sınırları içerisindeki ABD Deniz Üssü, Küba'nın ulusal güvenliğine yönelik bir tehdittir. ABD Hükümeti'nin Küba Devrimi'ne düşman olduğu çok iyi bilinmektedir. Bu durum 1959'un ilk aylarına dayanır ve zaten 1961'in Ocak ayında, iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerin kesildiği, 1962'de karşıdevrimci grupların silahlandırıldığı, Küba liderlerine suikast girişimlerinde bulunulduğu, sabotajlarla, radyo ve televizyonda yapılan propagandalarla desteklenen ideolojik savaş ve biyolojik savaşın hakim olduğu, hâlâ etkili olan ağır bir ekonomik, finansal ve ticari ambargo başlatıldığı resmen ifade edilmiştir.

2003'te Irak'ın emperyalistçe işgal edilmesinden sonra ABD Guantánamo'yu, kırktan fazla ülkeden çok sayıda mahkumun, yasal haklarının bulunmadığı insanlık dışı koşullarda tutulduğu bir toplama kampı olarak kullanmaya başladı. 2004'te yapılan açıklamaya göre, burası Irak hapishanelerinde uygulanan türde işkencelerin denendiği bir merkeze dönüştü. Hatırlanacağı gibi, James Carter gibi eski ABD Başkanları, ABD yönetimine, Amerikalılar için büyük bir utanç olduğunu düşündükleri için, bu hapishaneyi kapatması yönünde baskı yapmışlardır.

24 Şubat 1976'da düzenlenen referandumda halkın yüzde 97,7'sinin oyuyla kabul edilen Küba Anayasası Küba ulusunun, "eşitsiz koşullarda imzalanmış ve Küba Cumhuriyeti'nin egemenliğini ve toprak bütünlüğünü yok sayan veya eksilten anlaşmaları yasadışı ve hükümsüz saydığını" belirtir.

Kübalılar ABD'nin yapabileceği şeylere karşı kendilerini korumak için hazırlar. Şartlar elverdiğinde haklarını alacak kararlılıktalar.

22. "Ya vatan ya ölüm"[2] sloganı nasıl doğdu?

Bu ifadeyi ilk olarak, 5 Mart 1960'ta La Coubre gemisine düzenlenen saldırıda ölenler için organize edilen cenaze töreninde Fidel Castro kullandı.

Küba, devrimci başarılarını koruyabilmesi için halkını silahlandırmak üzere mühimmat almak zorunda kaldı. 4 Mart 1960 öğleninde liman işçileri Fransız gemilerinin yüklerini boşaltırken çok büyük bir patlama gerçekleşti ve 100 Kübalı hayatını kaybetti, onlarcası yaralandı.

Araştırmalar bunun, Küba'nın silahlanmasının önüne geçmek için düzenlenen bir sabotaj olduğunu ortaya koydu. Küba halkı saldırıdan CIA'yı ve Pentagon'u sorumlu tuttu.

Bu kazada ölen Kübalıların cenaze töreninde Fidel, Küba halkının, yaşanan gerilime karşı soğukkanlı kalabilme konusunda sergilediği kararlılığa dikkat çekti ve bu durumun "Ya özgürlük ya ölüm" sloganıyla verilen mücadelenin ilk günlerine benzer olduğunu vurguladı. Fidel, "Şimdi özgürlük daha da fazlası anlamına geliyor: Özgürlük vatanımızdır ve yeni sloganımız 'Ya vatan ya ölüm' olacaktır" dedi.

3 ay sonra, 10 Haziran 1960'da Ulusal Berberler ve Kuaförler Federasyonu'nun 1. Devrimci Kongresi'nde Fidel şöyle dedi: "Bedelinin ne olduğu önemli değil, halkımız kazanacak. Çünkü cesurlar, yurtseverler ve örgütlüler. Çünkü Kübalılar olarak 'Ya vatan ya ölüm' sloganıyla yola çıktılar. 'Ya vatan ya ölüm' kişisel olarak her birimizin sloganıdır. Halk zafer kazanmak zorunda olduğu için de 'Kazanacağız'[3] sloganı, halkın sloganıdır."

---

[2] "Patria o muerte!"

[3] "Venceremos!"

Bu sözler Küba halkının, Ekim Füze Krizi'ndeki askeri, ekonomik ve siyasi saldırılara maruz kaldıkları dönemdeki, Domuzlar Körfezi çıkarmasında adaya gelen askerleri yendikleri zamandaki duygularını yansıttı. Şimdi bu sözler Devrim'i savunmak için canlarını vermeye hazır olan Küba halkının çoğunluğunun duygularını ifade ediyor.

Son olarak Kübalılar, egemen bir ulus olarak kurtuluşun ve ulusal bağımsızlığın yalnızca bu sosyal rejim ile gerçekleşebileceğine ikna oldukları için sloganı "Ya sosyalizm ya ölüm" olarak değiştirdiler.

23. Che Guevara Küba için ne ifade ediyor?

Kübalı çocukların ağızlarından duyabileceğiniz "Che gibi olacağız" lafı boş laf değildir. Aksine, tüm Kübalı çocuklar, efsanevi gerilla Che'yi tanır, Küba ve tüm insanlık için yaptıklarını bilir. Çocuklar, Che'nin hayatı hakkında da bilgi sahibidir.

Che, Bolivya'da katledilmiş olsa da, gönüllü çalışma adına sergilediği örnekle yaşamaya devam ediyor. Küba'daki tüm okul ve hastanelerde Che'nin fotoğrafları asılıdır. Çocuklara, Che'nin iyi kalpliliğini, cesaretini, kararlılığını ve idealizmini örnek almaları öğretilir.

Kübalılar, Che'yi Fidel'in cesur yoldaşı olarak, Meksika'dan, Granma'dan, Sierra Maestra Dağları'ndan, Devrim'in zaferinden sonraki zor ve güzel günlerden hatırlar. Dürüstlüğüyle, astımı yenme mücadelesiyle, çalışma aşkıyla, uluslararası toplantılarda Küba'yı temsil ederken devrimci onurunu korumasıyla, spor tutkusuyla ve çocuk sevgisiyle hatırlar. Che'nin iktisadi teorileri uygulanabilir olduğundan, Küba'da okullarda okutulur. Che sosyalizmin, daha iyi bir toplumun yalnızca değer üretimiyle yaratılmayacağım anlamıştı, aksine o olmadan komünizme erişmenin mümkün olamayacağı yeni bir zihniyet de gerekliydi.

Che ve Kübalı önceki kuşaklar, Kübalıların kalplerinde yaşayan ve büyüyen enternasyonalizmin tohumlarını ektiler.

1997'de Che'nin varlığı tüm dünyada, ama özellikle Küba'da ölümsüzleşti. Bolivya'da savaşırken ölmesinin üstünden 30 yıl geçmişken cesedinden kalıntılar bulundu ve çok sevdiği Küba'ya gönderildi. Binlerce insan, Havana Devrim Meydanı'nda José Martí anıtının önündeki katafalka konan Che'nin ve yoldaşlarının tabutlarını taşımak için sıraya girdi. Naaşlar, 1997 Ekimi'nde sonsuza dek yaşayacakları yere, Santa Clara'da inşa edilen o güzel Ernesto Che Guevara Anıtı'na taşındılar.

Fidel Castro'nun dediği gibi: "Eğer bir örnek, bir model gerekiyorsa, bunun için kesinlikle Che gibi insanlar, onun izinden gidenler, onun gibi olanlar, onun gibi düşünen ve hareket edenler gerekiyor."

24. Santiago de Cuba neden "kahraman şehir" olarak adlandırılır?

Santiago de Cuba, Küba Cumhuriyeti'nde "kahraman" olduğu düşünülen tek şehirdir. Bu unvan Devrim'in zaferinden 25 yıl sonra, Devlet Başkanı Fidel Castro tarafından, bu kentin olağanüstü devrimci becerileri ve Küba'nın tam bağımsızlığına katkılarından ötürü Devlet Konseyi kararı (bir Altın Yıldız ile birlikte) ve Antonio Maceo Nişanı ile birlikte 1 Ocak 1984 gününde verildi.

Maceo, Guillermón Moncada ve İspanya'ya karşı bağımsızlık mücadelesi veren cesur Mambí birliğindeki askerler gibi efsanevi kahramanların doğdukları ve yetiştikleri yer olan Santiago de Cuba, Pablo Lafargue ve Frank País gibi önemli isimlerin ortaya çıkışına da katkı sağladı.

Küba kültüründeki önemli değerlerin çoğu Santiago de Cubalıdır: Şair José María Heredia, eğitimci Juan Bautista Sagarra, yurtsever yazar Emilio Bacardí, yayıncı ve şair Diego Vicente Tejera. 30 Kasım 1956'da Granma ile Küba'ya geri dönenlerin karaya yanaşabilmeleri için başlatılan isyan da, Moncada Kışlası'na düzenlenen saldırı da Santiago de Cuba'da gerçekleşti.

Devrimci mücadele sırasında Santiago de Cuba, İsyan Ordusu ve yer altı örgütlenmesi tarafından gerçekleştirilen çok sayıda eyleme tanıklık etti. 1959'da halkın zaferi ile birlikte, Santiago de Cubalılar sosyalizmin inşa edilmesine destek vermeye ve halkın kazanımlarını savunmaya devam etti. Santiago de Cuba'nın sloganı şudur: Geçmişte isyankâr, günümüzde misafirperver ama daima kahraman.

25. "Fikirler savaşı" Kübalılar için ne ifade ediyor ve devrimin buna bağlı ilkeleri neler?

ABD'de mültecilerin kaçırdığı Kübalı bir çocuğun geri verilmesi talebiyle devasa kalabalıkların toplanmasının ardından, bir asır önce ulusal kahramanımızın kastettiğinden pek de farklı olmayan bir şekilde, Aralık 1999'da fikir alanında büyük bir savaş başlatıldı.

5 Aralık'ta, bir uzmanla yapılan toplantının sonuçlanmasının ardından öğrenci tugaylarından bir milyon genç, Amerikan Çıkarları Ofisi'ne doğru yürüyüp beş yaşındaki çocuğun babasına verilmesini talep ederek bir cip üzerinde hoparlörden ilk kez bu insanlık dışı suçu kınadı.

O günden beri giderek artan sayıda öfkeli ve cesur insan Havana kıyı şeridindeki deniz duvarına bitişik bu binanın önüne doğru yürüyüşe geçiyor.

Anneler ve çocukları, ilkokul öğrencileri ve genel olarak halk, çok sayıda kalabalık protesto yürüyüşü düzenliyor; pencere panjurları arkasındaki yarı-gizli Amerikan yetkililerden haklarını aramak için gayet disiplinli, cesurca, enerji ve sorumluluk duygusuyla dolu bir şekilde protestolar düzenliyor.

Dünyaya doğruluğu getirme arayışında olan ve yalnızca Amerikan kamuoyu değil tüm dünya sonunda haklı olduğumuzu kabul ettiğinde sona eren, şiddetin değil argümanların ve gerekçelerin damga vurduğu bu savaşta acı ve mücadele dolu aylar geçti. Ve o küçük çocuk Cárdenas'daki evine geri döndü.

Ancak Kübalılar yalanlar üzerine kurulu saltanata karşı mücadele etmekten vazgeçmedi. Bunu yapamadılar. Fidel'in de dediği gibi, önemli olan sadece bu adaletsizliği düzeltmek değildi. "Biz halkımıza bu kadar zarar veren her şeyi; çok sayıda kadının, erkeğin, gencin çocuğun ve yaşlının istismarlar, tehditler, ambargolar, ticari saldırılar, sabotajlar sonucu hayatını kaybetmesini, dünyanın en zengin ve en güçlü ülkesinin kendisinden sadece 90 mil uzaktaki küçük bir adaya karşı savaşını hedef almak zorundaydık."

Fikirler savaşının ilk dört yılında elde edilen kahramanca başarılar, tedavüldeki paranın yıllık tüketiminin yüzde 1'iyle, yalnızca ulusal kaynakların kullanılması yoluyla gerçek oldu. Hayatın birçok alanında yenilikler getiren ne köklü bir devrim ve gelecekte ne kadar büyük öneme sahip olacak!

Yıllar geçtikçe insanlar bilgilendi ve farkındalık kazandı. Şimdi 100'ün üzerinde sosyal, kültürel, sanatsal ve eğitsel program uygulanıyor. En önemli örnekler arasında şunlar var:

- Yoksul bölgelerde yaşayan 4 bin 100'den fazla çocuk haftada iki gün, dünya çapında en iyiler arasında gösterilen eğitmenlerden klasik dans dersleri alıyor. 300'e yakın öğrenci profesyonel çalışmalara katılıyor. Otobüsler haftanın her günü bu çocukları çeşitli yerlerdeki evlerinden alıyor ve evlerine geri bırakıyor.

- Binlerce genç Sanat Eğitmeni Okulları'nda okuyor. Gençler, mezuniyetten sonra bilgi edinimi ve sanatsal ifadenin uygulanması konularında özellikle çocuklara ve gençlere destek ve yardımcı oluyorlar.

- Sosyal Hizmetler Okulları kuruldu. (2008'de 63 bin mezun profesyonel olarak çalışmaya başladı) Başkentteki ihtiyacı karşılamak üzere Uzman Hemşire Okulları kuruldu. Ayrıca, şu anda yaklaşık 150 bin öğrencinin okuduğu Gençlerin Kapsamlı Eğitimi için Okullar açıldı.

- İlkokullardaki stajyer öğretmen oranı 20'de 1'e düşürüldü.

- 2 bin 500 okula güneş enerjisi ile elektrik sistemleri kuruldu ve tüm okullara görsel-işitsel araçların, televizyon ve bilgisayarların kullanılması için elektrik sağlandı.

- Ülke çapında binlerce sağlık programı projesi yürütülüyor. Bu kapsamda, 444 poliklinik ve 27 hastane restore edildi ve en gelişmiş aletlerle donatıldı. Belediye bünyesinde 217 fizyoterapi, 24 hemodiyaliz, 88 göz ve 118 yoğun bakım servisi açıldı.

- Aile Kütüphanesi'ni kullanarak Kübalılar, normalden çok daha uygun ücretler karşılığında Küba ve Dünya edebiyatının en önemli eserlerine ulaşabiliyor. 25 başlıkta yüz binlerce koleksiyon yaratıldı.

- Öğrenim görmek istihdamın biri türü olarak kabul edildi ve işsizlik oranı, teknik bir noktadan bakıldığında tam istihdama eşit bir oran olan yüzde 2'nin altına düştü.

- Geniş bir izleyici kitlesine sahip olan Eğitim Kanalı'nın (Canal Educativo) açılması ve 2004'te Eğitim Kanalı 2'nin (Canal Educativo 2) kurulması.

- Üniversite eğitiminin yaygınlaştırılmasıyla 360 binden fazla öğrencinin yüksek öğretime kaydolması. Bu programlar sonucunda yüksek öğretim 500 bin öğrenci ile ülke tarihinin en yüksek katılım oranına ulaştı.

- Herkes-İçin-Üniversite adlı televizyon programı.

- 29 bin doktorun uzmanlık eğitimi alması. Binlercesi, uluslararası görevlerde zor koşullar altında çalışıyor, hatta bu ülkelerde Küba tarafından geliştirilen yeni yöntemlerle, video, televizyon, bilgisayar ve interaktif eğitim programları gibi görsel-işitsel araçların yoğun kullanımıyla eğitimlerine devam ediyor.

• Engellilere okuma fırsatı sağlandı. Bunun sonucunda engelli vatandaşlarımız ve aileleri engelli bakımı ile ilgili önemli sorunları çözebilir hale geldi.

• Fikirler Savaşı'nın başlamasının sekizinci yıldönümü vesilesiyle yapılan kutlamaların bir parçası olarak, sağlık, eğitim, kültür ve spor alanlarında 7 binden fazla yapılandırma ve yenileme projesi başlatıldığını da belirtmek gerekir. Bu yoğun yapılandırma programı sürüyor: Bunların 294 tanesi 2008'de gerçekleştirildi.

Adaletin en üst seviyelerine ulaşmak için sarf edilen bu muazzam çaba sonucunda, Fikirler Savaşı'nın devam ettiği 8 yıl boyunca, özellikle yüzlerce genç için istihdam yaratıldı.

26. Ülkedeki ekonomik tablo nasıl?

2007'nin sonlarına doğru Küba ekonomide yüzde 7 büyüdüğünü duyurdu. Bu oran beklenenden yüzde 10 azdı, fakat Latin Amerika'nın tümünden yüzde 5,6 yüksekti.

Bu büyüme, 2004'ten beri gayrisafi yurtiçi hasıladaki (GSYH) yüzde 42,5'lik artışla birlikte dereceli bir ekonomik konsolidasyonun sonucudur ve ihraç edilen gıda maddelerinin, petrol fiyatlarının ve finansal gerilimlerin artmasına, Küba'ya karşı emperyalist ambargoların sıklaştırılmasına rağmen kaydedilmiştir.

Önceki yıl yüzde 12,5'lik büyüme elde edilmişti. Bu, Devrim'den sonra Küba'nın ve Latin Amerika'nın en yüksek değeriydi. 2006'da ekonomi politikası doğrultusunda belirlenen çok sayıda hedefe ulaşıldı, böylelikle GSYH'de devamlı bir büyüme mümkün hale getirildi.

Bunlar arasında, Döviz Kuru Kontrol Kurumu'nu, dolaşımda olan para olarak doların ve devalüasyonunun kaldırılmasını, konvertibl Küba pesosunun (CUC) konsolidasyonunu, devlet fonları için tek bir

hesabın oluşturulmasını, stratejik vizyonla tedavüldeki paranın kullanımını gözeterek ve daha iyi finans sağlamak için konulan zorunluluklarla uyumlu olarak karar alma sürecinin merkezileştirilmesini de saymak gerekir.

Devrimin zaferinden sonraki yıllarda, Küba'nın ekonomik stratejisi büyük ölçüde sosyalist kamptakilerle ilişkilerine dayalıydı- özellikle de büyük ve çokuluslu Sovyetler Birliği'ne. Sovyetler çözüldüğünde ve Doğu Avrupa'nın politik ve ekonomik yapısı çöktüğünde, Küba'da ticaret neredeyse felç oldu. Ticaret ortaklarının çoğu Küba'nın ihtiyaç duyduğu ürünleri dağıtmak için verdikleri sözleri tutamadı, bu da ekonomiyi alt üst etti.

Küba Komünist Partisi'nin 4. Kongresi'nde, temel ürünlerin üretimini hızlandırmak için bir gıda programı düzenlenmesine dayanan stratejiler, özellikle koylardaki ve sahillerdeki geniş alanlar başta olmak üzere turistik tesislerin verimli kullanımı; bilimsel ve teknik ilerlemelerin ve yeni prosedürlerin herkesçe benimsenmesi; şeker, narenciye, nikel, deniz ürünleri, kahve ve tütün gibi geleneksel ürünlerin ithalatına ivme kazandırılması ve yabancı yatırımcıların teşvik edilmesi konuları masaya yatırıldı.

1996'da gerçekleştirilen 5. Kongre'de daha fazla ekonomik verimliliğe ulaşmak için alınacak önlemlere vurgu yapıldı. Bu önlemler arasında bir bankacılık reformu, ekonomik kontrolün güçlendirilmesi, iş sisteminin geliştirilmesi ve istihdamın buna paralel olarak yeniden yapılandırılması gibi başlıklar vardı.

Bu dönüşümler ve önlemler, Kübalıların konvertibl para biriktirmesine ve harcamasına olanak sağlanması, toprağın yüzde 58'inin çiftçi kooperatiflerine verilmesi, vergi uygulamasının başlatılması, sıkı bütçe kontrolleri yapılması ve geçmişte ücretsiz olan kimi hizmetlerin paralı hale getirilmesi, serbest mesleğin desteklenmesi, çalışma ve ücretlendirme yasalarının günümüz

koşullarına ve gelecekteki koşullara uyarlanması, tarım ürünleri ve endüstriyel ürünler için, fiyatların arz-talep yasaları doğrultusunda belirlendiği yeni tamamlayıcı pazarların yaratılması, merkezi devlet aygıtının örgütlenmesi ve basitleştirilmesi, girişimcilere daha çok özerklik, merkeziyetçi yapısı hafifletilmiş yönetimlere daha çok güç verilmesi gibi başlıkları da kapsadı.

Sermaye, teknoloji ve pazar ihtiyacı doğrultusunda ülkenin yabancı yatırımcılara açılması, bu üç kaynak olmadan ekonomik büyüme kaydetmek mümkün olmadığından, bu stratejinin önemli bir parçasıydı.

Son yıllarda Küba, geleneksel olarak şeker ve bazı temel ürünlerin üretimine ve ithalatına dayanan bir ekonomiden, daha modern ve müdahaleye daha az imkan veren bir hizmet ekonomisine doğru ilerliyor. Temel geleneksel ürünlerin üretimini de ihmal etmeden gelişen turizm sektörü de ekonomik faaliyetlere dahil oluyor ve turizm sektörü, buradaki talebe yönelik hizmet veren bazı sektörlerin gelişimini hızlandırarak ulusal gelişmenin ekseni oluyor. Üstelik ekonomik performans ve sosyal ilerlemeler giderek bilimsel ve teknik ilerlemenin sonuçları olarak görülüyor. Bunun iki örneği biyoteknoloji alanında ilaç ve tıbbi cihaz üretimi, son zamanlarda ise hizmet sektörüdür.

Bu yıllarda bankacılık sistemi modernize edildi ve ulusal ekonomiyi büyütme ve düzenleme politikalarına uygun hale getirildi. Amacı yüksek ücretler ve haksız kazançlar gibi dolarizasyondan kaynaklı aşırılıkları dizginlemek ve aynı zamanda dolaşımdaki para ile yapılan gereksiz harcamalardan kaçınmaya çalışmak olan konvertibl Küba pesosunun kullanılmaya başlanması önemli bir ileri adımdı. Bu, 2003 yılında döviz kuru kontrolünde daha da açıkça görüldü. Bu andan itibaren, kaynakların daha iyi kontrol edilebilmesi için uluslararası rezervlerin Merkez Bankası elinde toplanması, devletin konvertibl para gelirinin merkezileştirilmesi, böylelikle ülkenin ticari ve finansal

performansından yararlanma ve ABD dolarının dolaşımdan çekilmesi gibi yeni önlemler alındı.

Ekonomik yapı ve izlenen yol değişti, fakat büyük bir ekonomik sektörün temeli olan kamu mülkiyeti aynı kaldı. Toplu özelleştirmeler yapılmadı, ekonominin gelişigüzel açılması, güçlüyü daha güçlü, güçsüzü daha güçsüz kılacak pazar serbestleşmesi yapılması söz konusu olmadı.

Küba ekonomisinin ana amacı, tüm insanların temel gıda ihtiyaçlarının karşılanması, ücretsiz nitelikli sağlık hizmeti sağlanması, mükemmel bir eğitim verilmesi, düzenli bir iş sahibi olmalarının sağlanması ve fiziksel ve ruhsal kapasitelerini tamamıyla kullanabilmeleri için tüm kültürel etkinlikler ve spor etkinliklerine katılmalarının sağlanması gibi devrimci projeleri uygulamaya sokmaktır.

27. Turizmin Küba ekonomisine etkisi nedir?

Son birkaç yılda, bazılarının deyimiyle "bacasız sanayi" Küba ekonomisinin çok önemli bir parçası haline geldi.

Bazı uzmanlar turizmin ülke ekonomisin toparlaması için bir itici güç olmanın da ötesine geçtiğini ve ekonominin kalbi haline geldiğini vurguluyor. Bunu yalnızca tedavüldeki para bakımından ulusal bütçeye katkılarından dolayı değil, aynı zamanda ulusal üretime ivme kazandıran önemli bir istihdam ve finans kaynağı olduğu için söylüyorlar.

1995'te 740 bin turist Küba'yı ziyaret etti. Bu rakam 1996'dakinden yüzde 20 daha fazlaydı ve Küba'ya 1 milyar dolar kazandırdı. 1998'de 1,4 milyon turist Küba'ya geldi ve Küba'yı bölgede yılda bir milyondan fazla turistin ziyaret ettiği az sayıda ülke arasına soktu.

2000 yılında ülkeyi 2 milyon civarı turistin ziyaret etmesi bekleniyordu, fakat 2001 yılında gerçekleşen 11 Eylül saldırısı sonrası

dünya turizminde büyük gerileme yaşandığından tahmin edilen sayıya ulaşılamadı. Ancak sayı tahmin edilenin çok da altında kalmadı ve 2002'de 1,7 milyon, 2003'te 1,9 milyon turist Küba'yı ziyaret etti.

2004 Aralık ayının sonlarına doğru Küba ilk kez bir yılda 2 milyon turist tarafından ziyaret edilmiş oldu ve 2005 Kasımı'nın ortalarında bu rakama tekrar ulaşıldı. 2006 ve 2007'de de durum farklı olmadı. Son yıllarda Kanada, Birleşik Krallık, Arjantin, Kolombiya, Brezilya, Rusya ve İskandinav ülkeleri gibi çok sayıda ülkeyle önemli anlaşmalar imzalandı.

Otel odalarının sayısı her yıl artıyor. 1990'ların başında yalnızca 12 bin 900 oda kapasitesi bulunan Küba'da, 1996'da çoğu şehir merkezlerinde ya da sahil şeridine yakın olmak üzere 23 bin 400 oda bulunuyordu. 2003'ün sonlarına doğru bu sayı 41 bin 600'e ulaştı. 2005'te uluslararası turizm için yeni açılan dört otelle birlikte 1921 oda daha hizmete girdi.

80 binden fazla Kübalı bazılarının deyimiyle "dinlenme sektörü"nde çalışıyor. Ayrıca 250 bin kişi de dolaylı yoldan turizme ya da turizmin gelişmesine bağlı olarak geçimini sağlıyor.

Dünyaca ünlü uluslararası otel zincirleri ülkede faaliyete geçti ve yüzden fazla havayolu ile dünyadaki 40 şehirden Küba'ya uçuşlar düzenleniyor. Küba, misafirlerine, takımadalarının coğrafi özellikleriyle birlikte, misafirperver halkını, siyasi istikrarını, güvenliğini ve prestijini sunuyor.

28. Küba'daki önemli turistik merkezler hangileridir ve buralarda ne çeşit turizm yapılır?

Bazıları Küba'nın harika manzarası, güzel kumsalları, tarihi bölgeleri ve kültüründen başka bir şeyi olmadığını düşünür. Oysa Küba bu ve daha fazlasıdır. Küba aynı zamanda bir balıkçılık, dalış, avlanma turizmi ve ekoloji turizmi merkezidir. Ayrıca kimileri Küba'yı önemli

bilimsel toplantılara katılmak, özel kurslar almak ve hepsinden önemlisi halkıyla tanışmak için ziyaret eder.

Resmi değerlere göre, 16. ve 18. yüzyılda Küba kıyılarında korsan saldırıları ya da Karayip adasını her sene vuran tropik fırtınalar sonucu binin üzerinde gemi battı. Küba'da çok sayıda gemi enkazı bulunuyor. Bunlardan biri, şimdiki Pinar del Río şehrinin kuzeyinde 1590 yılında batan ve daha yeni keşfedilen hazine yüklü Nuestra Señora del Rosaria idi. Bu gemi mezarlığının en önemli yönü, henüz tamamen keşfedilmemiş olması ve arkeolojik olarak kazılmamış olmasıdır. Bu sebeple korunmuş ve bakir bir bölge durumundadır.

Çoğu uluslararası merkezler haline gelmiş 25 farklı dalış merkezinde dalış yapılabilir. Bu merkezlerde uzman eğitimciler tarafından dalgıçların tam güvenliğinin sağlanır. En çok rağbet görenleri, değişik dalış seçeneklerinin sunulduğu Barracuda International tarafından kurulan Varadero'daki altı tanesidir. Buralarda derinliğin güzelliğinin tadını çıkararak, klasik aletli dalış, su yüzeyi ve nitroks (nitrojeni zenginleştirilmiş hava) dalışı yapılabilir.

Küba balıkçılıkla ilgilenenlere de güzel fırsatlar sunar, çünkü etrafını çevreleyen deniz dev bir akvaryum gibidir. Aynı zamanda bol levrek bulunan gölleri ve baraj gölleri vardır. Havana sahilinin kuzeyindeki bölge, Beyaz ve Mavi Kılıçbalığı, *agujas abanicos,* Yunus, Büyük İskarmoz, Torik ve Ton balığı gibi türleri yakalamak için dünyadaki en iyi merkezlerden biridir. Her yıl, Havana'nın hemen batısındaki Hemingway Marinası'nda Ernest Hemingway Uluslararası Kılıçbalığı Avlama Turnuvası ve Uluslararası Mavi Kılıçbalığı Turnuvası düzenlenir.

Küba'da harika avlanma bölgeleri de vardır. Göçmen kuşların güneyden kuzeye ve kuzeyden güneye giderken kullandığı iki hava koridoru Küba semalarından geçer. Burada *patos silvadores, bahama pinteles, rody docks* gibi türler ile göçmen kuşlar avlanabilir. Pinar del

Río, Havana, Villa Clara, Sancti Spíritus, Ciego de Ávila, Camagüey, Holguín, Granma ve Santiago de Cuba illerinde de avlanma bölgeleri vardır.

Ekoloji turizmi, hem eğlenmek hem de doğayı korumak için seyahat etmeyi doğayla birleştiren yeni bir turizm türüdür. Küba'nın birçok yerinde özel ekoloji turizmi tesisleri vardır. Ülkenin batı yakasında, biyosferin korunduğu bir bölge olan Sierra del Rosario Dağları, Soroa, Viñales Vadisi, La Güira Ulusal Parkı bulunur. Küba'nın merkezinde Zapata Yarımadası Ulusal Parkı ve Cienfuegos-Topes de Collantes-Trinidad bölgelerinde bu tür tesisler vardır. Doğu Küba'da Guantánamo-Caimanera bölgesi, Granma ilinde ise Büyük Sierra Maestra Ulusal Parkı ve Desembarco de Granma Ulusal Parkı gezilebilir.

Küba'daki turistik tesislerin yüzde doksanına sahip sekiz bölgeye turizmin gelişmesi konusunda öncelik veriliyor: Havana, Varadero, Holguín (özellikle Guardalavaca), güney iç sahillerde ve doğu sahilinde Trinidad ve Cienfuegos, Ciego de Ávila 'nın kuzey kısımları (Coco ve Guillermo Mercan Adaları) Camagüey İli ve Canarreos Takımadaları, bir de Gençlik Adası ve Cayo Largo.

29. Küba'nın madenleri nelerdir?

Görece küçük bir ülke olmasına rağmen Küba'dan çok sayıda farklı maden çıkarılır. Ancak, kömür ve fosforit gibi çok önemli olan bazı madenler yoktur. Yakıt olarak büyük miktarlarda turba kömürü (Zapata Yarımadası), nikel (Küba nikel üretiminde dünyada dördüncü sıradadır), kobalt ve demir vardır. Küba'da kromit (Moa ve Nicaro'da), magnezit (Camagüey'de), bakır (Santiago de Cuba yakınlarında ve Matahambre'de), tungsten (Gençlik Adası'nda), manganez, kaolin ve mermer rezervlerine ek olarak uluslararası boyutta ilgi çeken laterit yatakları da vardır.

30. Küba'nın ihraç ettiği ürünler nelerdir?

2007'de nikel, Kanada Sherrit International ile bir ortak teşebbüs olan Pedro Sotto Alba tesisi ve her ikisi de Cubaniquel Şirketi tarafından yönetilen René Ramos Latour ve Ernesto Che Guevara gibi tesislerde sürekli artan üretimle Küba'nın en önemli ihraç maddesi oldu.

Geleneksel olarak Küba'nın en önemli ihracat malları şeker, narenciye, balık ve deniz ürünleri, rom, kahve, tütün ve mermerdi. Ancak, 21. yüzyılda Küba, nüfusundaki kültürel ve bilimsel gelişmenin bir sonucu olarak görülen girişimlerde bulunuyor. Bu nedenle mal ve hizmetlerin dış ticaret hacmi hızlı bir şekilde genişliyor. Sonuç olarak, büyük bir bölümü hizmet sektöründe olmak üzere ihraç ürünleri giderek artıyor.

İhraç malları içinde genetik ve biyoteknoloji ürünü ilaçlarla, sigaralara ve esmer şekere de dikkat çekmek gerekir. Hizmet sektöründe ise sağlık ve turizm sektörleri kilit rol oynar. Özellikle turizmin, ulusal ekonominin çekici gücü olduğu düşünülür.

Son yıllarda, ilaç endüstrisinde, Genetik Mühendisliği ve Biyoteknoloji Merkezi ve diğer bilimsel kurumlar, uluslararası pazara çok çeşitli gelişmiş ilaç (dünyadaki en etkili menenjit aşısı, hepatit B aşısı ve interferonun da içinde olduğu) ve medikal aletler (Ultramikroanalitik Sistem [SUMA], Medicic ve Cardiocid de dahil) üretiyor. Etkililiklerinden dolayı, bunlar tüm insanları sağlıklı kılmak konusunda son derece iddialı.

31. Şeker kamışı sanayisi nasıl yeniden yapılandırıldı?

Küba'nın sosyoekonomik, siyasi ve çevresel önemi büyük sektörlerinden biri olan şeker kamışı tarım sanayisini yeninden yapılandırmak için beş ana program ve yirminin üzerinde alt program

uygulandı. Bu programların ortak amaçları var: her bir ton şekerin üretim maliyetini azaltmak, daha yüksek katma değeri garantilemek, şeker kamışı ve şeker üretimindeki rekabeti artırmak, çeşitlendirme süreci yoluyla topluma daha fazla gıda sağlamak ve sürdürülebilir bir tarım sektörü oluşturmak. Bu doğrultuda bu sektörün insan sermayesini oluşturan kısmının –işçilerin- yeniden ve yeniden eğitilmesine özellikle önem verilmeli.

Bu iddialı program, başta şeker kamışı yetiştiriciliği olmak üzere kendisini tamamen tarım bilimine adayan ve 1928'de hayatını kaybeden bir Kübalının onuruna, Tarea *Álvaro Reynoso* (Álvaro Reynoso Görevi) olarak adlandırıldı. Reynoso en önemli katkılarını bu alanda yaptı ve Küba'nın tarım sektöründe bilimsel bir devrim yarattı.

Şeker Sanayisi Bakanı, bu sektörün yeniden yapılandırılması için, en iyi yerlerdeki, bir pound şekeri 4 sentten daha ucuza üreten ya da üretebilecek en verimli 85 şeker fabrikasının seçilmesini gerektiğini söyledi.

Ayrıca, teknoloji, pazar, fiyatlar, endüstriyel verimlilik, toprağın ve ürünlerin kalitesi gibi birçok faktörün değerlendirildiği kapsamlı bir çalışmanın ardından 70 şeker fabrikasının dağıtılmasına karar verildiğini açıkladı. 2002 Nisanı'nda alman kararda, bir libre şekerin fiyatı 5,75 sent olması da etkili olmuştu. Bu önlem 200 milyon dolar tasarruf edilmesi ve 100 milyon dolar kazanılmasına neden oldu. Üç yıl sonra 2005'in sonlarına doğru, 109 fabrika şeker üretimini durdurdu.

İşçilerden gelen tarihi ve özgün tepkiden de bahsetmek gerekir. Emek Komisyonu tüm şeker işçileriyle görüştü ve yüzde 98'i kendilerine verilen yeni işleri kabul etti. İşçiler ayrıca, yeniden yapılandırma sürecine, tüm boyutlarıyla tartıştıkları, tüm kalpleriyle desteklediklerı bu önleme ihtiyaç duyulduğunu anladıklarını göstererek, çözüm

önerilerinde bulunarak, çoğu bakanlık düzeyindeki kararlarda fikir beyan ederek, büyük ölçüde dahil oldular.

Personelin eğitimine verilen önemi göstermek adına, 21 Ekim 2002'de Küba Devlet Başkanı'nın, Eduardo García Lavandero şeker fabrikasındaki 100 bin şeker işçisinin katıldığı, 84 bin 271 öğrencinin kayıt yaptırdığı Eğitim Kursu'nun açılışını bizzat kendisinin yaptığını da belirtmek gerekir. Bir buçuk yıl sonra kayıt olan öğrenci sayısı 14 bin 516'sı üniversite düzeyinde olmak üzere 122 bin 15'e yükseldi. 298'i küçük köy ve beldelerdeki üniversite kampuslarında olmak üzere 3 bin 506 sınıf açıldı. 7 bin 220'si (yüzde 69'u) Şeker Bakanlığı'ndan profesyoneller olan 10 bin 453 uygulama eğitmeni ile toplamda 5 bin 132 grup organize edildi.

Sayıları 109 bini aşan bu programa kayıtlı öğrencileri analiz edersek, 58 binden fazlasının maaş alarak okuyor olduğunu, diğer okuyan ve çalışanların, işçilerin akrabaları ve küçük köylerdeki yerli halk olduğunu söyleyebiliriz. Bunlardan 45 bin 239 tanesi tarım işçisidir. Bu, beklentileri aşan, olumlu bir karşılıktan daha fazlasını temsil eder.

Tarea *Álvaro Reynoso*, hedefin hektar başına 54 ton şeker kamışı toplanması ve endüstriyel ürünlerin yüzde 12'sinin elde edilmesi olduğunu ortaya koyar. Şu anda hazırlık aşamasında olan çeşitlendirme çalışmaları çok geniş kapsamlıdır. Plan başına şeker kamışı ekilmiş bir milyon hektardan fazla alan sebze kökü, sebze, tahıl, meyve ağacı dikmek, ormancılık faaliyetleri, küçükbaş hayvan ve manda gibi hayvanlar yetiştirmek ve su ürünleri yetiştiriciliği için kullanılıyor.

Farklı şeker çeşitleri üretiliyor. Bunların en öne çıkanları organik ve beyaz şekerdir.

Şeker fabrikalarında hem şeker hem elektrik üretilmesi, çeşitlendirmenin en mükemmel örneğidir. Şu ana kadar elektrik, şeker üretiminin tabiri caizse en önemli "yan ürününü" oluşturdu – 2003

hasat sezonunda 680 milyon kilovat elektrik üretildi. 2004'te elektrik üretimi bakımından tüm sektör kendi kendine yeten bir düzeye geldi.

Toprağın hayvan yetiştiriciliğinde, ormancılıkta ve meyve yetiştiriciliğinde kullanılması durumunda kalkınma altyapı problemlerinden dolayı daha yavaş olma eğiliminde. 2004'te, 53 bin hektar yani toplam toprağın yüzde 20'si ormancılık ve meyve yetiştiriciliğine ayrılırken, toplam arazinin yüzde 50'si yani 200 bin hektarlık alan ise hayvancılığa ayrıldı.

Tarea *Álvaro Reynoso*'nun ikinci dönemi olan 2005'ten 2007'ye kadarki süreçte, teknik kaynakların bir araya getirilmesine ve personelin, makarna, kakao gibi yan ürünler ve kavrulmuş ayçiçeği çekirdeği gibi gıda maddelerinin üretimi için 240 tesiste eğitilmesine öncelik verildi.

32. Küba'da petrol çıkarma süreci nasıl işler?

2007'de Küba'nın petrol üretimi üçüncü kez 4 milyon tona ulaştı. Aynı hacme son olarak 2003 yılında ulaşılmıştı. Günümüzde uluslararası pazardaki yüksek fiyatlar sebebiyle Küba'nın petrol üretim hacmi oldukça önem taşıyor.

Küba, tükettiği petrol miktarının yüzde 47'sini, bundan ise kullandığı tüm elektriğin yüzde 15'ini kendisi üretiyor. Bu yatırımlar, atmosfere gaz salınımını azaltarak çevre kirliliğini önlemeye yardımcı oluyor. Aynı zamanda elektrik üretiminde petrolün, çok daha düşük bir maliyetle kullanılmasını sağlıyor.

Küba'da petrol üretimi, San Miguel de Motembo'da 1881 yılında dört kuyu açılması ve 300 metre derinlikte nafta bulunması ile 19. yüzyılda başladı. Ancak bu ilk teşebbüste bulunan şirket gerekli teknik donanıma sahip olmadığından başarılı olamadı.

1914'te Bacuranao'da kuyular açıldı. Birkaç yıl sonra Motembo kuyuları yeniden faaliyete geçirildi. 1917'de yaklaşık 30 bin ton petrol

üretildi fakat kuyular, kullanılan ilkel teknikler sebebiyle kuruma noktasına geldi.

1930'larda Motembo kuyuları yeniden aktif hale getirildi ve değişik bölgelerde farklı derinliklerde 200 kadar kuyu açıldı.

1940'lardan 1954'e kadar 50 yeni kuyu daha açıldı ve jeolojik çalışmalarda daha modern teknikler kullanılmaya başlandı. ABD'li işadamları deniz dibi sondajı yapmak için yeni arayışlara girdiler. 1955 ile 1958 arasında, yeni yataklar keşfetmek için büyük çaplı bir jeoloji ve jeofizik kampanyası başlatıldı.

Devrimin zaferinden sonra Küba'nın doğal kaynaklarının devletleştirilmesi yabancı şirketler tarafından tepkiyle karşılandı. Petrol endüstrisinin gelişmesi personel yetiştirilmesinin ve yeni kuyular açılmasının önünü açtı. 1981'de 258 bin 900 ton petrol üretildi ve bu rakam 1958'dekinin dört buçuk katına denk düşüyordu.

Üretim artarak devam etti. 1982'de 541 bin, 1989'da ise 718 bin 400 tona yükseldi. 1995'ten beri de Küba her yıl 1,4 milyon tondan fazla petrol üretiyor. Bu, küçük Latin Amerika ülkesi için bir rekor anlamına geliyor. 1998'de ise 1,6 milyon ton petrole ek olarak, elektrik üretiminde ve başkentte fabrika gazı olarak kullanılmak üzere 120,7 milyon metreküp gaz elde edildiği biliniyor.

Günümüzde, Varadero'daki, Boca de Jaruco'daki, Cristales yakınlarındaki, Jatibonico yakınlarındaki ve kuzey kıyısı boyunca Pina ve Ciego de Ávila illerindeki petrol yatakları kullanılıyor.

Varadero'daki petrol işçileri bir milyon tondan fazla petrol çıkararak inanılmaz bir emek örneği sergiliyor. 1998'in ortalarına doğru bu bölgede, çoğu devrimden önce açılmış olmak üzere 300 adet çalışan veya keşfedilmiş kuyu vardı. 98'in sonlarında, bu bölgede çalışmak üzere, Brezilya'daki en büyük ve dünya çapında en büyüklerden biri olan PETROBRAS şirketi ile altı senelik bir anlaşma imzalandı.

2000'de petrol üretimi devam etti. 2003'te ham petrol çıkarma miktarı yüzde 2,9 arttı. Gaz üretimi de dahil tüm bu faaliyetler 4,3 milyon ton eşdeğer petrol üretilmesi anlamına geldi. Bu değer, 2002'dekinden yüzde 4 fazla idi.

2004'ün sonlarına doğru Sherrit-Peberco ile birlikte başkentin 55 kilometre doğusunda yeni bir petrol yatağı keşfedildi.

2005'in ilk yarısında rafine edilen petrol miktarı yüzde 9,2 arttı ve böylelikle uluslararası ücretlerle kıyaslandığında 29 milyon 700 bin dolar tasarruf edildi. Ancak ikinci yarısında, adayı vuran kasırgalar sonucu petrol çıkarma ve üretimi azaldı. Yine de çıkarılan gaz miktarında artış yaşandı.

Riski kendilerine ait olmak üzere çalışan yabancı şirketlerle birlikte Küba, özellikle doğuya doğru Majaguillar bataklığında, koylarında ve Santa Clara Körfezi'nde; güneye doğru ise Zapata Yarımadası yakınlarındaki Batabanó'da ve son olarak da Camagüey İli'nin güneyindeki Ana María Körfezi'nde petrol aramaya başladı. Küba'daki ham petrol çok büyük oranlarda, zifte benzeyen koyu kıvamlı sülfür içeriyor.

Petrol çıkarma faaliyetleri ve çevrenin korunması konusu bir arada düşünülerek elektrik üretiminde petrol gazı kullanılır.

Bu amaçla Sherrit International ile birlikte gaz işleme tesisleri inşa ediliyor. On binlerce tüketici için on binlerce metreküp gaz her gün fabrika gazı olarak başkente pompalanıyor.

Haziran 2005'te imzalanan Enerji İşbirliği Anlaşması (Petrocaribe) bu alanda mihenk taşıdır. Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti tarafından oluşturulan Anlaşma, elektriğin verimli kullanımı, eğitim, teknik işbirliği, enerji altyapısının geliştirilmesi gibi, petrol ve yan ürünlerinin de dahil olduğu gaz ve enerji politikalarının uygulanması kadar, rüzgar ve güneş enerjisi gibi alternatif enerji kaynaklarının da kullanılmasını özendirmeyi amaçlar.

13. Enerji Devrimi nedir?

İlk olarak 2005'te Fidel'in liderliğinde ve gözetiminde başlayan Enerji Devrimi –insanlar için daha nitelikli bir yaşam, çevre kirliliğinin azaltılması, dünya nüfusunun büyük çoğunluğu için endişe kaynağı olan iklim değişikliği ile ilgili sorunların giderilmesine olumlu bir katkıda bulunulması- hem Küba hem de çok sayıda Latin Amerika ve Karayip ülkesi için gündeme geldi.

Evlerdeki akkor ampuller enerji tasarruflularıyla; fazla enerji tüketen ev aletleri (fanlar, su pompaları ve buzdolapları) modern ve daha verimli olanlarıyla değiştirildi; fırınlarda, hastanelerde ve tıbbi tesislerde soğuk gıda maddesi saklama dolapları için, ciddi elektrik kesintilerinde oluşabilecek zararı önlemeye yönelik acil durum jeneratörleri kuruldu, elektrik şebekeleri yüksek gerilimli alanları yok etmek için onarıldı. Bunlar Kübalıların aldığı önlemlerden bazılarıydı.

Sonuçta, sadece üç yılda ülkenin elektrik üretim kapasitesi 4700 megavata yükseldi. 2006'nın Mayıs ayından beri üretim yetersizliği sebebiyle hiç elektrik kesintisi gerçekleşmedi, 22,5 milyon ev aleti dağıtıldı ve daha önemlisi bunlar ülkenin 200 milyon tasarruf etmesini sağladı. Rüzgar, biyoyakıt, su ve güneş gibi yenilenebilir enerji kaynakları geliştirilmesi için çalışmalar da yapıldı.

Benzer şekilde, gaz – bu gaz daha önceden yakılıyordu- ile elektrik üretim kapasitesinde artış oldu ve bu ülkenin önemli bir bölgesinde çevre kirliliğinin azaltılmasına neden oldu.

Küba tarafından ortaya konan bu inisiyatifler diğer birçok ülkede de başarıyla uygulandı. 2007'nin sonlarına doğru 31 adet akkor ampulleri değiştirme projesi yürütülmüştü ve bu projeler 13 Petrocaribe üyesi ülkede uygulama aşamasındaydı.

34. Turquino-Manatí Planı nedir?

Turquino-Manatí Planı'nın köklerinin, Küba dağ nüfusunun uzun süredir özlemini çektiği sosyal adaletin gerçek olmaya başladığı devrimin ilk yıllarına uzandığı söylenebilir. Bugün dağlık bölgelerde kültürel yaşam, sağlık, eğitim, su kaynakları, ticaret, beslenme, tugaylar tarafından yolları onarmak için kullanılan kol emeği ve çevresel önlemler gibi bazı önemli ilerlemelerden bahsedebiliriz.

1960'ların başında, Pinar del Río'daki Sierra del Rosario Dağları'nın rasyonel bir şekilde yönetilmesi için bir plan harekete geçirildi. Bu plan, sonradan UNESCO tarafından Biyosfer Rezervi ilan edilen bir orman topluluğunun yaratılması işini kapsıyordu. 1980'de Sierra Maestra Dağları'nın bir Koruma Altındaki Kırsal Alan olduğu duyuruldu ve burası bir ulusal park haline getirildi. Daha sonra adı Turquino-Manatí Planı olarak anılmaya başlanan Turquino Planı da aslında 1987'de yürürlüğe kondu. Amacı orman bölgesinin ağaçlandırılmasıydı.

Bu planın hedefleri dağlarda, farklı etkinliklerin (kahve ve kakao yetiştiriciliği, ormancılık, gıda üretimi, küçük çaplı sanayi, ulaşım ve iletişim) üretim gereksinimlerinin sosyal gelişim için (ev sahibi yapma, elektrifikasyon, sosyal altyapı) kullanılabildiği kapsamlı ve sürdürülebilir bir kalkınma sağlamak, doğal kaynakları korumak ve ülkenin savunma sistemini güçlendirmektir.

1995'te, Bakanlar Kurulu tarafından planın gelişimini hızlandırmak üzere Turquino-Manatí Planı Ulusal Komisyonu ve Ulusal Meclis'te bir Parlamenter Komisyon kuruldu.

2007'de ülkenin on ilinde, bu dağ yerleşimlerinde yaşayan 720 bin kişi vardı.

Dağlar ve dağlarda yaşayanlar için kalkınma planları, aile hekimliği muayenehaneleri, kır hastaneleri ve polikliniklerden oluşmak üzere

neredeyse bin sağlık merkezi açılarak sağlığa, en ulaşılamaz yerler de dahil olmak üzere 2 bin ilkokul, 80 ortaokul ve 31 lise açılarak, 1998'de bir programla üniversite eğitimini dağlara taşıyarak, 4 dağa üniversite kampusu kurarak eğitime, 1990'dan beri gıda üretimi açısından kendi kendisine yeten bir toplum yaratmak amacıyla uygulanan bir Besin Programı ile beslenmeye önem verildi. Bölgenin altyapısı da köklü dönüşümlere uğradı: Çok sayıda yeni yol ve yaşam alanı inşa edildi.

Turquino-Manatí Planı aynı zamanda ülkenin savunma sisteminde de önemli rol oynuyor. Dağlar, ülkede stratejik açıdan en önemli yerlerdir.

35. Hangi alanlar biyosfer rezervi olarak belirlenmiştir?

Küba'da gözetim altındaki kaynaklarıyla birlikte koruma bölgesi olarak sınıflandırılan altı bölge Biyosfer Rezervi olarak bilinir. Bu bölgelerin Biyosfer Rezervi olarak belirlenmesi, çevre ile ilgili 81 nolu Yasa (1997) ile bu bölgelerin "ulus için –ve hatta bazı açılardan dünya için- ekolojik, sosyal, tarihi ve kültürel önem taşıyan, biyolojik çeşitliliği ve bununla ilgili doğal, tarihi ve kültürel kaynakları korumak, sürdürmek ve muhafaza edilmelerini garanti altına almak için uygun bir yönetim aracılığıyla özel olarak tasarlanmış" bölgeler olarak tanımlanmasıyla aynı doğrultudadır. Bu bölgeler şunlardır:

Guanahacabibes Yarımadası, 101 bin 500 hektarlık alanıyla Pinar del Río ilinin batısında yer alır. Hem deniz hem de karasal faunası oldukça çeşitlidir. Geniş kumsalları, turba bataklığı ve tropik bitkiler içeren bataklıklar bu bölgeyi Küba coğrafyasında özel bir yere oturtur. İklimi kuru bir tropikal iklimdir. Guanahacabibes Ulusal Parkı da burada bulunur.

Sierra del Rosario, 250 bin hektarlık alanıyla Pinar del Río'da bulunur. Burası 1985'te ülkenin ilk Biyosfer Rezervi olarak ilan edilmiştir. Bu

bölgede özellikle dağlık dört tip bitki örtüsü bulunur: tropikal yağmur ormanları, yapraklarını döken ağaçlar, çam ormanları ve savanlar.

Bu bölgelerin çevresinde orkide ve 800'e yakın başka endemik bitki bolca yetişir. Faunası, (Küba'nın ulusal kuşu olan Küba kemirgen gagalısı, ağaçkakanlar ve sinekkuşları en baskın olanları olmak üzere) 90'dan fazla kuş türünden, 16 tür amfibi ve 33 tür sürüngenden oluşur. İnsanlarla doğa arasında uyumlu bir ilişki tutturulmuş Las Terrazas bölgesinde ise, sürdürülebilir bir kalkınma sağlamak için çalışmalar yürütülmektedir.

Zapata Bataklığı kapladığı 479 bin 800 hektarlık alanla Mantanzas ilinde yer alır. Yerel, bölgesel, ulusal ve hatta dünya çapında önemi olan bu rezervin Karayip adasının en geniş sulak arazisi olduğu düşünülüyor. Orman, bataklık bitkileri ve sulak bodur bitkileri açısından zengin bir bitki örtüsüne, Zapata Çalıkuşları(*Ferminia cerverai*), Zapata Serçeleri (*Torreornis inexpectata*), sinekkuşları, Santo Tomás tavukları (*Cyanolimnas cerverai*), denizayıları, Küba'ya özgü üç jutia[4] türü ve timsah gibi birkaç tür hayvana ev sahipliği yapar. Florasında, tropikal bitkilerle dolu bataklıklar, júcaro, arraigán, abey macho[5] ve Küba maunları gibi türler vardır. Zapata Bataklığı Ulusal Parkı da burada bulunur.

Buenavista, 88 bin 860 hektarlık alanıyla Ciego de Ávila ilinde bulunur. Burası olağanüstü biyolojik çeşitliliğiyle bilinen, ekolojik açıdan oldukça hassas bir bölgedir. Faunası sadece bu bölgede bulunan endemik türlerden oluşur. Cayo Coco ve Cayo Francés'in batısında bulunanlar gibi ekolojik rezervleri, Cayo Santa María'nın doğusunda ve batısında yer alan vahşi yaşam cenneti ve Jobo Rosado koruma bölgesi de burada bulunur. Zagunaes-Santa María Ulusal Parkı da bu rezervde yer alır.

---

[4] Kobaya benzeyen bir tür kemirgen.

[5] Küba'ya özgü bitki türleri.

Baconao 77 bin 760 hektarlık alanıyla Santiago de Cuba ve Guantánamo illerinin doğusunda yer alır. Santiago de Cuba platosu, Gran Piedra Dağı ve Santa María de Loreto platosu, bu engebeli bölgedeki en önemli yer şekilleridir; bölgede ayrıca başka vadiler ve alüvyal platolar da vardır. Yarasalar, eklembacaklılar, endemik kelebekler, jutialar, batista serçesi gibi kuş türleri, şahinler, kerkenezler ve bıldırcınlar bölgede rastlanabilecek en yaygın hayvan türleri arasındadır. Rezervde ve ülkede tek olan bir doğal yaşam alanı, Hatibonico bölgesinde yer alır: Burası "monitongo" diye bilinen bayırları, yarı-kurak sahil şeridi ile dikkat çeken bir bölgedir.

Cuchillas del Toa, 127 bin 500 hektarlık alanıyla Holguín ilinin doğusunda bulunur. Bu bölgeyi dik bayırlar, ovalar, yüksek akıntı terasları ve tepeler oluşturur.

Bu bölgede volkanik, metamorfik ve kireçli kayalar da bulunur. Bitki çeşitlerinden yüzde 70'i endemiktir, hatta *dracena*lar, *podocarpus*lar ve bazı etçil türler nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Birçok tehlike altındaki tür zengin faunayı oluşturur: Bunlardan bazıları *almaquis*ler, soyu tükenmekte olan fildişi gagalı ağaçkakanlar, salyangozlar ve denizayılarıdır. Alexander von Humboldt Ulusal Parkı bu rezervde bulunur.

36. Küba doğal afetler karşısında ne yapar?

Tüm ülkeler doğal afetlerden etkilenir. Küba, Karayip Denizi'nde yer alan bir takımadalar bütünü olduğu için, sürekli kasırgalar, tropik, ekstratropikal ve bazı yerel fırtınalar, aşırı yağışlar, seller ve şiddetli kuraklık gibi doğal afetlerle boğuşmak zorunda kalır.

Örgütlenme düzeyi, personelin risk yönetimi hakkında eğitilmesi, yapılacakların ayrıntılı planı ve tüm bunların koordinasyonu, devlet yöneticileri tarafından alınan doğru kararlarla birleşince ölümcül

sonuçlara sebep olmaz ya da tehlikenin büyüklüğüne kıyasla oldukça az sayıda kişi hayatını kaybeder.

Tüm bunlar, otuz beş yıllık deneyimin etkisiyle alınan önlemler sayesinde mümkün olur.

Bu önlemlerin başarıyla alınmasını sağlayan organ olan Ulusal Sivil Savunma Üst Komutası, devlet yetkililerinin, örgütlerin, can ve mal kaybını, doğal afetler sonucu oluşacak diğer sosyal, ekonomik ve çevresel zararları önlemek veya en aza indirmek için yürütülen işlerin, ekonomik ve sosyal kurumların örgütlenmesi, koordinasyonu ve kontrolüyle yetkilendirildi.

Küba halkı bölgede meydana gelecek bir tropikal kasırga sırasında ve öncesinde almaları gereken önlemleri ve evlerin yıkılması halinde geçici bir sığınak gerekli olduğunu bilirler.

2005'te Uluslararası Kızıl Haç Federasyonu ve Kızılay Toplulukları Küba'da doğal afetlere karşı uygulanan önleme, bilgilendirme ve harekete geçirme evrelerinin önemini vurguladı. Farklı şehirlerden toplam 220 binden fazla insanın evsiz kaldığı Charlie Kasırgası ve 600 binden fazla kişinin güvenli sığınaklara yerleştirildiği Wilma Kasırgası örnek verildi.

Son olarak 2008'de Havana'da düzenlenen teknik ve bölgesel doğal felaketler seminerinde Birleşmiş Milletler Geliştirme Programı (UNDP) temsilcisi Susan McDade, "Küba'nın sivil savunma sistemi, bulunduğu yarıkürenin en başarılılarından biridir" dedi.

Latin Amerika'da ve Karayipler'de her yıl 5 bin civarında kişinin bu olaylar sonucu hayatını kaybettiği, 4 milyon kişinin de olaylardan etkilendiği belirtiliyor.

Uluslararası örgütlere göre Küba'da insanların ve ülke kaynaklarının korunması önceliklidir ve bu, örnek alınması gereken bir durumdur.

37. Henry Reeve Tugayı nedir?

Dünyada tek olan Henry Reeve Uluslararası Felaket Hallerinde ve Ciddi Salgınlar için Uzman Doktorlar Tugayı 19 Eylül 2005'te Havana'da Fidel tarafından kuruldu. Bu tugay, dayanışma ve enternasyonalizmi bir araya getiren Kübalı doktorların, Küba halkının temsilcisi olarak, 29 Ağustos'ta ABD'nin güneyini vuran Katrina Kasırgası sonrasında Amerikan halkına sağladığı insanı yardımın bir parçası olarak örgütlendi.

Tugay, dayanışma görevinde bulunmak üzere ABD tarafından yetkilendirilmemesine rağmen, dünyanın ihtiyaç duyulan herhangi bir yerinde hizmet sunmak üzere hazır.

Tugay, faaliyetlerine 8 Ekim 2005'te 687 profesyonelin katılımıyla Guatemala'da başladı. Stan Kasırgası'ndan ciddi şekilde etkilenen Orta Amerika ülkesinde 69 beldede 2 milyon kişiye tıbbi yardım uygulandı ve yaklaşık 5 bin kişinin hayatı kurtarıldı.

Bundan kısa süre sonra tugay, şiddetli bir depremden ciddi şekilde etkilenen Pakistan'a doğru yola çıktı. Orada neredeyse -10 derece sıcaklıkta çalışmak zorunda kaldı. 1,7 milyon kişiye tıbbi yardımda bulunuldu.

Pakistan halkı ve hükümeti profesyonelliği ve yarısından fazlası kadın olmak üzere 2 bin 573 Kübalı tugayın 32 sahra hastanesinde kendilerini görevlerine adamasını takdir etti.

Tugay 2 Şubat 2007 Perşembe günü şiddetli yağışlar ve çığ felaketinden etkilenenlere tıbbi yardımda bulunmak üzere Bolivya'ya gitti.

140 fizik tedavi uzmanı, çoğu Bolivya'nın yalıtılmış bölgelerinde yaşayan yoksul insanlar olan felaketzedelere gıda yardımında bulunmak üzere 100 bin dolar bağış ile birlikte bu And ülkesine geldi. Uzmanlar ülkeye varmadan Küba, 15,7 ton ilaç, 299 sırt çantası ve 40 çadır gönderdi.

Peki, Küba'nın onurlandırdığı ve yaptığı işlerle giderek daha fazla bilinen bu sağlık tugayına adını veren Henry Reeve kimdir?

El Inglesito takma adlı Reeve, 4 Nisan 1850'de ABD'de Brooklyn'de şehrinde doğdu. Çok genç yaşta, cephedeki atılganlık ve cesaretiyle adından söz ettirmeye başladığı Küba Bağımsızlık Savaşı'na katıldı.

Yurtsever Julio Sanguily'nin kurtarılması, askeri yetilerini ve insani niteliğini bir kez daha ortaya koyduğu Las Guásimas Savaşı gibi 400'den fazla silahlı eyleme katıldı.

4 Ağustos 1876'da, daha 26 yaşındayken ciddi şekilde yaralanan, Küba'nın bağımsızlığı için savaşan cesur Amerikalı, esir düşmektense ölmeyi tercih ederek, tutsak edildiği tapınakta kendini vurarak yaşamına son verdi.

Bugün adı, dünyanın herhangi bir yerine yardım bekleyen insanlara koşan beyaz kıyafetli kadın ve erkek Kübalıları tanımlıyor ve ölüme karşı kavgada her gün yeni zaferler elde ediyor.

38. ABD'nin Küba'ya uyguladığı ablukanın etkileri nelerdir?

ABD tarafından Küba'ya dayatılan ve 1960'larda başladığı günden beri aralıksız olarak sürdürülen insanlık dışı abluka sessiz bir bomba gibidir. Bu ekonomik, ticari ve finansal abluka, yaşama standartlarını ve ulusal ekonomisini kötü yönde etkileyerek, pazarların yeniden konumlandırılmasına etki ederek, satın alma maliyetinde büyük artışlara ve arz akışında, dağıtımda ve üretimde istikrarsızlığa sebep olarak tam elli yıldır Küba'ya her gün zarar veriyor.

Belki de, sabotajlar ve terörist eylemlerin neden olduğu 54 milyar dolarlık zararın dışında 82 bin 764 milyon dolarlık kayıp, ablukanın 2005'e kadarki etkileri hakkında bir fikir verebilir. ABD hükümetinin ekonomik saldırılarının Kübalıların hayatlarının her alanında yarattığı ciddi etkiler kısaca özetlenemez. ABD hükümeti ayrıca siyasi baskı uyguluyor ve Küba'yı yalnızlaştırma politikası doğrultusunda diğer

ulusları Küba ile ilişkilerini kesmeleri yönünde zorlayan açık ve kapalı tehditler savuruyor.

Küba'nın dış ticareti ile ilgili nakliye maliyetini düşünün: Avrupa'dan kargo getirmenin maliyeti ABD'den getirmeye kıyasla ortalama 215 bin 800 dolar, Asya'dan getirmenin maliyeti 516 bin 700 dolar daha fazla.

Torricelli Yasası devreye girdiğinden beri kayıpları telafi etmek için gemicilerin çoğu yükleme miktarını artırdı, çünkü bu yasaya göre Küba limanlarına yanaşan bir gemi altı ay boyunca bir ABD limanına yanaşamayabiliyor.

1990'larda abluka daha da sıkılaştı. Ağustos 1994 ve Mart 1998 arasında ABD başkanı, ABD'de yaşayan Kübalılara Küba'daki akrabalarını ziyaret etmelerini, eşya ve para göndermelerini kısıtlayan yeni bir düzenleme çıkardı.

Bu, ablukanın yaşattığı zorlukları büyük ölçüde artırdı ve yurtdışında yaşayan Kübalılar ve Küba'da yaşayan akrabaları arasındaki normal bağları bile zedeledi.

ABD Başkanının Mart 1996'da imzaladığı Helms-Burton Yasası, Küba halkının vazgeçilemez bağımsızlık ve özgür irade haklarını savunmakta gösterdiği kararlılığından feragat ettirmekte ısrar ederek, Küba'ya uygulanan ablukanın uluslararası boyut kazanmasını sağlamayı amaçladı. Bu yasa, Küba'ya karşı verilen ekonomik savaşı büyüten bazı hukuksal önlemlerle, diğer uluslara yöneltilen tehdit ve yaptırımlarla birlikte 1999'da yapılan bir dizi düzenlemeyle desteklendi.

Halkın ruhunu yok etmek için her tür yasa ve kısıtlama uygulanmaya devam ediyor. 6 Mayıs 2004'te ABD hükümeti, Küba'ya karşı yeni ekonomik ve siyasi kısıtlamalarını duyurdu. 6 bölümden ve 450 sayfadan oluşan Özgür Küba'ya Yardım Komisyonu Raporu, Küba hükümetini devirmeyi hedefleyen stratejileri sıralıyordu. Bu

kısıtlamalar, yalnızca birinci dereceden akrabalara para gönderilebileceğini ifade ediyordu ve akrabalar eğer "hükümet yetkilisi ya da Komünist Parti üyesi ise" para gönderilmelerini yasaklıyordu. Bu, ABD'de ikamet eden Kübalıların Küba'ya düzenledikleri ziyaretlerin sayısını yılda bir ziyaretten, üç yılda bir ziyarete düşürüyordu.

Diğer kısıtlamalar da, izleyen iki sene için karşıdevrimci eylemleri finanse etmek üzere 59 milyon dolar sağlanması ve bu ülkeye 19. yüzyıldan beri benzetmeye çalıştıkları şekli verip topraklarına katmak için, eğer devrimi yenebilirse ABD hükümetinin utanmadan Küba'da yapabileceklerini tanımlayan bir plandan oluşuyordu.

Provokasyonlarla karşı karşıya kalan Kübalılar iki büyük protesto yürüyüşü ile cevap verdi. 14 Mayıs'ta bir milyondan fazla Kübalı ABD Çıkarları Ofisi'ne yürüdü ve Fidel de halkı adına "ABD Hükümeti Karşıtları Beyannamesi"ni okudu. 21 Mayıs'ta ise tarihsel önderleri öncülüğünde 200 binden fazla kişi Havana'da aynı binanın önünde buluştu ve Küba önderi soğukkanlılıkla ve enerji dolu bir şekilde ABD Başkanı'na ikinci mesajını gönderdi.

Son mesajında Fidel Küba'nın beş yıl içinde hiçbir ücret talep etmeden (11 Eylül'de ikiz kulelere düzenlenen terör saldırısında yaşamını yitiren kişi sayısına denk olarak) 3 bin yoksul Amerikalının hayatını kurtarmayı istediğini söyledi.

Fidel aynı zamanda ABD Başkanı'na "Bugün Küba halkı dünyadaki herhangi bir başka ulustan çok daha kültürlü ve siyasi açıdan çok daha bilinçlidir. Küba fanatiklerin ülkesi değildir, fikirlerin ülkesidir. (...) Bugün biz zafere ya da ölüme yazgılı bir avuç dolusu insan değiliz. Biz gerekli silahlarla kuşanmış milyonlarca erkek ve kadınız. (...) Bu savaşı kazanamayacağınızı size garanti edebilirim."

Dünya halkları tarafından bu ahlaksız kısıtlamaların reddedilme yolları görmezden gelinemez. 1992'den beri Küba'nın gündeminde,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda ablukanın analiz ve veto edilmesi var. Küba'nın talebi, 59 lehte, 3 aleyhte, 71 çekimser oy ile ilk kez ülkelerin çoğu tarafından desteklenmişti. Destekler giderek artti ve Vaşington'un politikasının yalnızca 1 ülkenin katılmadığı oylamada 4 destek oyuna karşılık 184 ülke tarafından kınanmasıyla birlikte 2007'de yeni bir rekora imza atıldı.

39. Küba'dan göç edilmesi politik bir olay mıdır, ekonomik bir olay mıdır?

Latin Amerika'da yaşayan diğer halklar gibi Kübalılar da yıllarca çoğunlukla ABD'ye göç ettiler. Devrimin zaferi ile birlikte onun ekonomik, siyasi ve toplumsal etkisi nüfusun çeşitli kesimlerini kutuplaştırdı. Bazıları işledikleri cinayetlerin ve diğer suçların bedelini ödememek için paralarını alıp ABD'ye kaçtı. Daha sonra gerçekleştirilen toplu göçte, profesyoneller ve onların akrabaları göç etti. En büyük göç dalgası ise 1964-69 ve 1979-81 yılları arasında ve 1987'den günümüze kadarki süreçte, 1993'te özellikle artarak yaşandı. Son göçmenler ise heterojen bir gruptan oluşuyor.

Tüm göçler aynı sebeplerden kaynaklanmıyor. Siyasi, askeri ve ekonomik yönden Fulgencio Batista diktatörlüğüne göbekten bağlı olan Kübalıların ilk büyük kaçışından sonra, çoğunlukla ilk devrimci yasalardan olumsuz yönde etkilenenlerin oluşturduğu başka bir dalga - bu sefer bazıları siyasi faktörlerden kaynaklanan ekonomik faktörlere bağlı olarak- 1960'larda kaldı. ABD, tüm bu göçmenleri sıcak bir merhabayla karşıladı.

Çünkü bu kişiler orta sınıfa mensup kişiler ve büyük şirketlerle bağı olan profesyonellerdi.

70'lerde göçmen akışı yavaşladı. Göç edenlerin çoğu bunu ekonomik sebeplerden, bazıları da siyasi sebeplerden ötürü yaptı: Ailelerini tekrar bir araya getirmek için göçü tercih etti. 70'lerin sonunda ABD

Kübalı göçmenlere verilen vize sayısını olağanüstü derecede azalttı. Fakat aynı zamanda illegal göçmenleri "siyasi mülteci" kabul ederek başkalarını da göçe özendirdi.

Bunun ardından ABD hükümeti, yasal göçleri engellemeye ve 1980'de Mariel'den Key West'e gerçekleştirilen büyük göç de dahil olmak üzere toplu göçleri desteklemeye başladı. Diğer büyük göç dalgası 90'larda özel bir dönemden geçilirken meydana geldi. Bu "Sallar krizi"[6] olarak bilinen dönemdir.

1994'te Küba ve ABD temsilcileri ilk kez, ilişkilerin siyasal eksenini bir kenara bırakarak yeni göçmenlik anlaşmaları imzaladılar. ABD'ye göç eden diğer tüm göçmenler gibi Kübalıların da yasal yollarla göç etmesi gerektiğini ya da kendi ülkelerine geri dönmeleri gerektiğini söylediler.

Amerikan delegasyonu anlaşmalarla ilgili yaptığı yanlışların sorumluluğunu kabul etmekte gayet gönülsüz davranmasına rağmen iki taraf arasındaki konuşmalar yaklaşık on yıl sürdü. ABD hükümeti Küba vatandaşlarına verdiği vize sayısını büyük ölçüde azalttı; bu, Küba'nın açık denizlerinde yakalanan yasadışı göçmenler için geçerli değildi. ABD, ülkedeki radyo istasyonları aracılığıyla insanları Küba'yı yasadışı yollarla terk etmeye ve bunun için şiddet içeren yollara başvurmaya teşvik ediyor ve yasadışı yabancılara karşı önlem almıyor.

Ocak 2004'te Amerikan hükümeti görüşmelerin normal seyrini bir kez daha engelledi. Küba'nın ABD'nin gerçekleri gizleme teşebbüslerine karşı şikayetleri derlemek dışında bir şey yapma şansı

---

[6] Yasadışı göçün bir bölümü sallar üzerinde yolculuk yapılarak gerçekleştirildiği için bu isim verilmişti.

yoktu: ABD'ye yasal ya da yasadışı yollarla gelen tüm Kübalılara ülkeye girmelerinden bir yıl bir gün sonra otomatik olarak kalıcı yerleşme hakkı veren kanlı Küba Mülteci Uyum Yasası ve açık denizlerde yakalanan Kübalılara, siyasi sığınmacılık sağlayan mantıksız "ıslak ayak-kuru ayak" politikası iki ülke arasındaki göçmen akışının normalleştirilmesi için ciddi engeller oluşturdu. Bu yasa, yasadışı göçü teşvik ediyor ve göç anlaşmalarının en büyük ihlali anlamına geliyordu. Ayrıca, kârlı bir kaçakçılık operasyonu için yabancı trafiğinden sorumlu bir suç şebekesi kurulmasına ve insanların bu yasadışı göç yolu ile amaçlarına ulaşabileceklerini düşünmelerine sebep oluyordu.

İki hükümetin tutumu arasındaki fark önemlidir: Küba Dışişleri Bakanı, Mayıs 2004'te Havana'da gerçekleştirilen 3. Ulus ve Göç Konferansı'nda bu gerçeğin altını çizdi. Aynı yılın 1 Haziran gününden başlayarak yurtdışında ikamet eden Kübalıların ülkeye girerken izin almalarına gerek olmayacaktı, göçmenlerin çocuklarına üniversitede okumaları için burs sağlanacak ve gümrük prosedürleri daha kolaylaştırılacaktı.

40. Ülkedeki işsizlik oranı nedir?

2007'nin sonlarına doğru Küba'daki işsizlik oranı yüzde 1,8'e düşürüldü. Bu değer Latin Amerika ülkeleri ve Karayipler'deki en düşük değerdir ve tüm dünyadaki en düşük değerlerden biridir.

2005'in ortalarına doğru, oran yüzde 2,3'e düşmüş, ülke Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından işsizlik oranı yüzde 2 ile 6 arasında değişen ve uygun iş teklifleri ile istihdam talebine hızlı şekilde çözüm bulabilen ülkelere uygulanan bir endeks olan Tam İstihdam'a ulaşmıştı. 2006'da işsizlik yüzde 1,9'a geriledi.

Biraz bunun arka planından bahsedelim: Devrim yapıldığında ülkede 6 milyonun biraz üzerinde kişi yaşıyordu. İşgücünün yaklaşık üçte

biri –yaklaşık 700 bin kişi- işsizdi ve nüfusun yüzde 45'inden fazlası kırsal bölgelerde yaşıyordu. Küba'da çalışma yaşına gelen yaklaşık 100 bin gencin en ufak bir ş bulma olanağı yoktu. Ayrıca, insanlara ten renklerine ve cinsiyetlerine göre ayrım yapılıyordu.

Devrimci sürecin ilk yıllarında yaklaşık 1 milyon kişi çalışmaya başladı ve ülkenin işgücü yüzde 58,5 düzeyinde yükseldi. Beş yıllık zaman diliminde (1979-1974) hemen hemen yarım milyon ve sonraki beş yıl içinde 630 bin yeni iş imkanı yaratıldı.

Zamanla nüfusta önemli bir artış oldu ve Kübalıların büyük bir kısmı çalışma yaşına geldi. İstihdam giderek daha zor bir hal aldı.

Devrim, alternatifler üreterek, cesur adımlar atarak ve yeni sosyal programlar başlatarak bu zorlukla baş etmeye karar verdi. Bunlardan biri, gençlerin farklı alanlarda eğitim görürken aylık almalarını sağlayan ve kapsamlı ileri düzey derslerden sonra başlayan bir okurken çalışma programıydı.

Hem çalışmayan hem okumayan gençler, şeker sektöründe personel sayısının azaltılmasının ardından 40 binden fazla şeker işçisi, bu programla, bir yandan temel ihtiyaçları karşılanırken bir yandan da kendilerini okumaya adadı. Kentsel tarımın gelişmesi de ülke çapında 10 bin iş imkanı doğurdu.

21. yüzyılın ilk beş yıllık döneminde Fikirler Savaşı tarafından düzenlenen programlar sonucunda 380 bin yeni iş imkanı sağlandığının da altını çizmek gerekir. 2007'de Küba'da çalışan nüfus 4,8 milyondu. Bu sayı, 2006'dakinden yüzde 2,4 fazlaydı.

Küba Cumhuriyeti Anayasası'ndaki "emek, sosyalist bir ülkede haktır, görevdir, her vatandaşın onur duyacağı bir ögedir" ibaresini de unutmamak gerek.

41. Küba'da neden yalnızca bir siyasi parti var? Tek partiyle devam etmek neden önemli?

Ülkede yalnızca bir siyasi parti olmasının tarihsel, ancak bugün de geçerli olan kimi sebepleri var. 19. yüzyılın sonunda José Martí, Küba'nın İspanya'ya karşı verdiği Bağımsızlık Savaşı sırasında tek bir parti örgütledi. Bu parti ülkenin bağımsızlığı uğruna savaşanları bir araya getirdi. Daha sonra Kübalılar, sosyalist devrimi ilerletmek, insanları daha iyiye yönlendirmek ve emperyalizm ve yeni sömürgecilik tarafından yönetilen dünyanın iniş çıkışlarında daha eşit bir dünya yaratmak için bir parti kurdular.

Máximo Gómez ve Antonio Maceo ile ölümsüzleşen On Yıl Savaşı'nın emektarları, 1895'te Küba Devrimci Partisi'ndeki (PRC) yeni nesil çiftçilere, işçilere, zanaatkarlara ve entelektüellere katıldılar. Bu sebeple 26 Temmuz Hareketi'nin (M26J), Halkın Sosyalist Partisi'nin (PSP) ve Devrimci Direktörlük'ün (DR) üyeleri, yani tüm örgütler Batista rejimini yıkma mücadelesine katıldılar ve Küba'daki devrimci sürecin başlarında birleşip tek bir parti kurdular.

Şimdi birleşmenin üzerinden 30 yıl geçtikten sonra hâlâ tek bir parti ile devam etmenin sebepleri, tek bir programatik çerçeve ve eylem birliği hâlâ geçerliliğini koruyor.

Küba Komünist Partisi (PCC) Küba ulusunu temsil eden partidir. Temel amacı Küba'nın bağımsızlığını ve kazanımlarını (onurunu, sağlık sistemini, eğitim sistemini, yaşlı ve çocuklara uygulanan bakım düzeyini) korumaktır.

Küba Komünist Partisi'nin programatik çerçevesi, toplumun bir bütün olarak temel amaçlarını, fikir ayrılıklarının da farkında olarak birleştirir. Çünkü Küba'da hem dindarlar hem ateistler, hem önderler hem destekçiler, hem işçiler hem çiftçiler yaşar. Sosyalizmi kurma stratejisi şudur: Sömürenlerin ve sömürünün olmadığı, herkesin korunduğu, daha insancıl, daha iyi ve daha eşit bir yaşam.

42. Küba'da seçimler nasıl yapılır?

Küba'da seçim sisteminde halk yalnızca oy kullanmakla kalmaz, aynı zamanda aday listelerinin oluşturulması sürecinde yer alır. Adayları parti belirlemez.

1976'dan beri halk Antik Roma'da olduğu gibi sözlü isim önerilerinin ardından açık oylama yaparak her mahallede, belediye meclislerinde kendi adaylarını belirliyor. Aday listeleri her seçim bölgesinde bu şekilde sunuluyor ve belediye meclisi temsilcisi seçim sandıklarına atılan doğrudan gizli oyla seçiliyor. 16 yaşından büyük herkes oy kullanabiliyor.

Adayların parti tarafından değil bölge halkı tarafından belirlenmesi, sürecin ne kadar demokratik işlediğini gösteriyor.

Geçmiş yıllarda edinilen deneyimler doğrultusunda, belediye meclis üyelerinin seçiminde olduğu gibi il meclis üyelerinin de, Halk İktidarı Ulusal Meclisi'nin vekillerinin de doğrudan halk oyu ile seçilmesini öneren yeni seçim yasası kabul edildi. Öncesinde bu kişiler halkın temsilcileri olan belediye delegeleri tarafından seçiliyordu.

İl meclisleri ve ulusal meclis için adayların listeleri kitle örgütlerinin temsilcileri tarafından her seçim döneminde Küba Sendikaları (CTC) Merkez Örgütü'nden bir temsilci tarafından oluşturulur. Katılımcılar arasında Küçük Çiftçilerin Ulusal Birliği (ANAP), Devrimi Savunma Komiteleri (CDR'ler), Küba Kadın Federasyonu (FMC), Üniversite Öğrencileri Federasyonu (FEU) ve Lise Öğrencileri Federasyonu'ndan (EFEM) temsilciler de vardır. 16 yaşın üstünde olup oy verme hakkına sahip milyonlarca Kübalının büyük çoğunluğu bu örgütlere üyedir.

Önerilen aday listeleri, en iyi seçimi yapabilmek adına danışma amacıyla il komisyonlarına ve ulusal komisyonlara verilir. Her aday bir diğeriyle eşit şekilde yarışır: Fotoğrafı ve ayrıntılı biyografisi

kamusal alanlara asılır ve halk adayı böylelikle tanır. Hepsi bu. Seçim kampanyalarına izin verilmez.

Ulusal Meclis 614 vekilden oluşur. Bu, her 20 bin kişi için bir vekil anlamına gelir. Meclis, devlet başkanını, başbakanı, sekreteri ve Devlet Konseyi'nin diğer üyelerini seçme yetkisine sahiptir. Devlet başkanı devletin başıdır.

Küba'da yaklaşık 15 bin seçim bölgesi vardır. Her birinde, o bölgede yaşayan insanlar doğrudan ve gizli oy ile delegelerini seçerler. Belediye düzeyindeki seçimler her iki buçuk yılda bir, il düzeyindeki ve ulusal düzeydeki seçimler ise beş yılda bir yapılır.

Şubat 1993'te, özel bir dönemin ortasında iken bile seçmenlerin 99,57'si oy kullanmıştır. 1995'te ekonomik güçlüklere ve yapılan karşı propagandalara rağmen belediye seçimlerinde seçmenlerin yüzde 97,1'i oy vermiştir.

Ocak 1998'de seçmenlerin yüzde 98'i Ulusal Meclis'i oluşturacak vekilleri ve il meclislerinde görev alacak delegeleri belirlemek için oy kullanmıştır.

Bu güçlü cevap, dökülen kanlarla, ekonomik, siyasi, ideolojik ve biyolojik bir savaş haline gelen ABD ablukasının çektirdiği acılarla dolu beş yıllık Sallar krizinden sonra bile hükümeti destekleyen halkın birliğini göstermiştir.

Bu demokratik ve büyük karar zamanla değişmedi. Bunların sonuncusu, seçmenlerin yüzde 96,89'unun Ulusal Meclis ve il meclis delegelerini seçmek üzere oy kullandığı Ocak 2008'de gerçekleşen seçimlerdi.

Bu yüksek katılım, Küba seçim sisteminde seçmenlerin oy vermeleri için sağlanan koşulların ürünüdür: Kübalılar, yalnızca kendi mahallelerinde değil, hastanelerde, tren istasyonlarında bile kimliklerini göstererek oy kullanabiliyorlar.

Üstelik seçim sırasında pek çok ülkede askerler sandıkların güvenliği için görev yaparken Küba'da José Martí Öncüleri Örgütü üyeleri (izcilerin Küba'daki karşılığı) bu görevi yerine getiriyor. Küba seçimlerinde geniş katılım ve dürüstlük gelenekselleşmiştir.

43. Halk İktidarı Ulusal Meclisi nedir?

Halkın iradesini ifade eden Halk İktidarı Ulusal Meclisi ülkedeki en yüksek yönetim organıdır. Yasa koyucu güce sahip tek organdır ve beş yıllığına seçilen vekillerden oluşur.

Halk İktidarı Ulusal Meclisi, kendi üyeleri arasından, devlet başkanı, başbakan, beş devlet başkanı yardımcısı, bir sekreter ve 23 üyeden oluşan devlet konseyi üyelerini seçer. Devlet konseyinin başkanı, devletin ve hükümetin başkanıdır.

Ulusal Meclis'in temel yetkileri, Anayasa'da yapılacak değişiklikler konusunda karar almak, yasaları geçirmek, değiştirmek ya da feshetmek, sosyoekonomik gelişme planlarını tartışmak ve karara bağlamak, ulusal para ve kredi sistemini belirlemek, Küba'nın iç ve dış politikasının genel hatlarını belirlemek, askeri gerilim dönemlerinde savaş hali ilan etmek ve barış anlaşması imzalamak, devlet başkanını, başbakanı, ulusal meclis sekreterini, başyargıcı, başyargıç vekilini ve diğer Küba Yüksek Mahkemesi yetkililerini, Küba Başsavcısını ve onun yardımcısını seçmektir.

Ulusal Meclis üyeleri her yıl iki kez olağan oturumlarda ve ayrıca özel oturumlarda bir araya gelir; gerekli hallerde üyelerin üçte birinin talebiyle ya da Devlet Konseyi'nin çağrısıyla da toplanır. Yasaya göre vekillerin görevleri yılın herhangi bir zamanında seçmenler tarafından iptal edilebilir.

Vekillerin en az yüzde 50'si parti tabanından seçilebilir. Ulusal Meclis'te vekiller tarafından temsil edilen meslekler şöyledir: Yüzde 43'ü kadın olan vekiller işçi, çiftçi, öğretmen, araştırmacı, bilim insanı, sanatçı, asker, sporcu ve bazı kilise görevlilerinden oluşur.

44. Küba'daki en büyük kitle örgütleri hangileridir?

Devrimin zaferinden sonra büyük kitleleri birleştirmek adına birçok örgüt kuruldu ve değişik ilgi alanlarına hitap eden topluluklar oluşturuldu.

En çok üyesi olan merkezi örgütler arasında, üyeleri toplumun belirgin sınıfını –işçi sınıfını- oluşturan Küba Sendikaları (CTC), Devrimi Savunma Komiteleri (CDR'ler), Küba Kadın Federasyonu (FMC), Küçük Çiftçilerin Ulusal Birliği (ANAP), Üniversite Öğrencileri Federasyonu (FEU), Lise Öğrencileri Federasyonu (EFEM), José Martí Öncüler Örgütü(OPJM) vardır. Diğer ulusal örgütler arasında ise Küba Gazeteciler Birliği (UPEC), Küba Ulusal Yazarlar ve Sanatçılar Birliği (UNEAC), Küba Hukukçular Birliği (UNJC) ve Küba Devrim Savaşçıları Birliği (ACRC) vardır. Bunlar temsil ettikleri sektörlerle ilgilenirler ve üyelerinin sorunları ile görüşlerini aktarmaya yardımcı olurlar.

Örneğin, Devrimi Savunma Komitelerinin yaklaşık 8 milyon üyesi vardır. Bu rakam 14 yaşın üzerindeki tüm Kübalıların yüzde 80'inden fazlası anlamına gelir. CDR'ler 28 Eylül 1960'ta, halkın karşıdevrimci teröre tepkisi olarak kurulmuştur. Üyelerinin, düşmana karşı savaşmak, halkın siyasi eğitimini sağlamak, gönüllülüğe ve gönüllü kan bağışında bulunulmasına öncülük etmek, yüz binlerce şişe ve diğer ham madde kaynaklarını toplamak gibi görevleri vardır.

Kübalı CDR üyeleri yeni görevlere kısa zaman içinde büyük bir hevesle atılırlar ve yaptıklarına karşı çıkanların çeşitli tepkilerini göğüslemek için seferber olurlar.

45. Kaç ülkenin Küba ile ilişkisi vardır?

Devrimden önce Küba'nın sadece 51 ülke ile ilişkisi vardı. 2007 sonu itibariyle ise 186 ülke ile diplomatik ilişkisi, 2 ülke ile konsolosluk ilişkisi ve ABD'de de bir Çıkarlar Ofisi bulunmaktadır.

Birçok uluslararası kurumun üyeliğine seçilmesinin de gösterdiği gibi, Küba'nın uluslararası alanda büyük bir itibarı bulunmaktadır. 2006'dan beri Bağlantısız Ülkeler hareketine başkanlık etmekte; Birleşmiş Milletler (BM), UNESCO ve BM altında çalışan diğer hükümetler arası kuruluşların, Grup 77 ve başka birçok bölgesel ve sivil örgütün üyesi durumundadır.

BM ve diğer kuruluşlarda bireysel pozisyonlara sahip Kübalı uzmanlar çalışmaktadır. Diğer yandan Küba'da 95 diplomatik misyon ve 6 uluslararası organizasyon akredite halde bulunmaktadır. Küba, Latin Amerika ve Karayipler'de en fazla diplomatik temsiliyete sahip ülkelerden biridir.

46. Küba ile dayanışma nasıl sergilenmektedir?

Dünya halkları Küba ile dayanışmalarını beyan etmiş, ABD'nin ona karşı uyguladığı abluka ve saldırganlığı kınamış ve başarılarını takdir edip Küba'yı zor zamanlarda desteklemişlerdir. 2007 sonu itibariyle, dünya çapında 149 ülkede 2000 civarında Küba ile dayanışma örgütü ve dostluk grubu bulunmaktadır.

Küba ile dayanışma olgusu 1959 yılında Küba devriminin zaferi ile başlamıştır. Devrim de, enternasyonalizmin gereği olarak ve Fidel'in dediği gibi "insanlığa borcumuzu ödemek için" diğer ülke ve halklarla dayanışmasını ifade etmektedir. Yarım milyon Kübalı doktor, öğretmen, savaşçı ve yapı işçisi olarak çeşitli enternasyonalist misyonlara katılmıştır. Genç Latin Amerikalı ve Afrikalılar Küba'ya lise ve üniversite okumaya gelmektedir. Çoğu Gençlik Adası'nda olmak üzere Küba'da 25 bin burslu yabancı öğrenci eğitim almıştır.

Sovyetler Birliği ve diğer Doğu Avrupa sosyalist ülkelerinin olmadığı ve ABD ablukasının sıkılaştığı bugünün zor koşullarında kısıtlarına ve sınırlarına karşın Küba, bayrağını yüksekte tutmaya devam etmektedir. Küba kapitalizme geri dönmeyecek, sosyalizm yolunda

ilerlemeye devam edecektir-böylece her çocuğun gidecek bir okulu olacak, her hasta tıbbi yardım alacak ve her yaşlı, bakım imkanı bulacaktır.

Küçük Küba'nın neler yapabileceğini ve başarılarını korumak için ne kadar hazır olduğunu bilen dünya halkları Karayipler'e bakıyorlar ve devlete karşı tehdit ve abluka altında olan Davud'u destekliyorlar. Küba'ya güvenlerini tasdik ediyor, Küba halkının kahramanlığını takdir ediyor ve uluslararası medya tarafından yayılan kirli propagandaya karşı duruyorlar. Onların umudu olduğumuz için bize desteklerini iletiyorlar ve bizi cesaretlendiriyorlar. Kasım 1994'te 109 ülkeden 3000'in üzerinde kardeşlik ve dayanışma elçisi Dünya Küba İle Dayanışma Mitingi için Havana'da buluştu, ekonomik ablukayı kınadı ve halkların kaderlerini tayin hakkını savundu. Aralarında Latin Amerika'nın eski başkanları, Nobel ödülü sahipleri, bakanlar, parlamenterler, değişik sivil toplum örgütlerinin üyeleri, Barış için Rahipler örgütünün Dostluk Kervanı üyeleri, siyasi parti liderleri ve dini kurumların temsilcileri bulunmaktaydı.

Bir yıldan kısa bir zaman sonra, 67 ülkeden 300'ün üzerinde genç, Küba Uluslararası Gençlik Festivali için Havana'da buluştu. ABD ablukasının son bulması çağrısında bulundular ve ekonomik yaptırımları artıran Helms-Burton Yasası'nı protesto ettiler.

Ağustos 1997'de 132 ülkeden 12 bin delege Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali için Küba'da buluştu. Katılımcılar siyasi tartışmalar gerçekleştirdiler, değişik konularda toplantılar örgütlediler ve festivalin antiemperyalist dayanışma, barış ve kardeşlik sloganını coşkuyla haykırdılar. Ekonomik zorluklara rağmen böyle bir festival gerçekleştirmek kolektif emek sayesinde olmuştur: Katılımcılar yol paraları ve diğer masraflarını kendileri karşıladılar ve Kübalı aileler de misafirleri evlerinde ağırlayıp onları ailelerin birer parçası olarak gördüler. Böylece katılımcıların büyük çoğunluğu Küba evlerinde yaşamış oldular.

Genç delegeler Küba devrimine desteklerini ifade edip ABD'nin uyguladığı haksız ablukayı kınadılar ve daha iyi bir gelecek için seslerini yükselttiler.

Her yıl Kübalılar ABD'den gelen iki dayanışma simgesini kabul ediyorlar: 1992'den beri ülkemize gelen ve büyük miktarda ilaç, bisiklet, bilgisayar ve kişisel eşya getiren Barış için Rahipler Kervanı ile ilk kez 1969'da illegal yollarla Meksika üzerinden gelen ve halklar arasında barış ve dayanışmayı simgeleyen güzel bir gelenek yaratan Venceremos tugayı. İlk inisiyatif ABD'li Dinler arası Toplumsal Eylem Kurumu tarafından başlatıldı. Barış için Rahipler hareketi aracılığıyla adalet ve bağımsızlık için mücadeleyi yayan ve kuzey Amerikalılardan oluşan bu evrensel topluluk, halklar arasında barış ve dayanışma için mücadeleyi simgeleyen bu güzel geleneği 35 yıl önce başlattı.

Dünyanın diğer bölgelerinden de çalışmak ve desteklerini göstermek için çeşitli dayanışma tugayları ülkemizi ziyaret etmektedir: José Martí Avrupa tugayı 30'dan fazla, İskandinav Tugayı da 48 defa Küba'yı ziyaret etti.

Dayanışma örnekleri arasında özellikle, "Küba'ya karşı yeni saldırıları durduralım" çağrısıyla oluşan ve dünya çapında 5 bin 500'den fazla entelektüel tarafından desteklenen kitle hareketinden, terör karşıtı mücadelelerinden dolayı ABD hapishanelerinde esir tutulan Kübalı beş yurtseverin salıverilmesi için Nobel Ödüllü aydınların da altına imzasını attığı ABD Başsavcılığına yollanan açık mektuptan ve Küba'ya karşı eylemlerinden dolayı ABD'yi yargılamak üzere Meksika'da bir Uluslararası Sivil Mahkeme kurulmasından bahsedilebilir.

Bunlar sadece Küba'da değil ABD dahil dünyanın her yerinde çeşitli şekillerde sergilenen Küba Devrimi ile dayanışmanın örneklerinden bazılarıdır.

Büyük uluslararası toplantılardan birinde Fidel "Eğer ABD, Küba Devrimi'ni başarısızlığa uğratmayı başarırsa, bunun tüm gücümüz, tüm devrimci güçler ve dünyada barış ve adaleti isteyen herkese ne ifade edeceğini anlıyoruz. Bu nedenle, Devrim'i savunmak yalnızca Kübalılar olarak bizim temel görevimiz değil aynı zamanda hayatınıza mal olacaksa bile sizin için de kutsal bir görevdir" dedi. *Küba yalnız değil.* Bu yalnızca bir slogan değil, çünkü tarih bunu gösterdi.

47. Küba'nın dış politikası nasıldır?

Kübalıların Birleşmiş Milletler'deki şanlı zaferi, ülkenin 2007'deki dış politikasının mihenk taşlarındandır. Birbirini izleyen 16 olayla birlikte Birleşmiş Milletler, ABD hükümetinin yaklaşık elli yıldır Küba'ya uyguladığı ekonomik, ticari, finansal ve teknolojik ablukayı ve İnsan Hakları Yüksek Komiseri temsilcisinin Küba için yetkisinin tasfiye edilmesini kınadı. Bu, Küba halkının ABD yetkilileri tarafından oynanan oyunlara karşı dayanma gücünün bir göstergesiydi.

Aynı yıl, çok sayıda üyenin oyuyla İnsan Hakları Konseyi ve UNESCO Yürütme Kurulu üyesi olarak Küba'nın seçilmesi, devrimin itibarının ve eğitim, sağlık, bilimsel araştırma ve spor dallarında diğer halklara sağladığı yardımının en açık örneğidir.

Küba'nın 20. yüzyılın sonlarında ve 21. yüzyılda kendisini içinde bulduğu konjonktür, Devrim'in başarılarını pekiştirmek, Küba'yı savunmak ve uluslararası pozisyonunu güçlendirmek üzerine kurulu dış politikasına da yön verdi.

Yeni konjonktüre göre belirlenen stratejilerle dış politika, Küba karşıtı aktörleri ifşa etmek, dayanışmayı güçlendirmek, yeni ilişkiler kurmak ve Küba'ya yapılan sermaye yatırımlarını hızlandırmak üzerine şekillendi.

Göç ile ilgili görüşmeler de bu politikanın başka bir önemli yönüydü.

Böylece her iki tarafın seçimine karşılıklı saygı çerçevesinde, Küba'da yaşayan Kübalılarla göçmenler arasındaki olağan ilişkilerin yeniden kurulması sağlandı. Görüşmeler sırasında katılımcılar Küba'ya yapılan saldırıları ve ablukayı kınadı; Küba'yı, dayanışma duygularını, bağımsızlığını ve yaklaşık elli yıl önce ilan edilen eşitlik üzerine kurulu siyasi rejimini koruma konusunda duyarlılıklarını ifade ettiler.

Küba ile ABD arasındaki 1994 göç görüşmeleri uzlaşma ihtimalini gündeme getirdi ve bu durum iki hükümet arasında diyalog kurulmasına vesile oldu.

Uluslararası forumlarda, gelişmiş ülkeleri, israf ettikleri kaynakların Üçüncü Dünya ülkelerinin yoksulluğu ve geri kalmışlığı kadar fazla olduğunu belirterek, daha rasyonel bir yaşam tarzını benimsemeye çağıran Küba, sürekli kalkınmadan yana pozisyonunu korudu.

Devrim ilk gününden beri insan hakları konusuna öncelik verdi. Küba'nın tavrı yalnızca net değil aynı zamanda örnek teşkil edebilecek nitelikte. Küba, insan hakları konusunda yetkiyle ve onurla konuşma hakkına sahip.

Küba'nın en büyük diplomatik başarısı her şeye rağmen mücadele ederek, çalışarak, severek ve dans ederek soğukkanlılığını koruyabilmesidir. Üstelik çoğu ülkeyle ilişkisini yeniden kurmuş olması artık yalıtılmış bir ülke olmadığının göstergesidir. Dünyadaki pek çok halk, Küba'nın kendisini tüm olumsuzluklara karşı ayakta tuttuğunun ve hatta iyiye gittiğinin farkındadır.

48. Küba teröre ve savaşa karşı nasıl bir duruş sergiler?

Ne yazık ki devrimin zaferinden beri, yani yaklaşık 50 yıldır terörist eylemlerin hedefinde olan Küba, teröre ve savaşa karşı sesini yükseltti. Emperyalizmin 1945'te Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombalarının yarattığı katliam, 4 milyon kişinin öldürüldüğü, 4 milyonunun da sakat kaldığı Vietnam halkına karşı yaptıkları hâlâ hatırlanır.

Küba, ABD yönetimi tarafından desteklenen ve güçlendirilen Miami merkezli Küba kökenli Amerikalıların kurduğu terörist mafyanın ardı arkası kesilmeyen saldırılarından çok çekti. Masum insanların öldürülmesinden ve büyük kayıplardan fazlasıyla etkilenen Küba halkı dayanmak ve onuruyla yaşamak için kararlı.

11 Eylül 2001'de İkiz Kuleler'e düzenlenen korkunç saldırı sonrasında emperyalist politika, dünya çapında sözde terörizme karşı bir kampanya başlattı ve aralarında elbette Küba'nın da olduğu 60'tan fazla ülkeyi listesine aldı. "Dünyanın herhangi bir karanlık köşesine karşı" düzenlediği önleyici ve beklenmedik saldırılarıyla Nazi doktrinini felsefe edinmiş oldu.

Küba, en baştan itibaren, bunun tuhaf bir politika olduğunu belirtti ve savaşların hiçbir zaman sorunlara çözüm getirmeyeceği konusunda uyarılarda bulundu.

Benzer bir şekilde Küba, Irak'ı haksız yere işgal eden, - 1976'da sivil bir Küba uçağını havaya uçurarak çok sayıda masum insanın ölmesine neden olan- Luis Posada Carriles gibi azılı teröristleri besleyen ABD yönetiminin uyguladığı çifte standardı da şiddetle kınadı.

Haziran 2005'te Havana'da düzenlenen Uluslararası Barış ve Adalet için Terörizme karşı Konferans'a 67 ülkeden delegeler katıldı. 1970'lerde Latin Amerika'yı baskı altına almak için düzenlenen Condor Operasyonu gibi bir çok olay tartışıldı.

Fidel, baskılara karşı mücadele etmek için batıda Terörizme Karşı Kalıcı Mahkemeler'in kurulmasını önerdi ve ABD'ye kafasına göre, kendi güvenliği için tehlike oluşturacağı gerekçesiyle 100, 200 ya da 500 kişiyi öldürebilme hakkı tanıyan yasaları ile ilgili dünya kamuoyunu uyarmaya devam ediyor.

Küba net ve soğukkanlı tavrını koruyor. Küba, ABD'nin kurbanıdır ve hiçbir zaman insanlığa zarar ve ölüm getirenleri suçlamayı bırakmayacaktır.

49. Ulusal Bağımsızlığı ve Küba Ekonomisini Koruma Yasası'nın çıkartılma nedeni nedir?

Halk İktidarı Ulusal Meclisi Ulusal Bağımsızlığı ve Küba Ekonomisini Koruma Yasası, Küba halkına karşı sürekli saldıran ABD hükümetinin kararlarına ve eylemlerine yanıt üretmek için 1999 yılının Şubat ayında kabul edildi.

Yasa, Küba'nın bağımsızlığına ve ekonomisine zarar vermek için harcanan çok sayıda araç ve finansal kaynaktan, karşı devrimci hareketleri destekleyen ve 1992'de kabul edilen Torricelli Yasası'na, ekonomik savaşı büyüten ve hızlandıran Helms-Burton Yasası'ndan, ABD federal bütçesinden Küba'ya yönelik eylemler için 2 milyon dolar pay ayrılacağını belirten 1999 Yasası'na ve Küba'nın diğer ülkelerle arasındaki ilişkileri baltalamak için yaptığı müdahalelere kadar, geçen 40 yıl içinde gerçekleştirdiği tüm saldırıların tarihini ortaya koyar.

Küba hiçbir zaman yapılan saldırılara aynı şekilde yanıt vermemiştir, fakat hakkını korumuş ve 1999 Şubatı'nda kabul ettiği, ulusal bağımsızlığına ve ekonomisine kasten işlenmiş suçları belirleyen ve böylesi suçların cezai yaptırımını ortaya koyan 88 sayılı yasa ile görevini yerine getirmiştir.

Bu yüzden yasa çok önemlidir. Yasa ilk duyurulduğunda, tekelci medya bunu dünya kamuoyuna, -sanki fikirleri uğruna savaşmaya alışmış Küba halkı böylesi bir girişimde bulunabilirmiş gibi- ifade ve düşünce özgürlüğüne karşı bir yasa olarak lanse etmişti. Küba'da hiç kimse düşünceleri ya da görüşleri nedeniyle cezalandırılmaz.

Suçun tarifi yapılırken bir ortak payda belirlenir: Öznel unsur ve suçlunun ABD hükümetine, onun ajanlarına, bağlı kuruluşlarına ve/veya yetkililerine, Küba'nın ülke içi düzenini bozmayı, ülkeyi istikrarsızlaştırmayı, sosyalist hükümeti alaşağı etmeyi ve Küba'nın bağımsızlığını sona erdirmeyi hedefleyen düzenleme ve yasalarının

başarıya ulaşması için bilgi sağlama niyetinde olması. Onlarca kanun maddesi Küba'yı iç ve dış tehditlerden koruyor. Yasa, gericiliğin insanları inandırmaya çalıştığının aksine, fikir farklılıklarını değil, düşmanla işbirliği suçunu tanımlamaktadır.

Küba halkının böylesi saldırılara karşı ilk yasası olan Küba'nın Bağımsızlığını ve Onurunu Yeniden Doğrulama Yasası 24 Aralık 1996'da kabul edilmişti. ABD'ye ya da herhangi bir kişiye Helms-Burton Yasası'nın uygulanması halinde kullanılmak üzere bilgi sağlamak, bu yasanın uygulanmasını sağlayarak ABD'den çıkar sağlamaya çalışmak, radyo ve/veya TV üzerinden bu Yasa ile işbirliğinde olduğunu belirtmek eylemlerinin suç olduğu, Küba'nın Bağımsızlığını ve Onurunu Yeniden Doğrulama Yasası ile ilan edildi. Maddelerden biri şöyledir: "Böylesi eylemlerin cezalandırılması ile ilgili bir kanun tasarısı sunulacaktır." Ulusal Bağımsızlığı ve Küba Ekonomisini Koruma Yasası bu amaca hizmet eder.

50. Hükümet ve kiliseler arasında nasıl bir ilişki var?

Küba Hükümeti ve kiliseler arasındaki ilişki, karşılıklı anlayış ikliminde olumlu yönde ilerliyor. Devrim, kilise ile devletin ve kilise ile okulun birbirlerinden ayrılması, kurumların birbirlerine karışmadan özgür bir şekilde görevini yerine getirmesi ile tam bir din özgürlüğüne ulaşılabileceğini gösterdi.

Bir yandan devlet kurumları kilise ve dinin etkisinden uzaklaştırılıyor, diğer yandan ise dinsel kurumların etkinliklerini yürütebilmesine, inananların ruhsal isteklerini karşılayabilmesine fırsat tanınıyor.

Bu sebeple, din özgürlüğü – vatandaşların istedikleri dine mensup olma ya da hiçbir dine mensup olmama, materyalist ve ateist olma hakkı- garanti altına alınmıştır. Ayrıca dinsel kurumların etkinlikleri yasalarla düzenlenir: Dini ya da inançları, Devrim'e, eğitime, her vatandaşın çalışma, ülkeyi savunma, ülkesini temsil eden simgelere

saygı duyma ve Anayasa'da belirtilenleri uygulama görevlerine karşı kullanmak yasaktır ve cezalandırılır.

Küba'da dini kurumlar, çok sayıda kiliseye, sosyal yardım kuruluşlarına, ruhban okullarına, din görevlilerinin lojmanlarına ve kiliseye ait diğer konutlara sahiptir.

Hükümet, geçtiğimiz on yıllarda –ekonomik krizden önce- Havana Katedrali, Kutsal Ruh Kilisesi (Espíritu Santo) ve Havana dışındaki diğer tarihi ve sanatsal değeri yüksek olan kiliselerin onarımını üstlenebiliyordu.

Rahip ve rahibe manastırlarında, enstitülerde ve evlerde yaşayan çok sayıda dini gruplara mensup erkek ve kadın topluma hizmet ediyor: Domikanlar, Cizvitler, Fransiskenler, Piaristler, Karmelitler ve Kapüsenler gibi 22 adet, erkek din görevlilerinin çalıştığı topluluk bulunuyor. İsa'nın Küçük Kardeşleri (Hermanitos de Jesús) gibi bazı cemaatler kendilerini sosyal yardım faaliyetlerine adıyor. 54 adet kadın topluluğu arasında Terk edilmiş Kardeşlerin Kız Kardeşleri (Hermanitas de los Hermanos Desamparadose), Meryem'in Hizmetçileri (Siervas de María), Mesihin Misyonerleri (Oblatas Misioneras), Sosyal Hizmet Kardeşleri (Hermanas de Servicio Social) ve Aziz Vincent de Paul Hayır Kurumu'nun Kızları (Hijas de la Caridad de San Vicente de Paúl) da vardır.

Dini otoriteler ile Küba Hükümeti arasındaki ilişkiler son yıllarda güçlendi. Örneğin Küba 1998'de Roma Katolik Kilisesi'nin en yetkili ismi Papa II. Jan Pol'e; 2003'te Aziz Bridget'ın Kutsal Kurtarıcısı mezhebine (bu mezhep 1370'te kurulmuştur ve yalnızca 15 ülkede örgütlenmesi vardır) ait bir rahibe okulunun açılışına katılmak üzere Havana'ya gelen mezhebin başrahibesi Azize Tekla Famiglietti'ye; 2004'te Eski Havana'daki Latin Amerika'daki ilk Ortodoks kilisesi olan San Nicolás de Mira Katedrali'ni dini bir törenle açan Evrensel Rum Ortodoks Kilisesi Patriği Bartholomeos'a ve diğer kiliselerden

çok sayıda yetkiliye ev sahipliği yaptı.

Halk İktidarı Ulusal Meclisi toplantılarından birinde, Devlet Başkanı Fidel Castro dini mezheplere mensup kişilerin Küba'da yürütmüş olduğu etkinliklerden övgüyle söz etti.

51. Küba'da kaç farklı din var?

Küba din özgürlüğüne saygı duyan, laik bir ülkedir. Katolik Kilisesi Küba'da en fazla üyesi olan dini kurumdur. Çok sayıda kilise günlük dini etkinliklere ev sahipliği yapar: vaftiz etme törenleri, düğünler, cenazeler, günah çıkarma vs.

10 adet Roma Katolik rahiplik bölgesi vardır. Bunlardan iki tanesi – Havana ve Santiago de Cuba'dakiler- başpiskopos idare bölgeleridir. Kardinal, Havana Başpiskoposu ve Küba Katolik Piskoposları Konferansı Sözcüsü ve diğer 13 piskoposun hepsi Kübalıdır.

Küba'da geleneksel ilk dönem Protestanlığına ait 54 Protestan Kilisesi (Presbiteryen, Metodist, Episkopalyan, Lutherci, Baptist ve Quaker[7]) ve son dönem Protestan Kilisesi (23 farklı kilisesi ile Pentakostaller ve Selamet Ordusu, Yedinci Gün Adventistleri, Nasraniler gibi diğer örgütlenmeler) bulunmaktadır. Toplam olarak hepsi Kübalı olan yaklaşık 1100 rahip görev yapar.

Küba'da Kongo Hükmü (Regla Conga) ya da Palo Monte gibi inanışlar da bulunmaktadır. Bunlar, doğal güçler etrafında şekillenen dini inanışlardır. Ülkenin batısında *ñañiguismo* olarak bilinen gizli bir Abukuá grubu ve farklı etnik grupların oluşturduğu daha küçük çapta dini topluluklar mevcuttur.

İspanyollar tarafından Küba'ya getirilen Katolik dini ile Siyahi köleler tarafından adaya getirilen Afrikalı inanışları birleştiren Afro-Kübalı

[7] Protestan mezhepleri.

dini de Küba'daki dinler arasında sayılabilir. Bu birlik, babalao'nun ana figür olduğu *santería* ya da başka bir deyişle Ochá Hükmü'nün yükselişini sağladı.

Hıristiyan azizleri ve Afrika tanrıları (orichalar) birbirine karıştı ve Afro-Kübalı dinini oluşturdu. Örneğin, *santería'da* Merhamet Tanrıçası Obatalá, Regla Tanrıçası Yemayá'dır. Çok kişinin taptığı Aziz Azir, Babalú Ayé olup, yine Kübalılar tarafından kutsal sayılan Azize Barbara ise Changó'dur. El Cobre'nin koruyucu azizesi ise Ochún'dur.

52. Küba'nın koruyucu azizesi hangisi?

Küba'nın koruyucu azizesi, El Cobre koruyucu azizesidir. Sarı bir elbise giyer ve kollarında bir çocuk taşır. Efsaneye göre 1608'de Nipe Körfezi'nde çıkan fırtınada gemileri batmak üzere olan üç denizci kucağında çocuk olan bu kadının küçük bir heykelini dalgalar üzerinde süzülürken bulur. Bu çocuk "Ben koruyucu azizeyim" yazan bir not taşır. Balıkçılar bu heykelin onları kurtarabileceğine inanırlar.

Heykel, Santiago de Cuba'ya yakın bir madenci köyü olan el Cobre'deki Tapınak'ta tutuluyor. İnananlar adanın dört bir yanından buraya adak adamak için akın ediyor. Bu adaklar arasında, ABD'li yazar Ernest Hemingway'e 1954 Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandığında verilen altın madalya da bulunuyor.

1998'de Küba'yı ziyaret ettiği sırada Papa II. Jan Pol, el Cobre koruyucu azizesi Ochún'u Küba'nın kraliçesi ilan etti ve Santiago de Cuba'daki Belediye Başkanı Antonio Maceo Devrim Meydanı'nda verdiği vaazda koruyucu azizeye saygılarını dile getirdi.

53. Küba'da ortalama yaşam süresi ne kadar?

Kübalıların ortalama yaşam süresi 76,15 yıldır ve kadınlarınki erkeklere oranla biraz daha fazladır. Kısa bir süre sonra ortalama

yaşam süresinin 80'i geçeceği tahmin edilmektedir. Ülkede yaklaşık 2 bin 500 kişi 100 yaşın üzerindedir.

Bu, Devrim'in zaferinden beri herkese sağlık hizmeti sağlama politikasının bir sonucudur. Sosyal hizmetler için, sayısız doktor ve yardımcı sağlık personeli yetiştirmek için bütçeden yüksek miktarlarda para ayrılıyor. Ülkenin en ücra köşelerinde bile hastaneler ve araştırma enstitüleri inşa ediliyor. Kısacası Küba'da sağlığa büyük önem veriliyor.

90'larda yaşanan ekonomik kısıtlara rağmen, ana sağlık göstergeleri (özellikle doğan bebeklerin yaşama oranı) yükseldi. Aile doktorları ve hemşireler tarafından sağlanan toplumsal sağlık hizmetinin -neredeyse tüm ülkeyi kapsayan bir sağlık programı- bunda payı büyük.

1959'dan önce Küba'da ortalama yaşam süresi 55'ten azdı. Şimdi gelişmiş ülkelerdekine benzer düzeyde.

54. 120 Yaş Kulübü nedir?

Fikir 2003'te Küba'da düzenlenen 1. Uluslararası Sağlıklı Uzun Ömür Kongresi sırasında ortaya çıktı. Aynı yılın 25 Eylül'ünde kurulan kulübün üye sayısı farklı kıtalardan insanların da katılımıyla artmaya devam ediyor.

Kulübün başkanı ve kurucusu Profesör Eugenio Selman-H. Abdo ile konuştuktan sonra bunun bir ütopyanın çok ötesinde olduğunu anladık. Abdo, hayvanların normal koşullarda erişkinliğe ulaşma yaşlarının beş katı kadar yaşamaları gerektiğini düşünüyordu. İnsanoğlunun 24 yaşına kadar büyümesinin devam ettiğini hesaba katarsak beşle çarptığımızda sonucu 120 buluruz.

Son 50 yılda gerçekleşen bilimsel ve teknolojik ilerlemeler insan ömrünün 120 yılın da üzerine çıkmasına yardımcı olabilecek düzeydedir.

Profesöre göre bu hedef ekstra bir çaba harcamadan normal bir yaşam sürerek gerçekleştirilebilir.

Yukarıda bahsedilen ve ünlü yaşlılık uzmanları dahil 18 ülkeden temsilcilerin katıldığı bilimsel kongre sırasında, sağlıklı ve uzun yaşamak için insanların 60 yaşından önce bunların farkında olmaları gerektiği sonucuna varıldı.

Temel fikir şu: Biriyle birlikte olmaya başlanan andan itibaren yaşama dair bütünlüklü bir anlayışa sahip olmak; döllenmeden hamileliğe, çocukluktan yetişkinliğe ve yaşlılığa kadar rol oynayan genetik faktörlerin bilincinde olmak. 120 yaş kulübü bu temelde kurulmuştur ve yaşamın yukarıda bahsedilen her evresinde ne yapmaları gerektiği konusunda üyelerine nasihat veren uluslararası uzmanlar komitelerini içermektedir. En önemli amacı 120 yaşına kadar yaşamayı isteyen insanları bir araya getirmek ve insanlara bu konuda yararı dokunacak bilgileri toplayıp derlemektir. Kulübün vurgusunu yaptığı şey ise uzun ve sağlıklı yaşamın insanların kendileri için belirlemeleri gereken bir hedef olduğudur.

Bu hususta 6 noktayı hesaba katmak gerekiyor: motivasyon, beslenme alışkanlıkları, sağlık, egzersiz, eğitim ve çevre.

120 yaş kulübü, BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi'nde danışman statüsünde sivil bir örgüt olan Karayipler Tıp Birliği'nin ve Karayip Devletler Birliği'nin üyesidir.

55. Küba'da kaç hastane, kaç doktor ve sağlık personeli var?

2007 başında Halk Sağlığı Bakanlığı'na bağlı 38'i kırsalda 243 hastane; 164 diş kliniği, anne adayları için 291 bakımevi, 142 yaşlı bakımevi, yaşlılara günlük bakım sağlayan 219 tesis, engelliler için 37 bakımevi, 13 araştırma enstitüsü ve 26 kan merkezi bulunmakta idi. Hastanelerin 83'ü genel, 36'sı klinik ve cerrahi, 24'ü pediyatrik, 14'ü doğum ve kadın hastalıkları, 13'ü anne-çocuk sağlığı hastanesidir.

Onkoloji, ortopedi, psikiyatri, göz hastalıkları, rehabilitasyon, tüberküloz ve cüzzam dallarında özelleşmiş bakım sağlayan 34 adet merkez bulunmaktadır. 1958 yılında tüm hastane yataklarının yüzde 62'si Havana'da iken, şu anda sadece yüzde 39'u Havana'da ve yüzde 61'i ülkenin diğer bölgelerindedir.

İnsan sağlığına verilen değer sadece ülke çapındaki hastane sayısı ile değil, aynı zamanda hastanelerin sahip olduğu imkan ve donanımdan da anlaşılabilir.

Kesin teşhis için son teknoloji donanımın (ultrason, bilgisayarlı tomografi ve MR cihazları) tedarik edilmesi ile hastanelerde iddialı bir değişim programı başlatıldı. Daha önce de tüm poliklinikler yenilenmiş ve yerellikler düzeyinde daha fazla yoğun bakım ünitesi açılmıştı. Hepsinden önemlisi ise tüm bu hizmetlerin ücretsiz olmasıdır.

2007 başında Küba'da 71 bin 489 doktor ve 10 bin 751 diş hekimi bulunmakta idi, ki bu doktor başına 158, diş hekimi başına 1049 vatandaş anlamına gelmektedir.

Devrim zafere ulaştığı zaman ülkede, çoğu Havana'da olmak üzere 6 bin civarında doktor vardı. Gericiler doktorların Küba'yı terk etmesi için bir mücadele başlattılar ve 3 bin kadarı Küba'dan ayrıldı.

O zamandan beri, baştan itibaren pratik ile teori bir arada gittiği için, mesleki eğitim karşılaştırılmayacak kadar iyi durumda. Eğitim programları her alanda en gelişmiş ülkelerdeki merkezlerin tecrübeleri göz önünde bulundurularak baştan hazırlandı. Halihazırda Küba'da tıbbi personelin eğitimi için 4 adet Tıbbi Bilimler Yüksek Enstitüsü, 21 tıp fakültesi, 4 diş hekimliği fakültesi, 4 hemşirelik okulu ve 4 sağlık teknolojisi okulu bulunmaktadır. Ayrıca kırsal yerleşimlerde 169 üniversite açılmıştır.

Şu anda tıp eğitiminin yaygınlaştırılması ve hemşirelik, psikoloji ve sağlık teknolojisinde uygulanmakta olan yeni yaklaşım sayesinde

bütün uzmanlık dallarında 169 yerel üniversite binasında 200 binden fazla öğrenci kayıtlı bulunmaktadır.

Bu stratejik hareket, Halk İktidarı Ulusal Meclisi üyelerine de açıklandığı üzere, yeni hizmetlerin ve gelişmiş donanımın eklenmesiyle temel sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesini amaçlamaktadır.

1984'te özgün ve faydalı bir uygulama başlatıldı. Bu uygulama tüm yurda yayıldı: aile hekimliği. Birinci basamak sağlık hizmetlerine getirilen bu yeni yaklaşım, aile hekimleri ile hemşirelerine dayanmakta, ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetleri ile bütünlüklü bir genel tıp anlayışı taşımaktadır. Aile hekimliği uygulamasında görev alan profesyoneller bireysel ve ailevi sağlık problemlerini saptarlar, çözmek için bütünlüklü bir yaklaşım geliştirirler, bölgelerinin epidemiyolojik profilini çıkarırlar ve toplumla etkileşime girerek iyi alışkanlıkları yayarlar. Bu toplumsal yaklaşım kentsel ve kırsal alanda sağlık düzeyini yukarılara sıçrattı.

56. Toplum hangi hastalıklara karşı aşılanıyor?

Devrimden hemen sonraki birkaç yıldan itibaren, salgın hastalıklara karşı toplumun korunmasına özel bir önem verilmiştir. Küba şu anda halkını 13 hastalığa karşı aşılamaktadır. Bu, tüm ülkeler arasında en yüksek sayıdır.

İlk olarak Şubat 1962'de çocuk felci aşısı, aynı yıl Ekimde difteri, boğmaca ve tetanos (üçlü) aşılamaları başlatıldı. Üçlü aşılama en ücra köşelerdeki insanlara dahi uygulandığından emin olmak için doktorların ve diğer sağlık personelinin mobilizasyonu ile üç ayda tamamlandı. Bunlardan sonra da ülkenin resmi aşılama planını tamamlamak için başka sağlık kampanyaları düzenlendi. Bu plana çocuk felci aşısı, üçlü (DPT), BCG (vereme karşı), üçlü viral (kabakulak, kızamıkçık ve kızamık), ikili (difteri ve tetanosa karşı),

tifüs aşısı ve tetanos aşısı dahildir. Yenidoğanları hepatit B'ye karşı korumak için 1992'de bir aşı programı başlatıldı ve bu program, 1998'de ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki çocukları da kapsayacak şekilde genişletildi. Böylece 1998 sonunda 20 yaş altı tüm bireylere bu hastalığa karşı bağışıklık kazandırılmış oldu. Ölüme ve zeka geriliği ile sağırlığa sebep olan *Haemophilus influenza* virüsüne karşı 1 yaş altı bebekleri korumak için 1999'da bir aşılama kampanyası başlatıldı.

Mart 2005'te çocuklara aynı anda dört hastalığa karşı (difteri, boğmaca, tetanos ve hepatit B) bağışıklık kazandıran Küba'da üretilmiş bir aşı (dörtlü DPT-HB), 2007'de *Haemophilus influenza* eklenmesiyle beşli olarak programa dahil edildi.

Çocuk felcinin 1962'de, difterinin 1979'da, kızamığın 1993'te, boğmacanın 1994'te ve kızamıkçığın ise 1995'te kökü kazındı. Milyonda birden az görülmeleri nedeniyle sağlık sorunu olarak görülmeyen üç hastalık daha var: 1990'dan beri tetanos, 2004'ten beri *Haemophilus influenza* B ve karahumma. 5 milyon civarında insanın aşılandığı hepatit B, önceden kökü kazınmış olsa da sonradan tekrar ortaya çıkan ve yüzde 95 oranında geriletilen kabakulak ve 1988'den beri yaygın aşılaması yapılan menenjit B önemli derecede azaltıldı.

Uluslararası Sağlık Kontrolü kurallarına göre yurt dışına çıkan herkesin korunması zorunludur.

Vatandaşlarına sağladığı bu kitlesel ve bedava koruma ile Küba, onların en temel insan haklarından biri olan sağlık hakkını elde etmelerini mümkün kılmaktadır.

•

57. Küba'da kürtaj yasal mı?

Doktorların anne adaylarına kürtajın bir korunma yöntemi olmadığını açıklamaları sayesinde oldukça nadir görülmekle beraber, evet Küba'da kürtaj yasal.

Her çiftin ne zaman ve kaç çocuk sahibi olacağına karar verme hakkı vardır. Halk Sağlığı Bakanlığı doğum kontrol yöntemleri ve kürtaj hakkında kadınları bilgilendirmektedir.

14 yaş ve üstü kadınların çoğunun üye olduğu Küba Kadınları Federasyonu tam kadın-erkek eşitliğinin sağlanması için durmaksızın çalışmaktadır. Kadınların eşleriyle birlikte, ne kadar geniş bir aile istediklerine karar verme hakkının elde edebilmesi de federasyonun çabaları arasındadır.

Tüm bu çabalara tamamlayıcı olarak, cinsellik eğitimi özellikle gençleri hedef alacak şekilde medya aracılığıyla yaygınlaştırılmaktadır. Eş seçimi ve erken hamileliğin önlenmesi konularında toplumun eğitilmesi sağlanmaktadır.

58. Gönüllü kan bağışı Kübalılar için ne anlama geliyor?

Bu insani faaliyet 45 yıl kadar önce Küba tarihinin en önemli dönemeçlerinden birinde başlatıldı. Ülkenin nükleer saldırı ile tehdit edildiği Ekim 1962 füze krizi sırasında binlerce kişi silah ve tarım aracı temin etmişti. Aynı zamanda ve ilk defa insanlar kitlesel olarak kanlarını bağışladılar.

O tarihten beri devrimi savunma komiteleri, insanlara kan bağışının yararlarının anlatılması, kan verebileceklerin eğitilmesi ve harekete geçirilmesi ile bağışlanan kanların toplanması konusunda görevlendirilmiş bulunmaktadır.

Gönüllü kan bağışları sayesinde 1982'den beri Küba, vatandaşlarının kan ihtiyacını karşılayabilir durumdadır.

Karaciğer ve kemik iliği nakillerinde, kanser tedavisinde kemoterapiye destek olarak, falsiparum anemisi ve orak hücreli anemi, kronik böbrek yetmezliği ve hemofili A-B tedavilerinde ihtiyaç duyulan eritrosit, trombosit ve donmuş plazma gibi kan ürünlerinin de bol miktarda elde edilmesi mümkün olmaktadır.

İlk gönüllü kan bağışlarının başladığı 45 yıl öncesinden bu yana 8 milyondan fazla Kübalı kan bağışında bulunmuştur. En büyük dalga 569 bin 981 bağışla 1998 yılında gerçekleşti. Küba şu anda Dünya Sağlık Örgütü'nün gelişmiş ülkeler için belirlediği her 20 kişi başına bir kan bağışı hedefini tutturabilmektedir.

59. Küba'da ölümlerin başlıca sebepleri neler?

Son birkaç on yılda Küba'da uygulamaya sokulan sağlık programları üçüncü dünya ülkelerinde hâlâ ölümlere sebep olan birçok hastalığın kökünü kazımış bulunmaktadır.

Yılda yaklaşık 300 kişiyi öldüren ya da felçli bırakan çocuk felci 1962'de ortadan kaldırıldı. Her yıl yaklaşık 3 bin kişinin yakalandığı sıtma vakaları 1968'den beri görülmemekte. Yılda ortalama 600 çocuğu etkileyen difterinin kökü 1979'da kazındı. Gelişmemiş ülkelerdeki çocukların başına bela olan gastroenterit vakaları, tüberküloz ve diğer bulaşıcı hastalıklar gibi büyük oranda geriletildi.

2006 da dahil olmak üzere, 21. yüzyılın başında her yaştan insanın en önemli ölüm nedenleri kalp yetmezlikleri, kanser, serebrovasküler bozukluklar, grip ile akciğer iltihabı ve kazalar idi. Bunları sırasıyla kronik alt solunum yolu hastalıkları, atar ve kılcal damar bozuklukları, bunama ve Alzheimer, şeker hastalığı ve kaza sonucu yaralanmalar takip etmektedir.

60. Küba'da bebek ölüm oranı kaç?

Tüm dünyada anne ve çocuk sağlığına verilen önemin ve ülkelerin gelişmişliklerinin bir göstergesi olan bebek ölüm oranları Küba'nın sağlık sisteminin en önemli başarılarından biridir. Bebek ölüm oranı indeksi 2006 ve 2007'de 1000'de 5,3 olarak gerçekleşti (Latin Amerika'daki en düşük oran). Denebilir ki bu son zaman aralığında 21 yerellikte 1 yaşın altında hiçbir bebek hayatını kaybetmedi.

1993-95 yılları arasında 1000 canlı doğumda 10'dan az, 1996'da 7,9, 1997'de 7,2, 1998'de 7,1 ve 2003'te 6,3 oranında ölüm gerçekleşti. UNICEF verilerine göre 1 yaş altı bebek ölümlerinde Küba en gelişmiş 30 ülke arasında yer almaktadır ve Amerika kıtasında sadece Kanada, Küba ile eşit oranlara sahiptir.

Kırsal alandaki ölümlerin tümünün kayıtlarının tutulmamış olmasına rağmen devrimin zaferinden önce Küba'da bebek ölüm oranının 1000 canlı doğumda 60-70 olduğu düşünülmektedir. Devrim kırsala sağlık hizmeti götürmüş, tüm ülkeye hastaneler kurmuş, anne-çocuk sağlığına öncelik vermiş ve kitlesel aşılama kampanyaları yürütmüştür. Bu sayede 1979'da bebek ölüm oranı 1000'de 19,3'e, 1990'da ise 10,7'ye geriletilmiştir.

Bu baş döndürücü gerileme, Küba sağlık personelinin devasa çabaları ve bu amaç uğruna ayrılan kaynakların genişliği sayesinde gerçekleştirilebilmiştir. Şu anda ölenler, doğuştan gelen bozukluklar ya da kan zehirlenmesi yüzünden yaşama şansı çok düşük olanlardır.

Küba çoğunlukla gebeliğin ilk birkaç haftasında sakat bebekleri saptama yöntemlerine sahiptir ve saptandığında ebeveynin bilgilendirilmesi sağlanmaktadır. Doğumun gerçekleşip gerçekleşmeyeceği kararını vermekte ebeveynler tamamen özgürdür.

90'lı yıllarda bebek ölüm oranı Latin Amerika'da 1000'de 40'ın üstünde idi. Şu anda bu oran Latin Amerika'da 26, dünyada ise 52'dir.

61. Peki ya AİDS?

Dünya çapında ölümlere ve acılara sebep olan AİDS'in Küba'da bir sorun yaratmasa da önlenmesi ve tedavisine ulusal düzeyde önem verilmektedir.

Hastalığın haberinin Küba'ya ilk ulaştığı 1983 yılında Halk Sağlığı Bakanlığı AİDS'in klinik takibinin sağlanması amacıyla teknik bir komisyon kurmaya karar verdi.

HIV'in bulaşma mekanizması anlaşıldığında 20 bin şişe kan plazmasının olası bir enfeksiyon riskine karşı imha edilmesine ve hemofili hastaları, yeni ameliyat olmuş kişiler ve kan nakline ihtiyacı olan diğer hastalara sadece HIV testi yapılmış kanların verilmesine karar verildi.

Kübalı bilim insanları HIV testlerinin maliyetini düşüren belirteçler icat ettiler. Daha sonra seri testleri kolaylaştıran ultramikroanalitik sistem (SUMA) tasarlandı ve şu anda bütün hamile kadınların, hastanelere başvuranların ve yüksek risk kategorisinde bulunanların kanları erken teşhis ve tedavi amacıyla test edilmektedir.

İlk zamanların stratejisi, geniş toplum kesimleriyle yapılan serolojik çalışmaları, temas eden kişilerin korunması amacıyla HIV pozitif bireyleri kapsayan epidemiyolojik çalışmaları ve hastalığın yayılmasını engellemek ve hastaları eğitmek için yapılan karantina çalışmalarını içermekteydi.

Zaman geçtikçe ve hastalık hakkında daha fazla bilgi biriktikçe, bu durum, sanatoryum politikasına evrildi ve "bilinçli hasta" planı uygulanmaya başlandı. Buna göre bu hastalar tıbbi yardım olmadan hafta sonlarında ve daha başka zamanlarda da evlerine gidebiliyorlardı. 1989'la birlikte psikologlar, psikiyatristler, epidemiyologlar, dahiliye uzmanları, hemşireler ve sosyal hizmetler çalışanlarını kapsayan disiplinler arası komisyonlar tüm vakaları incelediler. Bu çalışma 1993'te başlayan ayakta tedavi uygulamasından önceki son aşama idi. HIV pozitif ya da AİDS hastalarının çoğu şu anda kendi isteklerine bağlı olarak ayakta günlük tedavi görmektedirler.

Bu hastalar, yurdun her yerindeki hastanelerde farklı ve özel bakım imkanına sahiptirler. Havana ve Havana Kenti'nde yaşayan hastaların tedavisi Pedro Kouri Tropikal Tıp Enstitüsünde yürütülmektedir.

Bütün HIV pozitif hastalar en son tedavi yöntemlerine -interferon, AZT ve proteaz inhibitörleri gibi- ücretsiz olarak ulaşma imkanına sahiptirler. Küba'da ülke nüfusuna oranla AİDS hastalarının sayısı oldukça düşüktür. 1986'dan 2007'ye kadar HIV pozitif insanların sayısı 9 bin 732 ve AİDS hastalarının sayısı ise 3 bin 123 olarak saptanmıştır.

62. Küba'nın Orta Amerika'ya tıbbi yardım programının içeriği nedir?

Her şey Kasım 1998'de Mitch kasırgası Orta Amerika ülkelerinde binlerce insanın yaşamına mal olup on binlercesinin kaybolmasına ve milyarlarca dolar zarara yol açtığında başladı. "Yoksulluk kasırgası her yıl Mitch kasırgasından daha fazla insan öldürüyor" diyen Fidel, felaketle mücadele etmek ve bölgedeki yüksek ölüm oranını azaltmak için bir plan ortaya attı.

Kasırgadan etkilenen, tıbbi yardımdan yoksun bölgelerde süresiz ve karşılıksız çalışmak üzere 2 bin doktorun acilen Honduras ve Guatemala'ya gönderilmesini de içeren bütünlüklü bir sağlık programı öne sürdü. Gittikleri ülkede hastaneler, doktorlar ve uluslararası sağlık kuruluşlarıyla yakın temas ve işbirliği içinde çalışmaları amaçlanmıştı. Ayrıca plan daha fazla tıbbi yardımda bulunma imkanına sahip ülkelere de iletildi, fakat kısa ve uzun vadede Mitch kasırgasında olduğu gibi binlerce insanın ölümünü -5 yaşın altında 25 bin kişi dahil- engelleyecek bütünlüklü bir program dahilinde sağlık personelini gönderen tek ülke Küba oldu. Tıbbi ve yardımcı personel tugayları vakit kaybetmeden Honduras, Nikaragua, El Salvador ve Guatemala için yola çıktılar. Kübalı profesyoneller başkentlerde ya da diğer şehirlerde kalmadılar, en yalıtılmış bölgelerde ve ulaşması en zor yerlerde görev yaptılar. Küba tugayları Orta Amerika ülkelerine, Karayipler'e ve Güney Amerika'ya hastalıklarla mücadele etmek ve toplumları tedavi etmek için gittiler.

Programın başka bir boyutu olarak Küba, Orta Amerika'dan gençlere on yıl boyunca Küba'da tıp okumaları için 5 bin burs verdi. Daha sonra Güney Amerika, Karayipler, Afrika ve ABD'den gençleri de kapsayan programa ilgili ülkelerin halkları ve yöneticileri büyük heyecan ve sevinç duydular. Halen 21 ülkeden 10 bin öğrenci, Havana eteklerinde eskiden Granma donanma akademisi olan Latin Amerika Tıp Okulu'nda tıp eğitimi almaktadır.

Küba'nın Mitch kasırgasına ilk tepkisi Nikaragua'nın borçlarını silmek oldu. (Nikaragua Küba'ya borcu olan tek Orta Amerika ülkesiydi ve bu borç yaklaşık 50 milyon dolar tutarında idi.) Küba ve Fransa, Nikaragua'nın borçlarını iptal eden ilk ülkeler oldular.

Küba, Fidel'in Kasım 98'de önerdiği tıbbi işbirliği programını uygulamaya devam etmektedir: Sağlık personeli kardeş ülkelerde görev yapmakta ve yüzlerce genç insan tıp eğitimi için bu ülkelerden Küba'ya gelmektedir.

Orta Amerika ülkelerine sağlanan tıbbi yardım güzel bir dayanışma portresi ortaya çıkararak son zamanlarda büyük artış gösterdi: Venezuela'nın desteği ile Mucize Misyonu, 31 Latin Amerika, Karayip ve Afrika ülkesinden 1 milyonun üzerinde insanın gözlerini açtı ve on binlerce Latin Amerikalı doktor için devrimci bir eğitim programı sundu.

63. Mucize Misyonu nedir?

Büyük bir insaniyet ve dayanışma örneği olan Mucize Misyonu ilk defa 2004'te uygulamaya sokuldu. Misyon, Venezuela'dan ve dünyanın başka yerlerinden görme problemi olan hastaları tedavi etmeyi amaçlıyordu.

2007'nin Aralık ayına kadar bir milyonun üzerinde hasta tamamıyla tedavi edildi ya da görme yetileri geliştirildi. Bunlarda 851 bin 478'i Latin Amerika, Karayipler ve Afrika ülkelerinden iken, 151 bin 805'i Küba'dandı.

Program uygulanmaya başlandıktan kısa bir süre sonra, 2005'in sonlarına doğru Küba Devlet Başkanı, bir Halk İktidarı Ulusal Meclisi toplantısı sırasında, milyonlarca kişiye göz ameliyatı yapılacak bir dünya sağlık programı oluşturulacağını duyurdu.

Programa göre, ameliyatlar için hastaları Küba'ya getirmek yerine, doktorlar diğer ülkelere gönderilecekti. Bu aynı anda hem binlerce uzman yetiştirilmesi hem de milyonlarca dolar tasarruf edilmesi anlamına geliyordu.

Yoksul insanlar için ücretsiz olan bu oftalmolojik rehabilitasyon programı Küba ve Venezuela tarafından desteklendi. Küba 8 ülkeye toplam 37 göz hastalıkları merkezi bağışladı ve halen 7 yeni merkez kurulması için çalışmalar sürüyor.
Aslında tam da Fidel'in söylediği gibi, 6 milyonun üzerinde Latin Amerikalı ve Karayiplinin daha iyi görmesini sağlamayı hedefleyen bu büyük görev, eşi benzeri görülmemiş bir örnektir.

64. Küba'nın Amerikalar Serbest Ticaret Anlaşması (FTAA) ve Bizim Amerika Halkları için Bolivarcı İttifak (ALBA) ile ilgili konumu nedir?

Küba, Amerika Birleşik Devletleri'nin dayatmaya çalıştığı Amerikalar Serbest Ticaret Anlaşması'nı (FTAA), sürekli olarak, halkı sömürmeye dayalı bir sistem olduğunu belirterek kınıyor.

Anlaşmanın özünü yansıtması açısından Meksika'da ülkelerarası ucuz işgücünü ve ürünler üzerinde vergi muafiyeti getiren Serbest Ticaret Anlaşması (FTA) kapsamında neler yaşandığından bahsedilebilir. Dünyanın her tarafına yayılmış ünlü *maquiladora*lar (sınır ötesi) montaj fabrikaları da bunun eseridir.

Meksika örneğini derinlemesine incelersek, Meksika Kenti'ndeki aşırı nüfusun, bu sömürü sistemi altındaki büyük başkentlerde meydana gelen nüfus patlamasının canlı bir örneği olduğunu görebiliriz.

Aksine, Bizim Amerika Halkları için Bolivarcı İttifak (ALBA), Bolivar ve Martí'nin yüz yıl önce hayalini kurduğu gibi, Amerika halklarının gelişmesi ve zenginleşmesi için meşru bir seçenektir.

İşte bu sebeple, Küba ve Venezuela, Nisan 2005'te ALBA'nın yürürlüğe konması için bir stratejik plan oluşturdular. Bu plan kapsamında, aralarında anlaşmaların, niyet mektuplarının ve andıçların da olduğu 49 belge imzalandı. Bu işbirliği ve dayanışma sayesinde Küba, gümrük ödeneği ve vergi ödemeden Venezuela'dan 412 milyon dolarlık ürün ve hammadde satın alacak, diğer yandan Kübalı uzmanlar Bolivya'da 40 bin doktoru ve Küba'da 10 bin lise mezununu eğitecek. Ayrıca, Venezuela'dan 100 bin hasta Küba'da ameliyat edilecek.

Daha sonra ALBA'ya diğer ülkeler de dahil oldu. 2006'da Bolivya, Ocak 2007'de Nikaragua ve kısa süre sonra Dominika katıldı.

ALBA'nın avantajlarından yararlanan yalnızca Küba ve Venezuela olmadı. Latin Amerika ve Karayipler'e petrol sağlayan Petrosur ve Petrocaribe giderek önem kazanıyor ve daha büyük miktarlarda enerji entegrasyonunun bir parçası olma yolunda ilerliyor. Ayrıca tekelci medyaya alternatif olarak ortaya çıkan, insanların sağlıklı bilgi sağlayabileceği Telesur kanalı da yayın yapmaya başladı.

FTAA ve ALBA arasında çok ciddi ekonomik ve siyasi farklar var. FTAA, ABD ile entegrasyonu ifade ederken, ALBA diğer halklarla bütünleşmek anlamına geliyor. Kübalılar kendilerini ikincisine adıyor.

65. Emeklilik yaşı kaç, en düşük emekli maaşı ne kadar?

Küba sosyal güvenlik sistemi devlet sektöründe, özel sektörde ve kooperatiflerde çalışan işçileri, siyasi ve sosyal kitle örgütlerinde, derneklerde görev yapanlar ile onların akrabalarını korur.

Herkes en az 25 yıl çalışır ve erkekler 60, kadınlar 55 yaşında emekliliğe hak kazanır.

Ortalamanın üzerinde bir fiziksel ve/veya zihinsel güç gerektiren işlerde 25 yıl ve daha fazla çalışanlar daha fazla maaş alır ve daha erken emekli olur. Böylesi işlerde çalışan erkekler 55, kadınlar 50 yaşında emekliliğe hak kazanır.

Ayrıca, yalnızca 15 yıl çalışanlar da emekli olabilir, ancak bu durumda erkekler 65, kadınlar 60 yaşında bu hakkı elde eder.

Emeklilik yaşına ulaşan çok sayıda işçi çalışmaya devam etmeyi tercih eder. Böylesi durumlarda, topluma hizmet etme arzuları gözetilerek, maaşları, emeklilik hakkı kazandıkları andan itibaren çalıştıkları her yıl için belli oranda artırılır.

Ekonomik kriz zamanlarında bile Küba, emeklilere yaklaşık 1,5 milyar peso öder. Bu, günde 4,1 milyona denk düşmektedir. Bu rakama, binlerce kişinin yararlandığı krediler, annelik ve hastalık izinleri, sosyal yardımlar dahil değildir.

Ocak 1959'da Devrim'in zaferinden önce emekli aylıkları sadece bazı sektörlerde çalışanlara veriliyordu ve bazı durumlarda verilen maaş ayda bir buçuk ya da iki peso olabiliyordu. 1958'de sosyal güvenlik ödemeleri 105 milyon peso tutuyordu.

Ayrıca aynı dönemde, yönetimdekiler emeklilik fonlarının çoğunu zimmetine geçirdi. Çok sayıda emekli çiftçi ayda yalnızca 6 peso alıyordu, diğer işçiler ise emekliliğe hak bile kazanamıyordu.

1959'da maaş ödemeleri için yeterince fon sağlandı ve minimum emekli aylığı 40 pesoya yükseltildi.

1963'te, 1100 sayılı Sosyal Güvenlik Yasası ülkedeki tüm işyerlerinde tartışılıp değerlendirildikten sonra kabul edildi. Yasa, tüm işçileri koruyor ve çalıştıkları tüm yılların emekliliklerine sayılacağını belirtiyordu.

Daha sonra başka sosyal düzenlemeler yapıldı. 1910-1920 arasında Antiller'in diğer bölgelerinden Küba'ya gelen 7 binden fazla eski

tarım işçisine, ya çok yaşlı olduklarından ya da gerekli nitelikleri taşımadıklarından devlet sektöründe çalışmaları mümkün olmayan 22 binin üzerinde işçi ve küçük esnafa emekli maaşı bağlandı. 1975'te en düşük emekli maaşı 60 pesoya yükseltildi.

3 Ocak 1987'de Devlet Çalışma ve Sosyal Güvenlik Komitesi aylık emekli maaşlarını 100 pesoya yükseltti. Bu, yalnızca emekliler için değil engelliler ve ölen işçilerin yakınları için de geçerli kılındı.

Son olarak 2005'te en düşük emekli maaşı aylık 164 peso olarak belirlendi. 190 peso olan maaşlar 2002 pesoya, 250 ve 290 peso arasındaki maaşlar ise 300 pesoya çıkarıldı. Hane halkı için de 60 pesoluk bir artış gerçekleştirildi. Bu düzenlemelerden 2 milyondan fazla Kübalı yararlandı.

66. Kimler sosyal yardımlardan faydalanabilir, yardım kapsamına giren şeyler nelerdir?

Sosyal yardımlardan yararlanmak her Kübalının hakkıdır. Devlet, hiçbir geliri olmayan ya da asgari ücretin altında geliri olan vatandaşların ve ailelerinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere sosyal yardımlarda bulunur. Sosyal yardım sistemi ile güvence altına alınanlar şunlardır:

a. Özel bakım gerektiren yaşlılar,

b. Fiziksel ya da zihinsel olarak çalışamayacak durumda olanlar veya farklı sebeplerden ötürü çalışmaması gerekenler,

c. Çocuklarına bakmakta zorlanan bekar anneler,

d. İşyerlerinden hasta çocuklarına bakmak üzere ücretsiz izin almış ve bu sebeple yeterli geliri olmayan çalışan anneler,

e. Hayatını kaybeden işçi ve emeklilerin bakmakla yükümlü oldukları, ancak ölüm sonucu yasal olarak maaş bağlanacak kişiler kapsamına girmeyen kimseler,

f. Bakmakla yükümlü olduğu kişi sayısı, aldığı maaşla geçinmesini imkansız kılacak kadar fazla olan kimseler,

g. İşçilerin ölümü sonucu dul kalan eşleri – bu durumlarda sosyal yardım ödemeleri kesilir ve eşlerinin işyerlerinde aldıkları ücrete denk bir emekli maaşı verilmeye başlanır,

h. Uzun süreli tedavi gerektiren hastalıklara yakalanmış ya da kaza geçirmiş, yeterli geliri olmayan işçiler,

i. Emekliliğe hak kazanmak için gereken yıl bazında çalışma limitini dolduramamış ancak emeklilik yaşına ulaşmış engelli ya da sağlam işçiler,

j. 17 yaşına geldiğinde hâlâ sosyal güvenlik yardımı alarak okuyor olanlar

k. Yukarıdaki maddelerde durumu belirtilmeyen, ancak acilen sosyal yardıma ihtiyaç duyan diğer kişiler.

Sosyal yardım mallardan, hizmetlerden ve/veya paradan oluşabilir. Örneğin, hizmetler yaşlı bir vatandaşın evine götürülebilir ya da ihtiyaç sahibi çocuklar fiziksel veya zihinsel engelliler için oluşturulan yuvalara yerleştirilebilir. Akrabalarının yaşadığı bölgelerden uzak yerlerde tıbbi yardım alması ya da hastanede yatması gerekenler geçici olarak barınabileceği bir yere yerleştirilebilir.

Mallar ise hepsi ücretsiz olmak üzere, kişisel eşyalardan, mobilyalardan, ev aletlerinden, gözlük, protez, ortopedik cihazlardan ve/veya diğer tıbbi cihazlardan oluşur.

Düzenli olarak ya da acil durumlarda paraya ihtiyaç duyan aile bireylerine parasal yardım yapılır. Eğer periyodik olarak para yardımı yapılıyorsa, gıda ve elektrik, gaz gibi diğer temel harcamalar için yapılır.

Acil durumlarda yapılan parasal yardım ise acilen otobüs ya da tren bileti, yiyecek ya da bunun gibi şeylere ihtiyaç duyulduğunda yapılır.

Bazen ihtiyaç sahiplerine bu üç yardımın hepsi birden sağlanabilir.

21. yüzyılın başlarından itibaren, sosyal yardım, eşitlik ve sosyal adalet gibi değerler gözetilerek daha da kişiselleştirildi. İnsanların hayatlarını etkileyen hassas konularda yaşadıkları sorunları çözmeyi de önüne hedef olarak koydu. Aralarında öğrencilerin ve profesyonellerin bulunduğu 43 bin sosyal hizmet uzmanı tarafından yürütülen beslenemeyen çocukların bakımı, zorlu yaşam koşullarına dayanmaya çalışanlarla, davranış problemleri olanlarla, çalışmayan ve okumayan, yoğunlaştırılmış eğitimlere katılan 16-29 yaş arası gençlerle, yalnız yaşayan ve oldukça düşük geliri olan yaşlılarla, engellilerle ve özel eğitime muhtaç olanlarla ilgilenmek gibi önemli görevlerden bahsetmeden geçemeyiz.

Sosyal yardım programı çerçevesinde, sosyal hizmet uzmanları, yalnız yaşayan ve kendi kendine bakamayacak durumda olan yaşlıların evlerini ziyaret eder. (Çocukları ciddi hastalıklarla boğuşan annelere de yardım edilir.) İmkanlar el verdiği ölçüde, çamaşır yıkama, kuaförlük ve bunun gibi hizmetler de sağlanır. Öncelik, ihtiyaç sahibi yaşlılara gıda yardımı yapılmasına verilmiştir. Onlara gıda yardımının yanı sıra, yiyecek alabilmeleri için para yardımında bulunulur ya da yemek merkezlerinden yararlanabilmeleri için yardımcı olunur.

Sosyal yardım, bebekleri bir yaşına girene kadar çalışan annelere de sağlanır ve 234 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile hamile kadınlar da bu kapsama alınmıştır. Çocukların bakımı iki ebeveynin ortak sorumluluğu altındadır. Annenin ölümü halinde tüm sorumluluk babaya aittir.

67. Küba'da özel mülkiyet var mı?

Evet. Özel mülkiyet, sahiplerinin fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları mallardan oluşur. Yasal yollarla elde edilen gelir ve birikimler sonucu alınan işyeri, ev, yazlık, arsa ve diğer

mülkler kadar bir kişinin ya da ailesinin kullandığı tüm alet ya da gereçler, özel mülkiyetin örnekleridir.

Küba'da başka mülkler de bulunur: sosyalist devletin sahip olduğu mülkler, siyasal ve sosyal örgütlerin, kitle örgütlerinin sahip olduğu mülkler, kooperatifler, küçük çiftlikler, iş ortaklıkları ve özel karakter taşıyan şirketler.

Mallar hem vasiyet bırakılmasıyla hem de yasal yoldan miras bırakılabilir. 1987 Medeni Kanunu'na göre, vasiyet ile miras bırakılması durumunda, vasiyetler, noter tarafından onaylanmışsa, vasiyeti bırakan kişinin kendi eliyle yazılmış ve imzalanmışsa ya da bir konsolosluk görevlisinin şahitliğinde hazırlanmışsa geçerli sayılır. Bu yasa, merhum vasiyet sahibinin mallarının, çocuklar ve diğer altsoylar, eşler, kardeşler, yeğenler ve diğer akrabalar tarafından miras edinilebileceğini belirtir.

68. Toprak sahipliği sistemi nasıl?

Küba'da yapılan son yasal dönüşümler çerçevesinde çok sayıda toprak sahipliği türü mevcuttur. Bunlar, devlete ait topraklar (devlet çiftlikleri ve girişimleri), kalıcı kullanım hakkı verilen topraklar (toprağın ülke hazinesinin bir parçası olarak kaldığı Kooperatif Üretimin Temel Bileşenleri [UBPC'ler]) ve özel mülk olan topraklar (çiftliklerin çiftçilerin şahsına ait olması), kooperatifler (Tarımsal Üretim Kooperatifleri'ne [CPA'lar] toprağını veren çiftçiler) ve devletin emekli vatandaşlara ya da tarım sektörüne tütün ve kahve yetiştirmeleri için tahsis ettiği arsalar.

2004 yılında, tarıma elverişli alanların yüzde 58'i UBPC'lere aitken, yüzde 33'ü de, 3 bin 500 tarım birliğinde örgütlenmiş olan bağımsız çiftçilerin ya da kooperatif üyelerinindi.

Yıllar boyunca, bu çiftçiler yaklaşık 2 bin 800 Kredi ve Hizmet Kooperatifi kurdular. Bu kooperatifler bünyesinde çiftçiler, sahip

oldukları toprakların mülkiyetini ellerinde tutmaya devam ettiler, ancak üretim sürecinde hem makine ve teknik araçlar hem de pazarlama konularında hükümet yardımı ve desteği alabilmek için gruplar oluşturdular. Onlar da diğer Küba vatandaşları gibi herhangi bir vergi ödemiyorlar, sağlık ve eğitim hizmetlerinden ücretsiz yararlanıyorlar.

Yaklaşık 107 bin 200 hektar alan ise devlet tarafından bazı ailelere kullanmaları için tahsis edildi. Bu ailelerin yetiştirdikleri ürünler, üretim yöntemleri ve toprak üzerinde kurdukları tesisler kendilerine aittir.

69. Neden Küba'da hiç okuma yazma bilmeyen yok?

1961 yılında Eğitim ve Yüksek Öğretim Bakanlığı tarafından bir okuma-yazma kampanyası başlatıldı. Devrimin zaferinden önce, diğer üçüncü dünya ülkelerinde olduğu gibi Küba'da da okuma yazma bilmeyen kişi sayısı bir hayli yüksekti. Moncada Kışlası baskınının yaşandığı 1953'te, Fulgencio Batista yönetimine karşı silahlı mücadelenin başladığı dönemde 500 binden fazla çocuğun gidecek okulu bile yoktu. 10 binin üzerinde öğretmen işsizdi. 1958'de toplumun yüzde 23,6'sı okuma yazma bilmiyordu.

Devrimin zaferinden hemen iki yıl sonra, 1961'de başlatılan Okuma Yazma Kampanyası kentler ve kırsal bölgeler arasında bağ kurulmasına yardımcı oldu. Eğitim tugayı 260 bin vatandaştan oluşuyordu: Conrado Benítez Tugayı'ndan yaklaşık 100 bin öğrenci, Patria o Muerte (Vatan ya da Ölüm) Tugayı'ndan 13 bin işçi, 35 bin profesyonel eğitimci ve 120 binden fazla öğretmen.

Okuma parçaları ve gaz lambaları tüm Kübalıların gurur duyduğu bu kampanyanın sembolleriydiler. Köylü aileler, öğretmenler eşliğinde okuma kitaplarıyla bir gaz lambası etrafında toplanıp okuma yazma öğreniyorlardı. Küba'nın ulusal kahramanı José Martí "Küba'nın

özgürleşmesinin tek yolu eğitimdir" demiştir ve Devrim, Martí'nin fikirlerini gerçeğe dönüştürmek üzerine kurulmuştur.

ABD hükümeti tarafından silahlandırılan karşıdevrimci çetelerin iftiralarının, yalanlarının ve saldırılarının sürdüğü, okuma yazma öğretmenlerinin ve köylülerin öldürüldüğü, 72 saatten daha kısa sürede bastırılan Domuzlar Körfezi çıkarmasının gerçekleştiği 1961 yılı, yani Eğitim Yılı boyunca köylerde ve kentlerde 707 bin 212 kişi okuma yazma öğrendi.

Kısa süre sonra Küba'da okuma yazma bilmeyenlerin oranı 3,9'a düştü. Ardından bu oran daha da azaldı. Şimdi okuma yazma bilmeyen birileri varsa, bunlar yalnızca öğrenemeyecek kadar yaşlı ya da zihinsel engelli olanlardır.

Bu büyük kampanyayı tam anlamıyla başarıyla sürdürmek için, okuma yazmayı yeni öğrenenler için ek programlar ve düşük zeka seviyesine sahip kişiler için işçi yetiştirme planları hazırlandı. Tüm bunlar, çok sayıda kişiyi daha ileri eğitim seviyelerine ulaştırmak, 1976 ile 1980 yılları arasında en yüksek noktasına ulaşan 6. sınıfı bitirme oranını ve sonrasında 9. sınıfı bitiren kişi sayısını artırmak için gerçekleştirildi. Program sonunda 650 bin işçi 9. sınıfı bitirmiş oldu.

21. yüzyılda eğitimle ilgili olarak daha fazla sayıda ve daha nitelikli hedefler belirlendi. Üniversitelerin yaygınlaştırılması sayesinde artık tüm Küba vatandaşları –ücra bölgelerde yaşayanlar da dahil olmak üzere- yüksek öğrenim merkezlerinde eğitim görebilme olanağına sahip. Amaç, Küba'yı dünyanın en kültürlü ülkesi haline getirmek.

Aynı zamanda, eğitim alanında da dayanışma örneği sergilendi. Amerikan ülkeleri, Afrika ve Okyanusya vatandaşlarına, "Evet, yapabilirim", "Evet, devam edebilirim" gibi Küba tarafından geliştirilen programlarla okuma-yazma öğrenme, somut ve güzel sonuçlar elde etme imkanı sağlandı.

70. Eğitimin sürekliliği nasıl garanti altına alınır?

Günümüzde tüm ülke büyük bir okula dönüştürülüyor ve ülkenin en ücra köşelerindeki vatandaşlara bile kapsamlı eğitim alma imkanı sunuluyor. Bu, her yerellikte üniversite eğitimi verilmesini amaçlayan bir program ile yüksek öğretim kurumlarının yaygınlaştırılmasıyla, tüm vatandaşların ilk ve orta dereceli okullar kadar yüksek öğretime de hiçbir ücret ödemeden devam edebilmesi için fırsat yaratma politikası sayesinde gerçek oluyor.

Küba Devrimi'nin gerçekleştiği 1959'da ülkede yalnızca 15 bin üniversite öğrencisi vardı. 2008 yılında Havana Üniversitesi'nin 280. yıldönümünde, ülkedeki 65 yüksek öğretim merkezi ve üniversiteler bünyesindeki 3150 yerleşkede 747 bin 554 üniversite öğrencisi eğitim almaktaydı. Yerleşkeler arasında Eğitim ve Yüksek Öğretim Bakanlığı, Ulusal Spor, Beden Eğitimi ve Dinlenme Enstitüsü (INDER), şeker fabrikaları etrafındaki küçük köylerde bulunan Tarea Álvaro Reynoso'lar ve hapishanelere ait olanları da vardır. Ayrıca Halk Sağlığı Bakanlığı'na bağlı üniversite merkezleri arasında sağlıkla ilgili eğitim verilen poliklinikler, sağlık merkezleri ve kan bankaları da bulunur. Çoğu Tıbbi Bilimler ve Sağlık Teknolojisi ile ilgili bölümlerde olmak üzere, dünyanın 121 ülkesinden 30 bin üniversite öğrencisi de Küba'da eğitim görür.

Başka bir hedefe daha başarıyla ulaşılmıştır: 18 bini yabancı uyruklu olmak üzere 840 bin öğrenci Küba üniversitelerinden mezun olmuştur. Ayrıca, Bilimsel Dereceler Komisyonu kurulduğundan beri, yani otuz yılda, Küba'da 8 binin üzerinde doktora öğrencisi mezun olmuştur.

Küba, en yüksek eğitim oranına sahip ülkeler arasındadır. 6 ile 14 yaş arası çocukların neredeyse yüzde 100'ü eğitim görmektedir. Bu oran 6-11 yaş arası çocuklar için yüzde 99,7'dir.

6 yaş altındaki çocuklara da çeşitli kurumlar tarafından sağlık ve eğitim hizmeti verilir. 5 yaşındaki çocukların kreşe gitme oranı yüzde 96,9'dur.

Şehir merkezlerinde yer alan ortaokullar (ESBU'lar) ve kırsal alanlarda yer alan ortaokullar (ESBEC'ler) ile birlikte toplam 227 merkezde 100 binden fazla öğrenci okur. 2008'de ortaokuldan mezun olan öğrencilerin yüzde 98,2'si liseye ya da teknik okullara devam etmiştir.

Dağlık bölgelerdeki 150 bin öğrenciye 2 bin 500 okulda 12 bin öğretmen hizmet verir. Bu sayı her 11 öğrenciye bir öğretmen düştüğü anlamına gelir. Bu okullar da, şehirdeki okullardakilerle aynı görsel ve işitsel teknolojik ekipmanla donatılmıştır.

Tüm Küba vatandaşlarına ayrım yapılmaksızın üniversite eğitimi verilmesi politikası ile üniversiteler sahip oldukları yerleşkeleri korurken kırsala doğru genişlediler. Lise mezunları, 46 tanesi küçük yerleşim birimlerindeki üniversite merkezlerinde de okutulmak üzere 94 farklı bölümden birini seçerek eğitim görüyorlar. Bu proje, üniversite eğitimini öğrencilerin yaşam alanlarına taşıyarak farklı şehirlere taşınmalarını önlemek için uygulamaya kondu.

Birkaç yıl önce Küba'da 42 vatandaşa 1 öğretmen düşüyordu. Bu oran dünyadaki en yüksek orandı. 2003-2004 öğretim yılından itibaren son altı yılda öğretim elemanı ve öğretmenlerin yoğun ve kapsamlı bir şekilde eğitilmesi sonucunda, artık tüm ortaokullarda bir sınıfta en fazla her 20 öğrenciye 1 öğretmen düşüyor. 2001 yılında, tüm sınıflarda ve ülkenin her yerinde bilgi teknolojilerinin ve görsel işitsel araçların kullanılmasına öncelik verilerek eğitim kurumlarının fiziksel özelliklerinin geliştirilmesi ve eğitim kalitesinin artırılması için bir program başlatıldı.

Kübalılar şu söze inanır: "Biliyorsan öğret, bilmiyorsan öğren."

71. "Evet, Yapabilirim!" yöntemi nedir?

2008 Şubat ayında Havana'da düzenlenen 6. Uluslararası Yüksek Öğretim Kongresi *Universidad 2008*'de Küba'nın "Evet, Yapabilirim!" programı ile 27 ülkeden 3 milyonu aşkın kişinin okuma

yazma öğrendiği duyuruldu. Bu programın, yalnızca İspanyolca, İngilizce veya Portekizce değil Bolivya halklarının Quechua ve Aymara adlı yerel dilleri de dahil olmak üzere 12 farklı versiyonu yapıldı.

Radyo, televizyon ya da video eğitim materyali olarak kullanılarak, sınırlı sayıda personel ve düşük bütçeyle hazırlanan okuma yazma programı sayesinde çok sayıda kişiye ilk ve ortaokul düzeyinde eğitim verildi.

Şubat 2005'te Havana'da Birinci Dünya Okuma Yazma Kongresi düzenlendiğinde, okuma yazma öğretmek için tasarlanan "Evet, Yapabilirim!" ve "Evet, Devam Edebilirim!" programlarının uygulandığı Amerikan ülkeleri, Afrika ve Okyanusya'dan somut ve olumlu örnekler vardı. Ayrıca programın İngilizce versiyonu Yeni Zelanda'da kullanıldı. Brezilya ve bazı Afrika ülkelerinde kullanılmak üzere Portekizcesi de hazırlandı.

Yeni Zelanda'da okuma yazma oranının yükseltilmesi için yapılan çalışmalardan bahsetmek gerekir: Ülkede 70 farklı yöntem uygulanmış ama hiçbiri başarılı olamamışken, Küba'nın hazırladığı program binlerce kişinin okuma yazma öğrenmesini sağlamıştı. Sistem, işitme duyusunu büyük ölçüde ya da tamamıyla kaybetmiş kişilere uygun hale de getirildi.

Kongrede sunulan veriler bir hayli etkileyiciydi: Venezuela'da 1,3 milyon kişi okuma yazma öğrenmişti ve 6. ve 9. sınıfa kadar öğrenimlerine devam ediyorlardı. Haiti'de 150 bin, Nikaragua'da yaklaşık 2 bin 830 kişi radyo aracılığıyla okuma yazmayı sökmüş, Meksika'da 2005'in sonunda 14 binden fazla kişi bu programla okuma yazma öğrenmişti. Çeşitli ülkelerden 260 bin kişi televizyon ve radyo aracılığıyla programa hala devam ediyor.

Birkaç ay sonra Venezuela'nın bir rüyası gerçek olarak gazetelere manşet oldu: Ekim 2005'te Venezuela kendisini okuma yazma

bilmeyenin olmadığı bölge ilan etti. Aynı yıl Cotacachi, bir yıl boyunca "Evet, yapabilirim" programını uyguladıktan sonra Ekvador'un, herkesin okuma yazma bildiği ilk bölgesi oldu.

Fidel yalnızca eğitilmiş bir dünyanın siyasi bir kültüre sahip olabileceğini, bu olmadan daha iyi bir dünyaya ulaşmanın mümkün olamayacağını açıkça söylemiştir.

72. Engelli çocuklara nasıl eğitim verilir?

Fiziksel ya da zihinsel engelli olması hiçbir Kübalı çocuğu okuldan mahrum kılmaz. Onlar için, öğretmenlerin ve sağlık personelinin birlikte çalıştıkları özel okullar kurulmuştur.

Devrimin zafer kazandığı yıl Küba'da neredeyse hiç özel eğitim verilmiyordu. Yaklaşık 14 kurumda zihinsel, duyma, görme ve konuşma engelli 134 çocuğa bakılıyordu. Bu merkezlerin çoğu özeldi ve hayır kurumlarından finansal destek alıyordu.

1980'lerde Küba, Engelliler Olimpiyatları'nda yer almaya ve aynı zamanda, özel eğitim veren okullar inşa etmeye başladı. Bunlardan biri, çocukların özel fiziksel ihtiyaçlarının karşılandığı Panama ile Dayanışma Okulu'dur.

2007'nin başlarında yaklaşık 40 bin öğrenci özel eğitim merkezlerine kayıt oldu (yatılı okullar, yarı yatılı okullar ve gündüzlü okullar) Küba, ülkenin her yerinde çocuklar ve gençler için toplamda 527 özel eğitim merkezi ve günlük bakım merkezine sahip. Farklı sorunlar için farklı okullar var: zeka geriliği, geç büyüme, davranış problemleri, konuşma bozuklukları, görme azlığı, şaşılık, sağırlık, fiziksel bozukluklar.

Bir çocuğu özel eğitim merkezine göndermek önemli bir karardır ve çocuk orada gerektiği kadar kalmalıdır.

Küba'da bulunan 179 adet Tanı ve Rehberlik Merkezleri'nde çalışan ve çok sayıda disiplinden eleman barındıran ekipler, ilk olarak her

öğrencinin psikopedagojik analizini yaparlar. Tanı için kullanılan araçların maliyetinin çok yüksek olmasına rağmen, tüm eğitim hizmetleri gibi bu hizmetler de ücretsizdir.

Fiziksel bozuklukları olan öğrenciler yalnızca protezleri ve/veya tekerlekli sandalyelerini nasıl kullanacaklarını değil, bu doğuştan gelen bozukluklarıyla, gelişmemiş kaslarıyla, (kaza sonucu ya da başka sebeplerden kaybettikleri) kolsuz, bacaksız ya da felçli bir şekilde nasıl refah içinde yaşayacaklarını da öğrenirler.

Kör ve büyük ölçüde görme yetisini kaybetmiş çocuklara okuma yazma öğretmek ve ek eğitimler vermek için bir körler alfabesi programı düzenlendi. Bu programla çocuklar yeteneklerine göre, elektronik atölyelerinde çalışmayı, bilgisayarlar kullanmayı, el işleri ve dikiş nakış yapmayı, on parmak yazı yazmayı öğrendiler. 2007'nin sonlarına doğru, 300'e yakını üniversiteye olmak üzere yaklaşık 2 bin 500 öğrenci farklı seviyelerdeki okullara kaydolmuştu.

İşitme engelli öğrenciler 5 ayrı günlük bakımevinde, 16 özel eğitim verilen okulda çalışan 650 öğretmen ve 30 yardımcı öğretmen tarafından eğitilir. Ayrıca fiziksel kısıtları mevcutsa, öğretmenler öğrencileri eğitmek üzere evlerine gidebilir. Otistik çocuklar için oluşturulmuş bir merkezin yanı sıra, son derece özel bakıma ihtiyaç duyan 140'tan fazla öğrencinin devam ettiği bir görme ve işitme engelliler okulu vardır.

73. Toplumda kadının rolü nedir?

Fidel Castro, kadın konusunda yapılan dönüşümleri "Devrim içinde devrim" olarak tanımlıyor. Kadınlar tarafından gerçekleştirilen bu sosyopolitik değişimlerde, hiç kuşkusuz, Ağustos 1960'ta kurulan Küba Kadın Federasyonu'nun (FMC) payı büyüktür.

1953'te kadınların çalışan nüfus içindeki oranı yalnızca yüzde 17,6 idi; ve bunların da yüzde 30'u çok düşük ücretlerle ev işi yapıyordu.

2007'de ise kamu sektöründe aktif olarak çalışanların yüzde 47'sinden fazlasını, teknik ve profesyonel işgücünün yüzde 66,1'ini, ülkedeki tüm araştırmacıların yüzde 48,9'unu, üniversite mezunlarının yüzde 63,3'ünü, doktorların yüzde 56'sını, uluslararası görevlerde çalışan sağlık personelinin yüzde 52,3'ünü, hakim ve savcıların yüzde 71'ini kadınlar oluşturuyordu. 2008 seçimlerinden sonra Halk İktidarı Ulusal Meclisi'ndeki kadın delege sayısı artarak toplam delegelerin yüzde 43,16'sına ulaştı.

Ablukanın son yıllarında Kübalı kadınlar büyük bir rol üstlendi, çünkü ailelerini doyurmak, evlerini ve kıyafetlerini temiz tutmak gibi sorumluluklara sahipler - bir hayli düşük bütçeyle bunları başarmak hiç de kolay değil.

1960'ların başlarında annelerin çalışma hayatına katılması için kreşler açıldı. Şimdi 150 binden fazla çocuk kreşe ve yarı yatılı ilköğretim okullarına gidiyor.

Yarım milyonu aşkın kadın Bölgesel Milisler'e (MTT) katıldı ve eğitim alıyor. Bazıları Devrimci Silahlı Kuvvetler Bakanlığı'nda ve İçişleri Bakanlığı'nda sorumluluk alıyor.

Günümüzde kadınlar, 1999'da başlayan fikirler savaşı sonucunda ülkede yürütülen her türlü sosyal programa katılabiliyor. Çalışan annelere, çocukları bir yaşını doldurana kadar sosyal güvenlik yardımı sağlanıyor. Aynı şekilde, yeni yasa ile birlikte, hamile kadınlar da çok sayıda hizmetten yararlanabiliyor.

74. Peki ya genç Kübalılar?

11 milyon 237 bin nüfuslu Küba'da 7,5 milyondan fazla kişi Devrim'den sonra doğdu. Bu genç nüfus, ülkeyi savunma ve çalışma görevlerini omzunda taşıyan büyük bir güç.

Nesiller boyunca Kübalı gençler bağımsızlığın ve ülke çıkarlarının savunucusu oldu. 19. yüzyıldan beri gençler Küba'nın özgürlük

savaşında çok önemli roller üstlendiler. Daha 16 yaşında verdiği siyasi mücadeleden ötürü İspanyollara esir düşen José Martí, çok genç yaşta özgürlük savaşında büyük bir cesaret örneği sergileyen Antonio Maceo özellikle eşi benzeri bulunmaz örneklerdir. Sonraki yıllarda ise, Küba Komünist Partisi'ni kuran Julio Antonio Mella, Machado diktatörlüğüne karşı mücadelede proletaryanın yiğit öncüsü Rubén Martínez Villena, öğrenci önderi José Antonio Echeverría, yeraltı hareketinden bir işçi olan Gerardo Abreu Fontán, Batista diktatörlüğüne karşı direnişin sevilen önderi Frank Pais ve dağlarda ve ovalarda adaletsiz statükoya karşı savaşmış başka pek çok genç bu eşsiz örnekler arasında sayılabilir.

Yaşama sevinci ile hatırlanan, Granma ile Küba'ya dönen savaşçılar arasında olan, 1 Ocak 1959'da zafer kazanana dek savaşan ve Devrim'den çok kısa süre sonra hayatını kaybeden cesur gerilla Camilo Cienfuegos ve elbette Küba'ya ve daha birçok Latin Amerika ülkesine giderek ölümüne dek enternasyonalizm örneği sergileyen Arjantinli Ernesto Guevara da Küba gençliğinin sembolleri arasındadır.

Devrimin zaferinden sonra, Küba gençliği, dayanışma duygularını ve cesaretini birçok kez gösterdi: 1961'de çoğunlukla gençler tarafından yürütülen Okuma Yazma Kampanyası'nda, ülkenin merkezinde karşıdevrimci çetelere karşı yürütülen mücadelede, şeker kamışı hasadında Küba'daki en çalışkan örgüt olan Genç İşçi Ordusu'nda (EJT).

Küba gençliği, hem düşmana karşı hem de yoksulluğa ve geri kalmışlığa karşı Devrim için çalışanların en ön saflarındadır. On binlerce Kübalı genç Afrika'da ve diğer Latin Amerika ülkelerinde enternasyonalizm örneği sergilemektedir.

En zor zamanlarda, tüm işyerlerinde ve okullarda gençler, hem çocuklar hem de yaşlılar tarafından da sahiplenilen sloganlarla

yaptıkları işlere canlılık katarlar. Şarkılar söyleyip dans ederek ekin ekerler, yabani otları temizlerler, sebze, kahve ve diğer ekinlerin hasadında çalışırlar.

Elián González 1999'da Miami'deki Küba kökenli Amerikan mafyası tarafından kaçırıldığında harekete geçen gençler bir kez daha ülkenin siyasi hareketinde çok önemli bir rol üstlendiklerini gösterdiler.

Küba toplumunu insancıl ve kapsamlı bir şekilde dönüştürmeye yardımcı olan Fikirler savaşı ve sosyal programlarda gençler önemli bir yer tutar. Örneğin, 42 bin gençten oluşan sosyal işçiler programı kapsamında, engelli bireylerin olduğu ya da ciddi ekonomik problemler yaşayan ailelerle tanışmak için ziyaret düzenlemek ile Küba'da ve diğer ülkelerde enerji devrimini desteklemek gibi önemli etkinliklerde bulunurlar.

2007'de Genç Komünistler Birliği (UJC) –gençlerin siyasi öncüsü- 45. yıldönümünü kutladı ve tarihinin en yüksek üye sayısına ulaştı: 600 bin militan. Gençler burada kendilerini bulduklarını söylüyorlar.

75. Yaşlı vatandaşlar nasıl muamele görür?

Günümüzde, Küba nüfusunun 1,8 milyonunu 60 yaşın üzerindeki vatandaşlar oluşturuyor. 60 yaşındaki bir bireyin ortalama olarak 20 yıl ve hatta artı 7-8 yıl daha yaşaması beklenir.

1985'te yaşlılar toplam nüfusun yüzde 11,3'ünü oluşturuyorken, 2007'nin sonlarında bu oran 16,2'ye yükseldi. Yalnızca 22 yılda yaşlanma oranı yaklaşık yüzde 5 arttı!

Bu, Küba'da sağlığa verilen önemin en büyük ispatıdır. Fakat uzun bir hayat sürmek ne kadar önemli olsa da, asıl mesele, yaşlı vatandaşların yaşam kalitelerinin artırılarak, kendi kendilerine yetebildikleri, sağlıklı bir hayata sahip olmalarının sağlanmasıdır.

Küba, vatandaşlarının olabildiğince uzun yaşayabilmeleri için olanaklar tanıyor. Yaşlılar, neredeyse bir çeyrek ömür demek olan 60 yaşından 80 yaşına kadarki süreçte kendi kendilerine yetebilen, işe yarayan ve sağlıklı bireyler olmalılar. İnsanlar yaşlandıkça yaşam tarzları büyük ölçüde değişir, bu sebeple fiziksel egzersizler yapmaları sağlanır, sigara, alkol gibi alışkanlıklardan uzak tutulmaya çalışılırlar.

Küba'daki yaşlı vatandaşların yaklaşık yüzde 9'u yalnız yaşıyor. Birkaç kurum, giysilerini yıkamak, evlerini temizlemek, yemeklerini işçi yemekhanelerinde ya da sosyal merkezlerde yiyebilmelerini sağlamak için programlar düzenliyor. Artık başka hizmetler de veriliyor: Sosyal yardım programı çerçevesinde, sosyal hizmet uzmanları, yalnız yaşayan ve kendi kendine bakamayacak durumda olan yaşlıların evlerini ziyaret ediyor. (Çocukları ciddi hastalıklarla boğuşan annelere de yardım edilir.) İmkanlar el verdiği ölçüde, çamaşır yıkama, kuaförlük ve bunun gibi hizmetler de sağlanıyor. Öncelik ihtiyaç sahibi yaşlılara gıda yardımı yapılmasına veriliyor. Onlara gıda yardımının yanı sıra, yiyecek alabilmeleri için para yardımında bulunuluyor ya da yemek merkezlerinden yararlanabilmeleri için yardımcı olunuyor.

1980'lerde çok güzel bir kulüp kuruldu: Büyükbabalar ve Büyükanneler Kulübü. Bu kulüp, Halk Sağlığı Bakanlığı, Spor, beden Eğitimi ve Dinlenme Enstitüsü, Kültür Bakanlığı ve diğer kurumlar tarafından desteklendi.

Kulübe mensup 60 yaş üstü kadın ve erkekler her gün parklarda, meydanlarda, caddelerde egzersiz yapmak için buluşurlar.

Küba'nın içinden geçtiği zor yıllarda kulübe üyelik ve egzersizlere katılım azaldı; ancak, sonrasında yeniden 11 binlere yükseldi. Üyeler gezilere gidiyor, sanatsal ve kültürel etkinliklere katılıyor, doğum günü partileri düzenliyor. Kulübe katılanların ilaç kullanımlarında

azalma, yaşama tutkularında, keyif ve mutluluklarında artış gözlemleniyor.

Yaşlı bakım programı, ülkenin her köşesine merkezler kurulmasıyla, ihtiyaçları konusunda bilgi sahibi olmak ve gerektiğinde yardım önerisinde bulunmak için hizmetleri kişilerin yaşam alanlarına yakınlaştırılarak sürekli geliştiriliyor. Ayrıca yaşı ilerleyenler için başka bir seçenek de var: 120 Yaş Kulübü.

76. Küba Cumhuriyeti Kahramanı ve Küba Cumhuriyeti Emek Kahramanı olabilmek için gereken koşullar neler?

Küba Cumhuriyeti Kahramanı ve Küba Cumhuriyeti Emek Kahramanı onursal unvanları ile bu unvanları simgeleyen altın yıldız nişanı ve altın emek nişanı, hükümet tarafından verilen en değerli unvan ve madalyalardır. İlki Küba'yı ve devrimin kazanımlarını emperyalizme karşı savunmada üstün başarı ve hüner gösteren silahlı kuvvetler mensupları ile Kübalı veya yabancı sivillere verilmektedir. Aynı nedenlerle şehirler ya da kasabalar da bu nişana layık görülebilirler.

Emek kahramanı unvanı ise bir Küba vatandaşına ya da yabancıya; üretim ve verimliliğin arttırılmasına yaptığı katkılardan, ulusal ekonominin canlanması için harcadığı emekten, işçi sınıfının kazanımlarının ve başarılarının korunmasında gösterdiği hünerden ve proletarya enternasyonalizminin gelişmesine yaptığı sıra dışı katkıdan ötürü verilmektedir.

Küba Cumhuriyeti Kahramanı unvanına layık görülen kişiler arasında en önemlileri, halklarını terörizme karşı korumaya çalışırken 2001'de ABD'de casusluk suçlamasıyla ağır cezalara çarptırılan beş Kübalı yurtsever, Fernando González, Ramón Labañino, Gerardo Hernández, Antonio Guerrero ve René González'dir. Davaları süresince çok fazla kanun ihlali yapıldı.

77. İmparatorluk tarafından tutsak edilen 5 Kübalı kahraman kimdir?

BEŞLİ. Beş kahraman. Beş yurtsever, imparatorluk tarafından tutsak edildi. Küba gençliğinin sembolleri Gerardo Hernández Nordelo, René González Sehwerert, Antonio Guerrero Rodríguez, Fernando González Llort ve Ramón Labañino Salazar dünyaca tanınıyorlar.

ABD topraklarından Küba'ya yönelen terörist faaliyet ve tehditleri rapor etme görevini yürüten beş genç adam hakkında Küba ilk kez 20 Haziran 2001'de tüm gerçekleri açıkladı.

12 Eylül 1998'de tutuklanmalarından itibaren neredeyse üç yıl sessizlik içinde geçti. Tutuklandıkları andan jürinin adaletsiz kararını açıklamasına kadar, Miami polisinin ve yetkililerinin utanç dolu muamelesini deşifre edip kınamak için uzunca bir süre beklemek gerekti.

Bu hikayenin başı, terörist saldırılarla ilgili 1998 ortalarında Havana'da yapılan ve Kübalı uzmanlarla FBI yetkililerinin katıldığı toplantılara kadar uzanabilir. Toplantılarda Küba, delil niteliğinde kapsamlı belgeler ortaya koymuştur. Örnek olarak, bu belgeler arasında 1990-1998 yılları arasında gerçekleşen 31 terörist faaliyet hakkında soruşturma raporlarını içeren 61 klasör yer almaktadır.

Bahsi geçen olaylarda el koyulan silahların, patlayıcıların ve aletlerin detaylı raporları ve fotoğrafları da dosyalara eklenmiştir.

Amerikalılar, kendilerine sunulan bilgilerin değerini itiraf etseler ve materyalleri inceledikten sonra en kısa zamanda yanıt vereceklerini ifade etseler de hiçbir zaman bir cevap vermediler. Üç ay sonra Küba'nın en önemli istihbarat kaynağı olan beş yurtsever Miami'de tutuklandı.

Bir *delikte* tecrit şeklindeki hapislik 17 ay sürdü. Daha sonra, *The St. Petersburg Times* tarafından Ocak 2001'de "Florida tarihinin en

büyük casusluk davası uluslararası medyanın ilgisini pek çekmedi" başlığıyla duyurulan şaibeli bir yargılama süreci başladı.

Aynı yılın Mayıs ayındaki bir AFP telgrafında ise "Beş ay süren yorucu şahitlikler, ara vermeler ve yüzleştirmelerden sonra mahkeme esas meseleye dair çözüm sunmadan duruşmalara ara verdi: Bu adamlar ABD askeri birliklerine sızmaya çalışan tehlikeli casuslar mı yoksa sadece Florida'daki Castro karşıtı örgütlere sızan ajanlar mı?" deniyordu.

8 Haziran 2008'de Miami'deki şaibeli yargılama bittiğinde beş Kübalının hepsi korkunç ve asılsız iddialarla suçlu bulundular. Küba'ya karşı ABD merkezli terörist faaliyetlerle neden mücadele ettiklerini açıkladıkları bir mesajı Amerikan halkına ilettiler. Buna misilleme olarak kişisel eşyalarına, mektuplarına, fotoğraflarına, bir daktilo ve en küçük kaleme kadar her şeylerine el konarak tekrar hapishane hücresine kapatıldılar. Radyoları bile ellerinden alındı ve tüm telefon konuşmaları yasaklandı.

Giydikleri hükümler şöyledir:

Fernando González Llort komploculuk, sahte belge tedarik etmek ve kullanmak ile sahte kimlikle ajanlık yapmak suçlarından 19 yıla mahkum edildi.

Antonio Guerrero Rodríguez komploculuk ve casusluk suçlarından ömür boyu hapse mahkum edildi.

Ramón Labañino Salazar ömür boyu hapis, artı 18 yıla mahkum edildi.

Gerardo Hernández Nordelo iki kez ömür boyu hapis, artı 15 yıla mahkum edildi.

René González Sehwerert komploculuk ve ajanlıktan 15 yıla mahkum edildi.

Bahsedilmesi gereken bir diğer nokta ise 5 Kübalı kahramanla dayanışmadır. Beş Kübalı ile Dayanışma Küba Halkları Açık Forumu sırasında 23 Haziran 2001'de başlamıştır. Havana'nın Cotorro bölgesinde düzenlenen forumda Fidel, dinleyenlere 5 Kübalı'nın sağ salim eve döneceği konusunda yüreklerini ferah tutmalarını söyledi.

Aynı yıl 29 Aralık'ta Küba parlamentosu 5 Kübalıyı cumhuriyet kahramanı unvanıyla onurlandırdı. Ayrıca 2002 yılı, *İmparatorlukta Tutsak Edilen Kahramanlar Yılı* ilan edildi.

5 Aralık 2004'te Havana Kültür Merkezi'nde düzenlenen 8. Genç Komünistler Birliği Kongresi'nin kapanış oturumunda yaptığı konuşmada Fidel şu sözleri sarf etti: "İmparatorluk tarafından tutsak edilen beş kahramanımız Genç Komünistler Birliği üyesidir. Vahşi ve adaletsiz Amerikan hapishanelerinde intikam ve nefret kurbanı olmuş, onurlarına leke sürdürmemiş, devrime ve halkımıza bağlılıklarını yitirmemişlerdir."

Tüm dünyadan yüzlerce dayanışma örgütü René, Gerardo, Antonio, Ramón ve Fernando'nun serbest bırakılması için haykırmaktadır. Beşlinin adaletsizce yargılandığı ve sonunda mutlaka Küba'ya dönecekleri konusunda Fidel'le aynı fikirdedirler.

78. Kübalılar devrimi savunmak için hangi imkanlara sahip?

Düşman saldırısı altında her vatandaşın nereye gitmesi ve ne yapması gerektiğini bildiği bir topyekun savaş anlayışı, ülkeyi başarıyla savunmayı mümkün kılabilir.

Devrimci Silahlı Kuvvetler ve İçişleri Bakanlığı devrimin iki silahlı gücüdür; ancak vatandaşlar bir bütün olarak Bölgesel Milisler'e (MTT), Üretim ve Savunma Tugayları'na (BPD) ve yedek kuvvetlere dahil olabilirler. Herkesin, olası bombalama ve kimyasal savaş durumunda ne yapılması gerektiği konusunda bilgilendiren ve askeri eğitim veren bu örgütlere katılma imkanı vardır.

Milyonlarca erkek ve kadın, düşman saldırısı altında kendilerini nasıl koruyacaklarını okulda öğrenmektedirler. Bütün işçiler, yılda bir kere bir günlük maaşlarını, her topluluğun korunmasını üstlenen ademi merkezi paramiliter örgütlenmeler olan Bölgesel Milisler'e bağışlarlar.

Fidel'in dediği gibi; parti, hükümet ve halk, emperyalizm var oldukça ülkenin savunmasına öncelik verecektir.

Devrimci gardımız hiçbir zaman düşmeyecektir. Tarih bize çok iyi öğretti ki bu gerçeği unutanlar hayatta kalamazlar.

Devrimin zaferinden 45 yıl sonra Mayıs 2004'te, ABD yönetimi tarafından Küba'nın bağımsızlığına kasteden yeni saldırgan önlemler alındığında Fidel, Amerikan başkanına ikinci bir mektup yazarak "mevcut koşullar altında ülke işgal edilirse, benim herhangi bir nedenle ölümüm savaşmamızı ve direnme kapasitemizi etkilemeyecektir. Her politik ve askeri önderin içinde ne yapması gerektiğini bilen bir başkomutan vardır ve gerektiğinde herkes kendisinin başkomutanı olabilir." demiştir.

Gösterişten uzak bir şekilde sükunet ve disiplin içinde Kübalılar, düşmanın her hamlesini karşılamak için kendilerini eğitmeye devam ediyorlar. 2007'de Devrimci Silahlı Kuvvetler'den yüz binlerce milis ve yedek asker, muvazzaf birliklerle beraber ülkenin savunma kabiliyetini arttırmak için Caguarián Operasyonu'nu gerçekleştirdiler.

Fidel'in dediği gibi, bu önlemlerden vazgeçilemez. Savunma ciddi bir iştir!

79. Bir Kübalının işleyebileceği en ağır suç nedir?

Cumhuriyet anayasasına göre vatana ihanet en ağır suçtur ve suçun sahibi en ağır cezaya çarptırılır.

80. Küba'da kaç tane müze ve sanat galerisi var?

Küba'da 289 müze, 122 sanat galerisi ve 307 kültür merkezi vardır. Bunlar, halkın tarihi, bilimsel ve kültürel eğitimi için işlev görürler. Devrim'den önce Küba'da yalnızca 7 müze vardı. Bunların da çoğu Bağımsızlık Savaşı generalleri tarafından oluşturulmuştu. Özellikle Bacardí ve Agramonte tarafından oluşturulan müzeler ve Cárdenas'taki müze çok değerli eşyalar ve belgelere ev sahipliği yapar.

1959'dan itibaren eğitim ve kültür alanındaki faaliyetlere ağırlık verildi. Yerelliklerde müzeler kurulması ile ilgili yasa ile birlikte bu faaliyetler, yalnızca müzelere önemli parçaların ve koleksiyonların kazandırılması açısından değil, aynı zamanda insanlar arasında sanatsal ve kültürel anlamda bir iletişim kurulması açısından toplumu kaynaştırdı.

UNESCO tarafından yapılan sınıflandırmaya göre Küba'da bulunan 289 müzenin 14'ü sanat müzesi, 68'i tarih müzesi, 5'i etnoğrafya ve arkeoloji müzesi, 7'si bilim ve teknoloji müzesi, 164'ü genel müze, 9'u tarih ve doğa bilimleri müzesi ve 4'ü arkeoloji müzesi, ayrıca 9'u da özel merkez olarak kapılarını ziyaretçilere açıyor.

4, 5 ve 6. sınıf müfredatlarında ülke tarihi ile ilgili konular olmasından dolayı müzeler, okullardaki eğitimin bir parçası.

Güzel Sanatlar Müzesi, Devrim ve Okuma Yazma Kampanyası Müzesi, Felipe Poey Bilim Akademisi Müzesi, Süsleme Sanatları Müzesi, Napolyon Dönemi Müzesi ve Ernest Hemingway'in Evi, Havana'da en çok ziyaret edilen müzeler arasındadır. Eskiden Küba'daki İspanyol valisinin Sarayı olan Şehir Müzesi, UNESCO dünya mirasının bir parçası olan Eski Havana'ya binlerce turist çeker.

Diğer şehirlerdeki en önemli müzeler arasında Pinar del Río'daki Tranquilino Sandalio de Noda Doğa Bilimleri Müzesi, Matanzas'taki Domuzlar Körfezi Müzesi, Villa Clara'daki Remedios Şenlikleri

Müzesi, Trinidad'daki Romantik Müze, Guamuhaya Arkeoloji Müzesi, Karşıdevrimci Çetelere Karşı Mücadele Müzesi, Holguín'deki Baní Kızılderili Kübalı Müzesi, Santiago de Cuba'daki Siboney Çiftliği, 26 Temmuz Müzesi ve Korsan Müzesi yer alır.

Ülke çapında bir kültürel canlanma yaşandığından, kültür merkezleri ve sanat galerilerini ziyaret eden kişi sayısı son yıllarda giderek artmaktadır.

81. Ernest Hemingway'in Küba'da bıraktığı izler nelerdir?

Yaşlı Adam ve Deniz, Çanlar Kimin İçin Çalıyor, Öğleden Sonra Ölüm, Akıntı Adaları ve Amerikan Edebiyatı'ndaki daha pek çok önemli eserin yazarı Ernest Hemingway Küba'nın başkentinde silinmez izler bırakmıştır.

Hemingway 1952'de arkadaşı Earl Wilson'a Küba'da yazmak açısından şanslı olduğunu yazmıştır. 1928 Nisanı'nda Havana'ya gelen yazar 22 yıl Küba'da yaşamıştır. Eski Havana'da Obispo ve Monserrate Caddeleri'nin köşesinde yer alan, sürekli gelip Daiquiri (Küba romu, buz parçacıkları ve misket limonu suyu ile yapılan bir kokteyl) içtiği Floridita Restoran Bar, yazarın uğrak yerleri arasındadır ve sayesinde dünyaca ünlü bir mekan haline gelmiştir. Yazarın gerçek boyutlarındaki bronz heykeli buraya yerleştirilmiştir ve burada her "Papa's" veya "özel Daiquiri" ısmarlandığında Hemingway hatırlanır, çünkü o en sevdiği içkiye bu adları takmıştır.

Buranın hemen yakınlarında Ambos Mundos Oteli bulunur. Hemingway karada olduğu sürece bu otelin beşinci katındaki bir odada kalırdı. Bu sebeple burası onun sürekli yazı yazdığı yerlerden biriydi. Kendisinin de dediği gibi pencereleri eski katedrali, kuzeye doğru bakıldığında denizi ve körfezin girişini ve doğuda ise Casablanca Yarımadası'nda limana doğru inen evlerin kiremit çatılarını görürdü. Gazeteci George Plimpton, Hemingway'in

Ambos Mundos Oteli'nin yazmak için iyi bir yer olduğunu söylediğini yazmıştı.

Havana Katedrali'ne doğru, misket limonu suyu, sarımsaklı sos ve siyah fasulyelerle kızarmış domuz eti, avize ağacı ya da Kulkas kökünün ağız sulandırıcı tadıyla Bodeguita del Medio uzanır. Çoğu kişi "Daiquirim Floridita'da, Mojitom Bodeguita'da" diyen Hemingway'in de etkisiyle aynı şeyi söyler. Mojito da rom, şeker, buz parçacıkları, su ve naneyle yapılan bir kokteyldir.

Hemingway 1940'larda, 10 yıl sonra Küba'ya geldiğinde yeni karısı Martha Gellhorn'u da yanında getirdi. Otel odası, ona yazması için özel bir alan oluşturacak kadar geniş olmadığı için ev aradı ve San Francisco de Paula'daki Vigía Çiftliği'ni kiraladı. Daha sonra burayı satın aldı. Hemingway'in Küba'daki evi olan bu çiftlik şimdi, kişisel eşyaları, avladığı hayvanların başları ve kitaplarıyla dolu Hemingway Müzesi olarak duruyor.

Müze, "Papa"nın –arkadaşlarının onu böyle çağırmasından hoşlanırdı- içinde yaşadığı atmosferi ziyaretçilere sunuyor.

2004-2006 döneminde, Hemingway'in 21 yıl yaşadığı ev tamamıyla restore edildi. Restorasyon sırasında yayımlanmamış notlarının bulunması hayatı hakkında yeni araştırmalar yapılmasına yol açtı.

Bazıları Hemingway'in 1,83 metre uzunluğunda olduğunu söylemesine rağmen, çoğu kişi onun iri olduğundan 1,83'ten uzun gösterdiğini belirtiyor. Balıkçılarla ve mütevazı halkla arkadaş olduğu Cojímar limanına yatı *Pilar*'ı demirleyip Vigía Çiftliği'nde karısıyla birlikte yaşayan, Eski Havana'daki çeşitli barlara gidip içen ve Havana sokaklarından Plymouth'uyla gezinmekten hoşlanan Hemingway ile ilgili efsaneler anlatılır durur.

Biyografi yazarlarına göre Hemingway çoğunlukla Vigía Çiftliği'nde, Floridita barında ve *Pilar*'da bulunurdu. *Pilar*'a yedi kişi alır, yaklaşık

saatte 10 mil hızla 500 mil yol alırdı. Cojímar dışında en sevdiği limanlar Jamanitas ve Casablanca idi.

Yaşlı Adam ve Deniz ile *Akıntı Adaları*'nda, Hemingway'in Cojímar'daki en sevdiği restoran bar olan La Terraza'yı tasvir eder. Ayrıca Cojímar sahiline yakın bir küçük parkta da Hemingway'in bronz bir büstü yer alır. Anlatılana göre, balıkçı arkadaşları yazarın ölümünü öğrendiklerinde onu onurlandırmak adına teknelerinin pervanelerini söküp bu büstü yaptırırlar. Bir heykeltıraşla anlaşırlar ve o da Hemingway'in büstünü ücret almadan yapmak istediğini söyler. Bu büstü, çok güldüğü ve çok hayal kurduğu Karayip sahili yakınındaki Hemingway Bulvarı'nda görebilirsiniz.

Her yıl Havana açıklarında Ernest Hemingway Uluslararası Kılıçbalığı Avlama Turnuvası düzenlenir. 1950'de ilk turnuvayı düzenleyen kişi olduğu için bugünkü uluslararası turnuvaya Hemingway'in adı verilir. Havana'nın hemen batısındaki Playa'ya bağlı Santa Fe'deki Hemingway Marinası'na kılıçbalığı tutmak için oltasını suya sallayıp şansını deneyen balıkçılar ve tuttukları balıklarla ilgili hikayeler anlatılır.

82. Küba Kültür Günü ne zaman kutlanır?

1868'de Bayamo'da Küba Ulusal Marşı'nın ilk kez söylendiği gün olan 20 Ekim, Küba Kültür Günü olarak kutlanır.

Küba'nın İspanyol ve Afrika kökenli kendine özgü bir kültürü vardır ve Küba'da yaşamış diğer halkların mimari, müzik ve dil üzerinde bıraktığı izlerle de zenginleşmiştir. José Martí, Félix Varela, José Antonio Saco ve José de la Luz y Caballero, sanat ve edebiyat alanında

19. yüzyılın dünyaca ünlü değerleri arasındadır ve Küba tarihinde önemli bir yer tutarlar.

Bir ülkede kültürden bahsedebilmek için, o ülkede kültürün en ücra bölgelere kadar ulaşabilmiş olması, çok sayıda kişi tarafından

zenginleştirilmiş ve benimsenmiş olması gerekir. Bu, Küba'da Devrim'den sonra Sierra Maestra ve diğer dağlık bölgelere ulaştırılan gezici kütüphanelerle, mobil projektörlerle, bale gruplarıyla, senfoni orkestralarıyla ve tiyatro topluluklarıyla gerçekleştirildi.

Dünya müziği, yıllar önce Miguel Faílde tarafından yaratılan *danzón* ve son zamanlarda ça-ça-ça gibi Küba'ya özgü danslarla zenginleşti. Neredeyse herkes, Ernesto Lecuona ve Gonzalo Roig'in melodilerini, Benny Moré'nin ritimlerini, Irakere Grubunun çok sesli müziğini, piyanoda Frank Fernández'i, gitarda Leo Brouwer'i, Sindo Garay ve Manuel Corona'nın şarkılarını dinledi. Şimdi de Pablo Milanés'i ve Silvio Rodríguez'i dinliyor. Aragón grubu, Charanga Habanera, Van-Van, Adalberto y su Son, Camerata Romeu ise ülke çapında sevilen çok sayıda müzik grubundan sadece bazıları.

Taino ve Siboney kızılderilileri ritmik danslarıyla Conquistadorları (İspanyol işgalciler) büyülüyordu. Günümüzde ise Başbalerin Alicia Alonso ile Küba Ulusal Balesi Camagüey Balesi, Ulusal Dans Grubu, Folklor Grubu, Lizt Alfonso Balesi ve başka dans toplulukları uluslararası düzeyde tanınıyor.

Edebiyatta, deneme yazarı Juan Marinello, romancı Alejo Carpentier, José Lezama Lima ve Manuel Cofiño, öykü yazarı Alfonso Hernández Catá, Onelio Jorge Cardoso, Dora Alonso, şair Nicolás Guillén, Carilda Oliver Labra, Dulce María Loynaz, Jesús Orta Ruiz, tarihçi Emilio Roig de Leuchsenring ve Eusebio Leal önde gelenler arasındadır.

René Portocarrero , Wifredo Lam, Amelia Peláez, son zamanlarda Manuel Mendive, Roberto Fabelo ve Zayda del Río'nun eserleri dünyanın farklı yerlerindeki önemli sanat galerilerinin duvarlarını süsler. Rita Longa, Manuel Delarra ve Enrique Iñigo en önemli heykeltıraşlardır. Ayrıca deri, bakır, tahta, deniz kabuğu, kağıt ve kanvas ile uğraşan zanaatkarlar özellikle turistlerin ilgisini çeken sanat eserleri yaratmaktadırlar.

Küba kültürü bunlardan ve daha fazlasından oluşur. Küba ülkenin dört bir yanındaki tüm yetenekli vatandaşlarına sanat okullarına ve Sanat Fakültesi'ne gitme olanağı sunar. Ülkenin her yerinde çocukların yararlanabileceği kütüphaneler, müzeler, sanat galerileri, müzik ve bale okulları kurar. Herkese kültürü oluşturan tüm başlıklarda yeteneklerini geliştirme olanağı sağlar.

Küba kültüründen bahsederken, genç nesillerin sanata duyarlılık kazanmaları ve hayranlık duymalarını ve tüm Küba halkının genel kültürünü geliştirme projesini hayata geçirmeyi amaçlayan sanat eğitmenleri hareketinden bahsetmemek olmaz.

Bu sanat eğitmenleri 2001 yılının başlarında eğitilmeye başlandı. 6 yıl sonra yaklaşık 9 bin 500 öğrenci bu projeye kaydoldu ve bu öğrenciler şu an kreşlerde, özel eğitim merkezlerinde, ilkokullarda, ortaokullarda ve liselerde görev yapıyor. Bu alanda 30 bin genç yetiştirilmesi hedefleniyor.

Küba kültürünün yayılmasına yardımcı olan en önemli organizasyonlar arasında, Yeni Latin Amerika Film Festivali, Uluslararası Bale Festivali, Las Tunas'taki *Jornada Cucalambeana*, Gibara'daki Küçük Bütçeli Filmler Festivali, Cienfuegos'daki Benny Moré Festivali, Santiago de Cuba'daki Karayip Festivali, Romerías de Mayo ve Holguín'deki Latin Amerika Kültür Kutlamaları vardır.

Kültür, yüzlerindeki gülücük kadar, mizah anlayışları kadar Küba halkının bir parçasıdır. José Martí'nin dediği gibi "Eğitim özgürleşmenin tek yoludur."

83. Küba'da yazılan ilk şiir hangisidir?

Küba'da yazılan ilk şiir, 1608'de Silveste de Balboa Troya y Quesada'nm yazdığı *Espejo de paciencia* (Sabrın Aynası)'dır. Yazarının da söylediği gibi, şiir "Küba Adası Başpapazı Ekselans Fray Juan de las Cabezas Altamirano'nun 1604'te Manzanillo limanında Kaptan

Gilberto Girón tarafından esir alınmasını anlatır."

Korsan, papazı yakalar ve onu serbest bırakması için Bayamo halkından yüksek bir fidye ister. Halk ise, talep ettikleri fidyeyi almaya geldiklerinde korsanlara saldırır ve onları bozguna uğratır. Girón'un kafası koparılır ve tüm halkın görebileceği bir yerde sergilenir.

Yapılan araştırmaya göre *Espejo de paciencia* ilk olarak 1838'de, içinde bu şiirin de olduğu *Historia de la Isla y Catedral de Cuba* (Adanın ve Küba Katedrali'nin Hikayesi) adlı Papaz Pedro Morell de Santa Cruz'a ait el yazmasını bulan José Antonio Echevarría tarafından yayımlandı.

Sekiz dizelik kıtalar halinde yazılmış olan şiir Küba'nın doğal güzelliklerinden bahsediyor ve devamında papazın kaçırıldığını öğrendikten sonra Kaptan Gregorio Ramos'un, Balboa'nın "adanın yiğitleri" diye tanımladığı aralarında Siyahilerin, Küba yerlilerinin, Küba'da doğan İspanyolların da olduğu Yara yakınlarında yaşayan 24 kişiyi nasıl bir araya getirdiğini anlatıyor.

Kanarya Adaları'nda doğan ancak uzun yıllar Camagüey'de yaşayan Silvestre de Balboa tarafından yazılan dizeler, bir siyahi olan Salvador'un mızrağını bir Fransız korsanın göğsüne batırıp nasıl öldürdüğünü anlatır. Hem siyahiler hem de beyazlar Salvador'u siyahilerin kahramanı ilan etmiştir.

84. Casa de las Américas[8] nedir?

Moncada Kışlası Baskını'nda savaşan kahramanlardan biri olan Haydée Santamaría tarafından 1959 yılında kurulan Casa de las Américas Havana'daki kültürel kurumlardan birisidir ve yaklaşık 50 yıldır Latin Amerika ve Karayip kültürünü etkilemektedir.

---

[8] "Amerikalar Evi"

Casa de las Américas yenilik atmosferinde farklı bakış açılarına sahip kişilere bir diyalog ortamı oluşturmak üzere bir buluşma noktası olarak tasarlanmıştır. Bu sebeple Latin Amerikalı edebiyatçılara, müzisyenlere, oyun yazarlarına; edebiyat, sanat ve sosyal bilimler öğrencilerine maddi destek vererek, onları kamuoyuna tanıtarak, ödüller vererek, yayınlarını basarak kültürel entegrasyonu ilerletmeye yardımcı olur. Ayrıca dünyadaki diğer benzer kurumlar ve kişilerle değişim programlarına katılır.

1960'tan beri, İspanyolcadaki en iyi edebiyat eleştiri dergisi olan *Casa de las Américas*'ı yayımlıyor. Hem dünyanın önde gelen aydınları hem de kariyerlerine yeni başlamış gençler, edebi araştırma ve düşünceleriyle bu dergiye katkıda bulunuyor.

Bastığı diğer yayınlar arasında, bir müzik bülteni olan *Música* (Müzik), tiyatro dergisi *Conjunto* (Grup), Karayip edebiyatı, sanatı ve tarihi ile ilgili *Anales del Caribe* (Karayip Almanağı), edebiyat, estetik sanatlar, kültür çalışmaları ile ilgili teorik bir yayın olan ve Küba Yazarlar ve Sanatçılar Birliği (UNEAC) ile birlikte çıkartılan *Criterios* (Kriterler) vardır.

Casa de las Américas Edebiyat Ödülleri Yarışması 1959'dan beri her yıl düzenleniyor. Kurum, uluslararası arenaya ilk bu yarışma sayesinde çıkmıştı. 1960-1990 yılları arasında farklı koleksiyonlardan 800 eser yayımladı. 1990'lardaki ekonomik kriz, yayımlanan eser sayısını bir hayli düşürdü, ancak ödül alan eserler Kolombiya'nın cömertçe katkılarıyla basılmaya devam edildi. 1998'den sonra şartlar düzeldi ve bir sonraki yıl kurum hem tek başına hem de başka kuruluşlarla birlikte çok sayıda dergi bastı. 49 yıldır aralıksız devam eden bu yarışmanın sürekli yenilendiğini ve geliştirildiğini söylemek gerek. Kategorileri arasına bilim kurgunun da eklendiği yarışmaya artık Portekizce, İngilizce, Fransızca gibi dillerdeki eserlerin yanı sıra Quechua, Aymara ve Maya dillerindeki eserler de katılabiliyor.

85. Küba'da okuma alışkanlığı nasıl kazandırılıyor?

Küba, tüm halka okuma alışkanlığı kazandırmak için çalışan tek ülke değil. Dünyanın her yerinde aydınlar, çocukların ve gençlerin kitap okumak yerine televizyon ya da bilgisayar önünde saatler harcamasının zararları hakkında uyarılarda bulunuyor.

Küba'da basılan ya da ülkeye ithal edilen kitap sayısının azlığı bu soruna bir çözüm üretilmesini gerektirdi. Küba'da devrimin zaferinden yalnızca üç ay sonra büyük kitap basımevleri oluşturuldu. 31 Mart 1959'da Ulusal Basımevi kuruldu. Aynı yıl *Don Kişot*'un 4 cilt halinde 400 bin baskısı yapıldı ve tanesi yalnızca 25 centavoya[9] satıldı. Diğer önemli dünya klasikleri de basılarak 1961'deki Okuma Yazma Kampanyası'nda okuma kitabı ve ders aracı olarak kullanıldı.

Küba yıllardır, her 6 bin vatandaşa bir eser düşecek kadar kitap basıyor. Bunlar arasında sanat ve edebiyat koleksiyonları, bilim, teknoloji kitapları, çocuk ve gençlik yayınları, dedektif hikayeleri, bilim kurgular, dergiler ve eğitimin her düzeyi için ders kitapları yer alıyor. Ayrıca abluka yüzünden yaşanan özel dönemden önce her Kübalı çeşitli konularda çok sayıda yayına ulaşabiliyordu. Yaklaşık 500 milyon adet gazete ve 62 milyon dergi dağıtılıyordu.

90'ların başında başlayan ekonomik kriz ile Küba kâğıt - ve böylelikle gazete, dergi ve kitap- alımlarını, kitap ve yabancı dergi ithalini azaltmak zorunda kaldı. Bu konudaki geri kalmışlığını ancak belli bir ekonomik düzey yeniden tutturulunca giderebildi.

Kübalılar bir kez daha okumanın büyüsüne kapıldılar ve evlerine getirip rahatça okuyabilecekleri kitap ve dergi arayışına girdiler. Okuma alışkanlığı çocuklar ve gençlere de kazandırıldı. Ulusal ve yerel gazetelerin tiraji büyük ölçüde arttı. *Pionero* ve *Zunzún* gibi aylık

[9] 100 centavo 1 peso eder. 10 peso yaklaşık 1 dolar eder.

çocuk dergileri ile *Somos Jóvenes* ve *Alma Mater* gibi gençlik ve üniversite dergileri yayımlanmaya başlandı. *Juventud Técnica* ve *El Caimán Barbudo* her iki ayda bir çıkarılmaya başlandı. Kadın dergileri daha sıklıkla ve daha yüksek tirajla basılmaya başlandı.

Arte y Literatura (Sanat ve Edebiyat), Letras Cubanas (Küba Eserleri) ve Gente Nueva (Yeni İnsanlar) gibi alanlarında uzmanlaşmış yayınevleri ile kitap basımı da hızlandırıldı. Örneğin, 2005'te 477 farklı kitap 4,4 milyon adet basıldı.

Ayrıca basılan kitaplar 375 kütüphaneye gönderilerek okuyucularla buluşturuluyor ve ulusal okuma programına katkı sağlanıyor.

Bölgesel Yayınlar programından, Aile Kütüphanesi'nden ve Uluslararası Kitap Fuarı'ndan da bahsetmek gerekir. Bölgesel Yayınlar sayesinde çok tanınmayan kişiler ve hiç kitabı basılmamış yazarlar tarafından yazılanlarla, halkın yerelliklerde yaşananlar ve yerel gelenekler hakkında bilgi sahibi olması sağlandı. 3 yıllık zaman diliminde 1.158 kitabın toplam 754 bin kopyası basıldı.

Aile Kütüphanesi, normal kitaplara ödenenden çok daha düşük bir ücrete iyi edebi eserler sunuyor; her koleksiyon 25 ayrı kitap ve 100 bin kopyadan oluşuyor. Bir dayanışma örneği olarak, Venezuela'yı anlatan ikinci koleksiyon Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti ile birlikte basıldı.

Havana Uluslararası Kitap Fuarı yaygınlaştırılarak şimdi tüm ülkede düzenleniyor. On binlerce kişi fuarı ziyaret etmek üzere hiç tereddüt etmeden uzak yerlerden gelip Küba'da ve yurtdışında yeni basılan kitaplardan satın alabilmek için saatlerce sıra bekliyor. Bazı ziyaretçiler Kübalıların kitaba düşkünlüğü karşısında oldukça şaşırıyor.

Her yıl Uluslararası Havana Kitap Fuarı farklı bir ülkeyi konuk olarak ağırlıyor ve bir Kübalı yazarı ödüllendiriyor. Fuar bir kutlamaya dönüşüyor. 2002'den 2008'e kadarki süreçte sergilenen kitap,

ziyaretçi ve fuara ev sahipliği yapan şehir sayısında çok büyük artış yaşandı. Şubat 2008'de binin üzerinde kitabın 8 milyon kopyası satıldı. Bu kültürel etkinliğe 40 şehirden milyonlarca kişi katıldı.

Küba'nın ve 19. yüzyılın en önemli aydınlarından José Martí şöyle der: "Kitap, her zaman bir neşe kaynağı, bize kapıları açılmış gerçeklik, bizi bekleyen bir arkadaştır."

86. Küba Bale Okulu nasıl kuruldu?

Birinci Uluslararası Bale Festivali Alicia ve Fernando Alonso'nun yeteneklerinin, yıllar boyunca elde ettikleri sanatsal başarıların, Küba'da balenin gelişmesi için attıkları adımların Devrim tarafından takdir edilmesi sonucu 1960 baharında gerçekleştirildi.

Sonraki yıllar bale çalışmaları açısından çok verimliydi. Sanat okulu mezunu dansçılar ve yeni dansçılar ulusal ve uluslararası arenalarda boy göstermeye başladı. Küba, Avrupa'dan, Asya'dan ve Amerika kıtasından ünlü balerinlerin buluşma noktası oldu. Eski Galiçya Merkezi'ndeki Havana Büyük Tiyatrosu ve Amadeo Roldán Tiyatrosu ve ülkenin diğer bölgelerindeki tiyatrolar biletleri yok satan bale gösterilerine ev sahipliği yaptı. Dünya prömiyerleri düzenlendi, dünyanın dört bir yanından solistler ve gruplar Küba izleyicisiyle buluşmaya geldi.

Bu bale aşkının kökleri, tartışmasız dünyanın en iyi balerin ve baletleri arasında yer alan Alicia ve Fernando Alonso tarafından kurulan bale okulu ile oluşturulan yaklaşık 50 yıllık bale geleneğinde yatar.

Alicia Alonso yaşayan bir efsanedir. Kübalılar onu 50 yıldan fazla bir süre önce, 11 yaşında küçük bir kızken yer aldığı Uyuyan Güzel valsinden, New York Bale Tiyatrosu'ndan, Paris Operası'ndan, Londra Covent Garden Operası'ndan, Leningrad Kirov Balesi'nden, Moskova Bolşoy Balesi'nden, 1948'de önceleri Alicia Alonso Balesi

olarak adlandırılan, sonradan Küba Ulusal Balesi adını alan ilk Küba balesinin kuruluşundan, uluslararası düzeyde ün yapmış bale sanatçılarına verdiği eğitimlerden hatırlar. Bale ayakkabılarıyla sahnede süzülen Alicia Alonso'dan bahsettiğinizde Küba Bale Okulu'ndan bahsediyorsunuz demektir.

87. Latin Amerika Film Festivali nasıl ortaya çıktı?

Birinci Latin Amerika Film Festivali 1979'da Havana'da, Latin Amerikalı film yapımcılarını teşvik etmek, kurgusal filmler, çizgi filmler, belgeseller ve diğer bilgilendirici eserler göstermek, en güzel filmleri dağıtma ihtiyaçlarını karşılamak üzere gerçekleştirildi. Toplantılar, seminerler, monografik sergiler düzenlendi, Yeni Latin Amerika Film Pazarı (MECLA) oluşturuldu.

Bu film festivali, film yapımcılarına fikir paylaşımı için ortam sağlamak ve Küba halkını diğer Latin Amerika ülkelerinde çekilen filmlerle tanıştırmak için her sene düzenleniyor. Son zamanlarda film festivali ülkedeki bütün şehirlere yayıldı.

En iyi kurgusal filmlere, belgesellere, çizgi filmlere Mercan Ödülleri verilir. Jürinin, eleştirmenlerin, film yapımcılarının ve yedinci sanatseverlerin karşısına çıkmak oldukça zordur.

Bu alanda bir başka başarı da, Nobel Edebiyat Ödüllü Gabriel García Marquez'in başkanlık ettiği Yeni Latin Amerika Film Kurumu ile ilişkili Uluslararası Film, Televizyon ve Video Okulu'nun kurulmasıdır. Bu okulda, Latin Amerika, Asya ve Afrika'dan film yapımcısı olmak isteyenlere temel, orta ve ileri düzeylerde dersler verildi.

Film Festivali, Kübalılar için bir kutlama gibidir. Aralık 2007'de 29.su düzenlenen festivalde Kübalılar harika filmler izleme şansına sahip oldular.

88. Küba'da kaç tane radyo ve televizyon kanalı var?

Küba, devrimin zaferinden beri ülkenin her yerine elektrik sağlıyor. 1975'te ülkedeki hanelerin yüzde 70'ine elektrik sağlayan Küba bu oranla, Latin Amerika'daki en başarılı ülkelerden biriydi. 1998'te, 1959'da ürettiğinden sekiz kat daha fazla elektrik üretiyordu. 2002'de yapılan son Hane ve Nüfus Sayımı'nda hanelerin yüzde 95'ine elektrik sağlandığı ve bu oranın kent merkezlerinde yüzde 99,6'yı bulduğu belirlendi.

Bugün Küba nüfusunun yüzde 99,83'ü yayınları dinleme ya da izleme olanağına sahip iken, bunların yüzde 98,2'si Cubavisión ve Telerebelde televizyon kanallarını, yüzde 91,95'i ise Educativo ve Educativo 2 kanallarını izleyebiliyor.

2008'in ilk aylarında Küba'da (24 saat haber yayını yapan) Radio Reloj, (yalnızca enstrümantal müzik yayınlayan) Radio Enciclopedia, Radyo Progreso, Radyo Rebelde, Radyo Musical Nacional ve (hem İspanyolca hem İngilizce yayın yapan) Radyo Taíno, 17 bölgesel radyo ve 67 yerel radyo olmak üzere toplam 97 radyo istasyonu vardı. Bunlardan Radyo Havana Küba kısa dalgadan dokuz dilde yayın yapıyor.

Issız bölge sayısını azaltmak için ülkenin ücra köşelerinde televizyon programları gösteren bin 925 merkez açıldı.

Küba dört ulusal televizyon kanalına sahiptir: Cubavisión, Tele Rebelde, Canal Educativo (2002'de açılan eğitim ve kültür kanalı) ve 2004'ten bu yana da Canal Educativo 2 (eğlence, kültür ve eğitim ile ilgili ihtiyaçları karşılamaya yönelik bir kanal). Bunların yanı sıra 14 bölgesel, 30 yerel ve 1 de uluslararası kanal yayın yapmaktadır.

Sun Channel adlı özel bir televizyon kanalı da, turistleri bilgilendirmek ve eğlendirmek için uydu aracılığıyla filmler, kültürel belgeseller yayınlıyor.

1 Ağustos 2005'ten itibaren, büyük medya tekellerine alternatif olarak kurulan yeni Latin Amerika kanalı Telesur'daki programların günlük bir seçkisi de televizyon izleyicilerine sunuluyor.

89. Müzik Kübalılar için ne ifade eder?

Birçok Kübalı, müzik aşığıdır. Erkeklerin, kadınların ve çocukların bu mizacının sebebi onların Afrikalı ve İspanyol kökenli olmalarıdır. Siyahi köleler Afrika'daki kültürlerinin bir parçası olan müzik ve dansı beraberlerinde Küba'ya getirdiler ve onların ritimleri İspanyol ezgileriyle birleşti. Böylece gecekondu sakinlerinin kasalara vurarak çaldıkları rumba ve duygusal *guaguancó* ortaya çıktı.

Danza, habanera ve *danzón* danslarının doğduğu 19. yüzyılın ilk yarısında Küba burjuvazisi arasında kadril dansı popüler oldu. Ayrıca, Küba müziği Oriente bölgesinde değişime uğradı ve *son* doğdu.

20. yüzyılın ilk birkaç on yılında *son* Havana'ya ulaştı ve gerçek Küba müziği olarak pekişti. Habanera, 19. yüzyıl sonunda doruğa ulaşan *guajira* ve *criolla* gibi dans müzikleri; İspanyol opereti, İtalyan romantizmi ve Fransız baladının bir kombinasyonu olan Küba bolerosu ile yer değiştirdi.

Birçok insan Küba müziğinin 50'lerde mambo (Dámaso Pérez Prado ile Meksika'da en popüler zamanını yaşamıştır) ve ça ça (Enrique Jorrín ve América Orkestrası tarafından yaratılmıştır) ile doruğa ulaştığını düşünür.

O dönemde birçok Küba grubu, bando ve orkestrası, bestecisi ve şarkıcısı dünya çapında üne kavuştu. "Guantanamera"yı (Guantánamolu kız) popülerleştiren Joseíto Fernández de bunların arasındadır.

60'lar, Pacho Alonso ile birlikte bugüne kadar devam eden dört yeni ritim getirmiştir: *pachanga*, *mozambique*, *pacá* ve *pilón*. 60'ların sonunda, olağanüstü müzik adamları Pablo Milanés ve Silvio Rodríguez ile 70'lerde olgunluğa ulaşan yeni bir hareket ortaya çıktı.

Son birkaç yılda farklı ritim ve enstrümanlarla farklı sesler arayan ama köklerinden kopmayan deneysel gruplar ortaya çıktı. Şu anda Küba müziğinin dünyada yeniden doğuşuyla; biri geleneksel, diğeri farklı tarzları birleştiren yenilikçi iki akımdan söz edilebilir.

Son zamanlarda bazı Kübalı müzisyenler Afro-Latin cazını geliştiriyorlar. Aralarında müziği Avrupa ve ABD'de bile dinleyenleri büyüleyen Gonzalito Rubalcaba da bulunuyor.

90'ların ortasında birkaç salsa grubu ortaya çıktı ve Küba'da olduğu kadar yurtdışında da bir hayli popüler oldu.

Bir caz virtüözü olan ve iki kere Grammy ödülüne layık görülen piyanist Chucho Valdés özellikle hatırlanmalıdır.

Söz konusu caz olduğunda, 25 yıldır düzenlenen ve farklı kıtalardan olağanüstü caz sanatçılarının buluştuğu Caz Plaza Uluslararası Festivali özel bir vurguyu hak etmektedir.

Kübalılar dansa da aşıktırlar. Sömürgecilik zamanlarından önce bile dans, toplumda derin köklere sahip bir etkinlik olarak kabul edilmekteydi.

Müzik, geçmişte olduğu gibi bugün de Küba yaşam tarzının en etkileyici unsurlarından biridir.

90. En ünlü Küba şarkısı hangisidir?

Küba'nın en ünlü şarkısı, hiç kuşkusuz ritmi tüm dünyada bilinen ve Küba halkı ile dayanışma toplantılarında sıklıkla çalınan *Guantanamera* (Guantánamolu Kız) isimli parçadır. Şarkının müziği 1929'da Joseíto Fernández (1908-1979) tarafından bestelenmiştir. Basit bir nakarattan oluşan şarkıya sonradan uydurma 10 dize eklenmiştir.

1948'den 1959'a kadar Joseíto Fernández, yaptığı bir günlük radyo programında, o an içinden geldiği gibi şiirleştirerek, ülkede o günden

bir önceki gün işlenen suçlardan bahsediyordu ve bunu yaparken doğaçlama şiirlerini "Guentanamera"nın ezgisi ile seslendiriyordu. Bu, şarkıyı çok daha popüler yaptı.

1950'lerin sonlarında, Kübalı müzisyen Héctor Angulo, ABD'deki bir parti sırasında José Martí'nin *Versos Sencillos*'undan (Basit Dizeler) bazı dizeleri *Guantanamera*'nın müziğiyle birleştirdi.

ABD'li folk müzik şarkıcısı Pete Seeger de bunu repertuvarına ekleyerek New York Carnegie'de 8 Haziran 1963'te Küba Devrimi ile dayanışmak için düzenlenen konserde söyledi. *Guantanamera* böylelikle dünyaca ünlü bir şarkı haline geldi.

Guantanamera	*Guantanamolu kız*
guajira guantanamera	*Guantanamolu bir köylü kızı*
guantanamera	*Guantanamolu kız,*
guajira guantanamera	*Guantanamolu bir köylü kızı*
Yo soy un hombre sincero	*Dürüst bir insanım ben,*
de donde crecen las palmas	*palmiyeler ülkesinde doğmuş.*
yo soy un hombre sincero	*Dürüst bir insanım ben,*
de donde crecen las palmas	*palmiyeler ülkesinde doğmuş.*
y antes de morirme quiero	*ölmeden önce, paylaşmak isterim*
echar mis versos del alma	*ruhumdan akıp gelen bu şiirleri.*
Guantanamera	*Guantanamolu kız*
guajira guantanamera	*Guantanamolu bir köylü kızı*
guantanamera	*Guantanamolu kız,*
guajira guantanamera	*Guantanamolu bir köylü kızı*
Mi verso es de un verde claro	*Şiirlerim parlak yeşildir,*
y de un carmin encendido	*ama yine de kızıl alevler gibidir.*
mi verso es de un verde claro	*Şiirlerim parlak yeşildir,*
y de un carmin encendido	*ama yine de kızıl alevler gibidir.*
mi verso es un ciervo herido	*şiirlerim yaralı bir ceylana benzer,*
que busca en el monte amparo	*dağda kurtarılmayı bekler.*

Guantanamera	*Guantanamolu kız*
guajira guantanamera	*Guantanamolu bir köylü kızı*
guantanamera	*Guantanamolu kız,*
guajira guantanamera	*Guantanamolu bir köylü kızı*
Con los pobres de la tierra	*Dünyanın yoksul insanlarıyla,*
quiero yo mi suerte echar	*neyim varsa paylaşmak isterim.*
con los pobres de la tierra	*Dünyanın yoksul insanlarıyla,*
quiero yo mi suerte echar	*neyim varsa paylaşmak isterim.*
el arroyo de la sierra	*dağların cılız dereleri*
me complace mas que el mar	*denizlerden daha mutlu eder beni.*
Guantanamera	*Guantanamolu kız*
guajira guantanamera	*Guantanamolu bir köylü kızı*
guantanamera	*Guantanamolu kız,*
guajira guantanamera	*Guantanamolu bir köylü kızı*

91. Küba yemekleri ve kokteylleri nasıldır?

Küba yemekleri de iki mutfağın etkisi altındadır: İspanyol ve Afrika. Ayrıca 19. yüzyıldaki Çin göçü ile birlikte bazı Asya etkileri de görülmektedir.

Küba mutfağı, 19. yüzyılda tipik İspanyol mutfağından ayrıştı ve tavuklu pilav, siyah fasulyeli pilav, Oriente usulü pilav ve kırmızı fasulye gibi kendine özgü yemeklerini üretti.

Küba'nın ulusal yemeği *ajiaco criollo* diye bilinen Küba yahnisidir. Bu yemek çeşitli sebzeler ve bitki kökleri ile farklı tür etlerin birlikte pişirilmesi ile yapılır. Kullanılan malzemeler ve soslar yahninin her defasında biraz daha farklı bir lezzette olmasına neden olur. Çoğunlukla Küba yahnisi, avize ağacı kökü, gulgas kökü, tatlı patates, patates, sarı muz, yeşil muz, mısır ile kurutulmuş ve tuzlanmış et parçalarından yapılır.

Diğer Küba'ya özgü yemekler arasında kızartılmış ya da fırınlanmış domuz eti, ezilmiş yeşil muz (*tostones*), kızarmış jambon rostosu ve doğranmış biftek vardır.

En ünlü Küba içecekleri ise rom ve şeker kamışından yapılan güçlü bir başka içkidir. İkincisi yıllandırılıp damıtıldığında romla aynı kalitede bir içki haline gelir. Havana Club romu en iyi bilinen markadır. Dünya pazarında yer etmiş diğer markalar arasında Caney, Legendario, Matusalén, Varadero ve Bucanero da vardır.

Rom sek ya da buzla içilebilir. Küba'da dünyaca ünlü pek çok farklı çeşit kokteyl yapılır: Cuba Libre (beyaz rom, kola, misket limonu suyu ve buzla hazırlanır, misket limonu dilimi ile servis edilir), Mojito (rom, şeker, buz parçacıkları, su ve naneden yapılan ferahlatıcı bir içkidir), Daiquiri (rom, şeker, buz parçacıkları ve misket limonu suyu ile hazırlanır). Diğer ünlü Küba kokteylleri Cubanito, Presidente, Manhattan, Saoco ve Isla de Pinos'tur.

2007 sonunda Barcelona'da düzenlenen Monde Selection'da (Uluslararası Seçkin Ürünler Enstitüsü) altın madalya alan Bucanero Max birasından da bahsetmek gerekir. Aynı ödüle layık görülen Cristal birasının da yüzde 98'i yurtiçinde tüketiliyor, geriye kalan az miktarda bira 20 ülkede satışa sunuluyor.

92. Küba'nın en ünlü restoranları hangileridir?

Havana'daki en ünlü iki restoran, Dünya Restoranlar Birliği'nin en iyi 50 restoran arasında gösterdiği Bodeguita del Medio ve Floridita'dır.

Bodeguita del Medio, Eski Havana'daki Katedral Meydanı yakınlarındadır. Küçük ve sıcak mekanında sunduğu Mojito'larıyla ünlüdür.

Devlet yetkilileri, bilim insanları, ressamlar, şairler, yazarlar, yapımcılar ve dünyanın dört bir yanından Bodeguita del Medio'nun masalarına oturup güzel bir öğle ya da akşam yemeği -fırınlanmış ve

kızartılmış domuz, kızarmış yeşil muz (*tostones*), siyah fasulye, dilimlenmiş biftek ve misket limonu suyu ve sarımsakla avizeağacı bitkisi- yiyen her tür insan restoranın duvarlarına ve tavanına notlar yazıp imzalarını atarlar.

Floridita ise Eski Havana'da Merkez Park yakınlarındaki bir restoran bardır. Sürekli buraya gelen Ernest Hemingway'in en sevdiği içki olan Daiquiri ilk olarak burada üretilmiştir.

93. Küba'nın spor alanındaki en önemli başarıları nelerdir?

Spor, Küba'da devrimden sonra hak ettiği değeri görmüştür ve Kübalılar bu alandaki başarılarıyla gurur duyarlar. Nereye giderseniz gidin, sadece Küba'nın ulusal sporu beyzbol değil futbol, voleybol, basketbol, yüzme ve eskrim hakkında ateşli tartışmalar yapan insanlar görürsünüz.

Çocuklar da, o anda hangi ulusal ya da uluslararası şampiyona devam ediyorsa o oyunu oynayarak spor takvimini takip ederler. Onları parklarda ve yol kenarlarında futbol, basketbol ve beyzbol oynarken görebilirsiniz. Spor ateşi Kübalılarda genetiktir; Kübalılar sporu gerçekten çok severler.

Küba tarihinde kazanılan tüm madalyaların yüzde doksanını Olimpiyadlarda, Pan Amerika, Orta Amerika ve Karayip oyunlarında devrimden bu yana kazanılan 2 binden fazla altın madalya oluşturmaktadır. Madalya sayısının ülke nüfusuna oranı açısından karşılaştırıldığında Küba'nın olimpiyatlardaki başarısı açıkça ortaya çıkar.

Küba'ya ilk altın madalyasını kazandıran 54 kilo boksörü Orlando Martínez'i, Kolombiya'daki Pan Amerikan Oyunları'nda ilk kez dünya rekoru kıran Pedro Pérez Dueñas'ı, Montreal Olimpiyatı'nda Alberto Juantorena'yı, art arda üç olimpiyat kazanan ağır siklet boksörü Teófilo Stevenson'u, 7. Dünya Şampiyonası'nda altın madalya kazanan bayan voleybol takımını, Göteborg'da düzenlenen

5. Dünya Şampiyonası'nda büyük bir cesaret ve kararlılık örneği göstererek altın madalya kazanan atlet Ana Fidelia Quirot'u ve Javier Sotomayor'un başarılarını asla unutmayacağız.

Şubat 2001'de Fidel'in açılışını yaptığı Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Okulu'ndan özellikle bahsetmek gerekir. 75 ülkeden 1200'den fazla öğrenci barınma, yemek, sağlık ve eğitim giderleri karşılanarak ve hatta harçlık da alarak bu okulda eğitim görmektedir. Okulun amacı Fidel tarafından açıkça belirtilmiştir: "Bu sağlıklı ve alçakgönüllü etkinliği kendi ülkelerinde yaygınlaştıracak sporcular yetiştirmek" İlk üç dönemde 54 ülkeden 1000'in üzerinde genç bu okuldan mezun olmuştur.

Dominik Cumhuriyeti'nde gerçekleştirilen 2003 Pan-Amerikan Oyunları'nda Küba delegasyonu 22 dalda 154 madalya kazandı: 72 altın, 41 gümüş ve 39 bronz.

Boks, beyzbol, kano, kürek, güreş, judo, artistik jimnastik ve voleybolda birinci; atıcılık, eskrim, bisiklet, atletizm ve basketbol dallarında ise ikinci sırada yer aldı.

Dört yıl sonra Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde yapılan 15. Pan-Amerikan Oyunları'nda ise Küba 23 dalda 135 madalya kazandı: 59 altın, 35 gümüş ve 41 bronz. Madalya sıralamasında ABD'nin ardından ikinci sırada yer aldı.

Ağustos 2004'te yapılan Atina Olimpiyatı'na katılan Küba delegasyonunun bugüne kadar Olimpiyatlara katılan Küba delegasyonlarının en genci olduğunu vurgulamak gerekir. Atletlerin yüzde 95,3'ü Ulusal Okul Oyunları'na katılmıştı ve yüzde 70'i olimpiyatlara ilk defa katılıyordu. Buna rağmen 9'u altın toplam 27 madalya ile Latin Amerika birincisi oldular. Küba Olimpiyat Komitesi başkanına göre, Küba, 2008 Pekin Olimpiyatı'nda, bundan önceki dört olimpiyatta elde ettiği başarıla benzer bir başarı elde etmiştir. Bir insan hakkı olarak spor, kitlesel katılımın ve zaferin garantisidir.

94. Küba Spor Olimpiyatları nasıldır?

Yeni yüzyılın başında Küba, dünyaya eşsiz bir sportif deneyim sunmaktadır: Küba Spor Olimpiyatları.

Fidel Castro tarafından 26 Kasım 2002'de açılışı yapılan ve 8 Aralıkta son bulan bu olimpiyatların ilki, 959'u erkek ve 626'sı bayan toplam 1585 atletin katılımıyla son derece kaliteli ve heyecanlı bir spor festivaline dönüştü.

Ülke çapında birkaç spor tesisinde yapılan oyunlar sırasında 11 ulusal rekor kırıldı ve 4 rekor egale edildi. Zorlu yarışlar sonunda doğu takımı (Orientales) 116 altın, 97 gümüş ve 101 bronz madalya ile kazanan taraf oldu.

Yarışmaların bitiminden bir gün önce ilkokul öğrencileri, gençler ve yaşlıların katıldığı eş zamanlı 11 bin 320 satranç karşılaşması dünyadaki en geniş turnuva- yapıldı ve yarışmacılar arasında Fidel ve Plaza de la Revolución bölgesindeki bir günlük bakımevinde yaşayan beş yaşında küçük bir kız da vardı.

Amerika kıtasındaki ilk satranç turnuvası da, Antiller'in en büyük adası olan Küba'nın Bayamo şehrinde 1518'de gerçekleştiği burada bir kere daha hatırlanmış oldu.

İki yıl sonra 2004'te Fidel yine bu özgün spor olayına katıldı: 2. Küba Spor Olimpiyatı'nın açılışını yaptı. Küba'da sadece eğitim, sağlık ve kültür alanında değil sporda da devrim olduğunu söyledi ve eğitim tekniklerinde en etkileyici ilerlemelerin hayata geçirileceği başlangıç düzeyindeki 17 Spor Okulu'nda yenileme çalışması yapılacağını duyurdu.

Fidel ayrıca üçüncü dünya ülkelerinde görev yapan soylu ve çalışkan eğitmenlere atıfta bulunarak diğer ulusların spordaki gelişimlerine yaptıkları katkıyı övdü. Küba bayrağının dalgalanacağı ve ulusal marşının okunacağı uluslararası yarışmaların sayısını arttırmak

amacıyla yabancı ülkelerdeki öğrencilerin, atletlerimizle kıyasıya rekabete gireceğini ve bu sayede daha çok insanın Kübalıların hümanizmini öğreneceğini açıkladı.

Santa Clara şehri devrim meydanında, Komutan Ernesto Che Guevara ve silah arkadaşlarının eşyalarının saklandığı mozolenin yanında güzel bir kapanış töreni düzenlendi. Törenin sonunda 13 bin satranç tahtasıyla Guiness Rekorlar Kitabı'na girecek olan bir turnuva düzenlendi ve ilk hamleyi, turnuvaya katılan eski dünya şampiyonu Anatoli Karpov yaptı.

Bu olimpiyat sırasında en göze çarpan sporcular jimnastikçiler Erick López ve Leyanet González (sırasıyla 7 ve 5 altın madalya), yüzücü Imaday Núñez (7 altın madalya) ve jai alai şampiyonu Waltari Agusti oldu. Ulusal çekiç atma rekoru sahibi altın madalyalı Yipsi Moreno gibi, beş altın ve bir gümüş sahibi bisikletçi Yoanka González ile sırasıyla beş ve üç şampiyonluk sahibi kanocular Lancy Martínez ve Ledis F. Balceiro da övgüye değer sporcular oldular. Bölgesel bazda ise batı takımı (Occidentales) birinci, doğu takımı (Orientales) ikinci ve merkez takımı (Centrales) de üçüncü sırada yer aldı.

95. Biyoteknoloji ve ilaç sanayilerinin gelişimi ne durumda?

Yirmi yıldan kısa bir süre önce kurulan, tamamen Küba halkına ait ve özel dönemin tüm zorluklarına karşı muhafaza edilen Küba biyoteknoloji sektörü, ulusumuzun gelecekteki varlığının garantisi ve devrimci önderliğimizin stratejisinin bir sonucudur.

21. yüzyılın ilk yılları boyunca yüksek teknoloji yatırımlarının sonucu olarak biyoteknoloji ve ilaç sanayi gelişmeye devam etti.

2003'te, özellikle insan sağlığında kullanılan son nesil ürünlerden oluşan 600 patent geliştiren bu branşın, ihracattaki oranı 2005'ten beri artmaktadır. Ticareti yapılan yeni ürünler arasında çocuklarda akciğer iltihabı ve menenjite yol açan B tipi *Haemophilus influenzae*

aşısı ile kanser tedavisinde kullanılan koloni uyarıcı faktör ve monoklonal antikor h-R3 de bulunmaktadır.

2007 başında Küba, biyoteknoloji sektöründe Küba'da 59 verimli kuruluşa; Hindistan, Çin ve İran'da 100'den fazla ürün ve 900 patent ile 40'tan fazla ülkeye ihracat yapan bir endüstriye sahip durumdadır. Tüm bunlar ABD'nin uyguladığı sıkı abluka altında başarılmıştır.

Kübalı dahi bilim insanları, AİDS'in üçlü tedavisi için ilaç üretmiş, bu retrovirüs karşıtı ilaçlar HIV-pozitif hastalara ücretsiz verilebilir hale gelmiştir.

Bu başarıların öncesinde Küba, kriz döneminde bile biyoteknoloji ve ilaç sanayine milyarlarca peso yatırmıştır. 90'ların sonunda 34 teknik-bilimsel tesis kurulmuş, 6 tanesi genişletilmiştir. Bunların arasında Finlay Enstitüsü (IF), Genetik Mühendislik ve Biyoteknoloji Merkezi (CIGB), Moleküler İmmünoloji Merkezi (CIM), Sayısal Araştırmalar Merkez Enstitüsü (ICID), iki Spirulina (proteinli bir sebze) tesisi, Ulusal Biyohazırlık Merkezi (CNB) ve Ulusal İzotop Merkezi (CNI) bulunmaktadır.

Küba; ABD, İngiltere, Fransa ve İsviçre ile birlikte, klinikte AİDS aşısı denemesi yapabilen dünyada beş ülkeden biridir. Dört farklı kanser aşısının testleri devam etmektedir; çocukları 13 farklı hastalığa karşı koruyan aşıların çoğu Küba'da üretilmiştir ve ülkede kullanılan 900 ilacın yüzde 87'si Küba'da üretilmektedir.

Havana'nın batısındaki Bilimsel Park'ın bir parçası olan Sayısal Araştırmalar Merkez Enstitüsü (ICID) ülke çapındaki hastanelerde ve polikliniklerde kullanılmakta olan 5 bin 647 cihaz üretmiştir. Bunların bin 948 tanesi yurt dışında görevli Kübalı doktorlar tarafından kullanılmaktadır ve son beş yılda 10 bin adedi ihraç edilmiştir.

Kardiyoloji servislerinde kullanılan bir dizi cihaz bu enstitüde üretilmektedir. Bunların arasında Cardiocid BB (kalp atışlarını

dinlemede ve analiz etmede kullanılan portatif bir elektrokardiyograf), Excorde (hastanın normal yaşantısını engellemeden 24 saat boyunca elektrokardiyograf sinyalini kaydeden bir sistem), Cardiodef 2 (hastaların ayıltılmasında kullanılan modern defibrilatör) ve Hipermax (hastanın kalp atışını ve tansiyonunu 24 saat boyunca ölçebilen portatif monitör) bulunmaktadır.

96. Kübalılar kentsel tarım ile ne kastediyor?

Kentsel tarım programı, sosyalist bloğun dağılması ve Amerikan ablukasının yoğunlaşması sonucu ortaya çıkan ekonomik kriz sırasında, nüfusun beslenme ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla 90'larda teşvik edildi. Şu anda ise aynı amaca hizmet etmekle beraber, önemli bir istihdam kaynağı durumundadır. 28 bini orta dereceli teknisyen ve 10 bini üniversite öğrencisi olmak üzere -yüzde 20'si kadın- 350 bin kişiye iş imkanı sağlamaktadır.

Son beş yılda kent bahçelerinde, entansif sebze bahçelerinde ve kent içindeki arsalarda ortalama 3-4 milyon ton sebze ve taze baharat üretildi. Bu miktar, 1997 yılında gerçekleşen 140 bin ton ile karşılaştırıldığında önemli bir büyüme anlamına gelmektedir.

Küba'da, kentsel arazilerin 60-70 bin hektarı sebze yetiştiriciliğine ayrılmıştır. Bu alanın 1183,4 hektarı ileri teknolojinin kullanıldığı ve en yüksek verimin elde edildiği kent bahçelerinden, kalanı ise entansif sebze bahçeleri ve arsalardan oluşmaktadır.

Kentlerde elde edilen sebze ve baharatlar ülke çapında 9 bin noktada satışa sunulmaktadır. Üretimin bir kısmı ise hastane ve okullarda kullanılmak üzere ayrılmaktadır.

Başkentin sebze bahçelerinde her gün, 2.200.000'lik Havana nüfusu için kişi başına ortalama 150-300 gram sebze ve baharat üretilmektedir. Uzmanlar kentsel tarımın avantajları arasında organik gübre kullanılması, zararlıların ve neden oldukları hastalıkların

biyolojik kontrolü ve diğer çevreyi kirletmeyen uygulamaları saymaktadır. Bu tip tarımın hayata geçirilmesinin sürdürülebilir kentler yaratmada geçici bir yöntem olarak değil, kalkınmanın bir gereği olarak gündeme geldiğini unutmamak gerekir.

97. Küba çevreyi korumak için ne gibi önlemler alıyor?

Küba uluslararası konferanslarda da günlük hayatta da çevreyi korumak için yaptıklarıyla ön plana çıkar.

1992'de Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda alınan kararlar doğrultusunda 1997'de, ülkenin sürdürülebilir kalkınma ve çevre politikalarını belirleyecek olan Ulusal Çevre Stratejisi (EAN) adlı bir program oluşturuldu. Bu programın en önemli ayağı, oluşturulan çevre yasasıydı.

Çevre ile ilgili sorunları çözmek, azaltmak ya da önlemek için yapılanlar arasında şunlar sayılabilir:

- Orman kazandırmak, kirlilik yükünü azaltmak ve çevre eğitimleri düzenlemek için yapılan faaliyetleri yoğunlaştırmayı amaçlayan su havzaları programı. Yüksek risk taşıyan havzalara ulusal ve yerel ölçekte öncelik verildi.

- Dağlık bölgelerin sürdürülebilir kalkınmasını amaçlayan Turquino Planı.

- Kuraklık ve çölleşmeye karşı savaşan toprak geliştirme ve koruma programı. Bu program, uluslararası konferansta Küba tarafından alınan kararların bir parçası olarak bu olumsuzluklara bir son verecek ve bir daha oluşmalarını engelleyecek eylemlerin uygulamaya sokulması için geliştiriliyor.

- Özel koruma alanları, gen bankaları oluşturarak, bozulmuş ekosistemlerin rehabilitasyonunu sağlayarak ve bunun gibi başka imkanlar yaratarak bazı türlerin neslinin tükenmesini engellemeyi amaçlayan biyolojik çeşitliliğin korunması için eylem planı.

- Kirletilmiş alanların yeniden kazanılması – Bu plan, önleyici araçlar, rehabilitasyon ve teknolojik modellemeler kullanılarak ülkenin en büyük çevre sorunlarından birini çözmeyi amaçlıyor.

- Kirliliğin kaynaklarının belirlenmesi, çözüm önerilerinde bulunulması ve önlem planları oluşturulması ile ülkenin önemli koylarının çevresel koşullarını geliştirmeyi amaçlayan körfez yönetim programı.

- Tüketimi ayarlayarak ve bu sayede enerji tasarrufunu artırarak çevre üzerinde olumlu bir etki yaratmayı amaçlayan enerji tasarrufu programı (ülkede bir enerji devrimi yapıldığından da bahsetmek gerekir.)

98. Enternasyonalizm Kübalılar için ne ifade ediyor?

Enternasyonalizm Kübalılar –özellikle de Kübalı gençler- tarafından yükseltilen bir onur bayrağıdır. Genç Kübalılar enternasyonalizm için yalnızca emek vermekle kalmaz, dünyanın dört bir yanında hayatları pahasına çalışırlar, çünkü Fidel'in de dediği gibi enternasyonalist olmanın, insanlığa borcunu ödemenin yollarından biri olduğunu bilirler.

Onlarca Kübalı doktor dünyanın en ücra köşelerinde enternasyonalist görevlerde çalışıyor, Küba'da Çernobil faciasından etkilenen 14 bin kişiye ücretsiz sağlık hizmeti sunuyor, Mucize Misyonu ile Latin Amerika ülkelerinden gelen görme özürlü hastaları hiçbir ücret almadan ameliyat ediyor. Binlerce Kübalı öğretmen bildiklerini başka coğrafyalarla paylaşmaya gidiyor. Ayrıca, 120 ülkeden 41 bini aşkın genç Küba'da öğrenim görüyor.

Örneğin 2 bin Kübalı öğretmen Nikaragua'daki çocuklara eğitim vermeye gitti ve orada çiftçi ailelerin yanında çatısı palmiye yapraklarıyla örtülmüş kulübelerde çok zor koşullar altında yaşadılar, onların yediği yemekleri yediler. Bu öğretmenlerin neredeyse yarısı

kadındı ve çoğunun çocukları vardı. Fakat onlar, çocuklarını ve ailelerini arkalarında bırakıp Nikaragua'nın dağlarına ve kırsal bölgelerine öğretmenlik yapmaya gittiler. Aslında Nikaragua görevi için yapılan çağrı sonucu 29 bin öğretmen gitmeyi talep etmişti, ancak bu öğretmenlerden bazıları karşıdevrimciler tarafından katledilince buna bir tepki olarak 100 bin öğretmen daha gönüllü oldu.

Güney Angola'daki Nambiyalı sivillerden oluşan Kasinga mülteci kampındaki acımasız katliamdan sonra katliamdan kurtulan öksüz çocuklar ve gençler Küba'ya getirilip yaşayacakları güvenli yerlere ve eğitim kurumlarına yerleştirildi. Çoğu şimdi uzman olarak kendi ülkelerinde görev yapıyor.

Başkaları ırkçı Güney Afrika rejimini desteklerken Kübalılar, Angolalılar, Namibyalılar ve Afrika Ulusal Kongresi'nden bağımsızlık savaşçılarıyla birlikte, Angola'nın, Namibya'nın bağımsızlığı için ırk ayrımına karşı savaşarak canlarını tehlikeye attılar. Kübalılar bunun karşılığında hiçbir şey beklemediler. İşte Küba enternasyonalizmi budur.

Şimdilerde Küba, 120'den fazla ortak komisyon aracılığıyla 165 ülke ile işbirliği yapıyor. 2003 yılı Küba enternasyonalizminin 40. yıldönümü idi. 1963'te ilk Küba sağlık tugayı Cezayir'e hareket etmişti.

Küba diğer ülkelerle en çok sağlık, eğitim ve spor alanlarında işbirliği yapıyordu. Artık fiziki planlama, yapılandırma, su kaynakları, tarım, balıkçılık, bilim ve teknoloji gibi alanlarda da işbirliği yürütülmeye başlandı.

Bugün yalnız tıp alanında on binlerce Kübalı, 5 kıtada, 60'tan fazla ülkede hizmet veriyor. Büyük bir toplam, insanlara okuma yazma öğretmek için tasarlanan "Evet, yapabilirim" ve "Evet, devam edebilirim" programlarının başka ülkelerde uygulanmasına yardımcı oluyor. Küba, Afrika kıtasındaki 54 ülkenin 51'i ile ortak çalışmalar yürütüyor.

İşte bunlar, bir halkın insanoğluna olan borcunu -mutlulukla ve fedakarlıkla- ödemek için sergilediği işbirliği duygusunun eseridir.

99. Fidel'in yurttaşlarına Devlet Konseyi Başkanlığı görevinden ayrılacağını bildiren son mesajı nasıldı?

Sevgili yurttaşlar,

Geçen Cuma günü, 15 Şubat'ta, bir sonraki makalemde çoğu yurttaşın ilgisini çekecek bir meseleyi ele alacağım sözünü vermiştim. Bu nedenle şimdi bu mesajı yayımlıyorum.

Devlet Konseyi'ni ve Başkanını, Başkan Yardımcılarını, Sekreterini aday gösterme ve seçme vakti geldi.

Uzun yıllar boyunca Devlet Başkanlığı makamını işgal etmenin onurunu yaşadım. 15 Şubat 1976'da Sosyalist Anayasa serbest, doğrudan ve gizli bir oylamayla, seçme hakkı olan halkın yüzde 95'inden fazlasının onayıyla kabul edilmişti. İlk Ulusal Meclis aynı yıl 2 Aralık'ta kuruldu; sonra da Devlet Konseyi'ni ve Devlet Başkanı'nı seçti. Öncesinde ben 18 yıl boyunca Başbakanlık görevini sürdürmekteydim. Her zaman halkın ezici çoğunluğunun desteğiyle devrimci çalışmayı ilerletecek yetkilere sahip oldum.

Sağlık durumumun hassasiyetinden haberdar olan bazı yabancılar, 31 Temmuz 2006'da Devlet Konseyi Başkanlığı'ndan geçici istifamın ve bu görevi Birinci Devlet Başkan Yardımcısı Raúl Castro Ruz'a bırakışımın nihai olduğunu düşündüler. Ancak kişisel becerileri nedeniyle aynı zamanda Silahlı Kuvvetler Bakanı olan Raúl ile Parti ve Devlet önderliğinin diğer kadroları, kötü sağlık durumuma karşın beni kamu yaşamının dışında görmeye istekli değillerdi.

Benden kurtulmak için her yolu denemiş olan hasmımın karşısında zor duruma düşüyordum ve buna uymak konusunda isteksizdim.

Daha sonraki zorunlu istirahat dönemimde aklımın tam kontrolünü

geri kazandığım gibi, çokça okumak ve dinlenmek için de vaktim oldu. Dinlenme ve iyileşme programlarından artakalan pek çok saatimi yazı yazmaya ayıracak fiziksel gücü topladım. Sade mantık bu işin olanaklarım dahilinde olduğunu gösteriyordu. Öte yandan sağlığımdan bahsederken umutların yeşermesini önlemek konusunda fazlasıyla dikkatliydim, çünkü bunun aksi bir son, savaşın ortasındaki halkımız için yaralayıcı olurdu. Bu nedenle ilk görevim, halkımızı siyasal ve psikolojik olarak bunca yıllık mücadelenin ardından yokluğuma alıştırmaktı. "İyileşmemin risklerden azade olmadığını" tekrarlayıp durdum.

Dileğim, görevlerimi son nefesime kadar sürdürebilmekti. Ancak elimden gelen bu kadar.

Devrimimizin kaderi üzerinde belirleyici önem taşıyan nice kararların alınacağı parlamentoya beni vekil seçerek onurlandıran çok sevgili yurttaşlarıma diyorum ki; Devlet Konseyi Başkanlığı ve Başkomutanlık görevlerine asla talip olmayacağım ve bu görevleri kabul etmeyeceğim, tekrarlıyorum, asla talip olmayacağım ve bu görevleri kabul etmeyeceğim.

Ulusal Televizyon'da yayımlanan Yuvarlak Masa programının yönetmeni Randy Alonso'ya yazdığım ve benim isteğim üzerine kamuoyuyla paylaşılan kısa mektuplarda, her ne kadar bu mektupların alıcısı bile amacımın farkında olmasa da, bugün yazdığım bu mesajın ipuçlarını belli etmeden verdim. Gazetecilik okulundaki öğrencilik yıllarından çok iyi tanıdığım Randy'ye güveniyordum. Vilayetlerdeki üniversite öğrencilerinin başlıca temsilcileriyle yaşadıkları Kohly'deki büyük evin kütüphanesinde her hafta görüşürdüm. Bugün tüm ülke dev bir üniversite oldu.

Aşağıda 17 Aralık 2007'de Randy'ye yazılmış mektuptan kimi paragraflar var:

"Ortalamada 12 yıllık eğitim düzeyine ve bir milyon üniversite

mezununa sahip olan ve tüm vatandaşlarına hiçbir şekilde ayrımcılığa uğramadan eğitim alma olanağını gerçekten sunan Küba toplumunun güncel sorunlarına verilecek yanıtların, her somut soru için bir satranç oyunundakinden daha fazla değişken gerektirdiğini düşünüyorum. Tek bir ayrıntıyı bile görmezden gelemeyiz; eğer devrimci toplumdaki bir insanın aklı, içgüdülerinin önüne geçecekse, bu, kolay bir yol değil."

"Benim temel görevim, makamıma yapışmak ya da genç insanların önünü kesmek değil, mütevazı değeri içinde yaşama ayrıcalığına sahip olduğum özel dönemden gelen, kendi deneyimim ve fikirlerimle katkıda bulunmak."

"Niemeyer gibi, ben de kişinin sonuna kadar tutarlı olması gerektiğine inanıyorum."

8 Ocak 2008 tarihli mektuptan:

"(...) Birleşik oyun sıkı bir destekçisiyim (bunun bilinmeyen erdemleri koruyan bir ilke olduğunu düşünüyorum), çünkü bu, bize eski sosyalist blok ülkelerinden gelen tek aday uygulamasını kopyalama eğiliminden kaçınma olanağı sağladı. Öte yandan sosyalist bloğun Küba ile dayanışması da eşi benzeri görülmemiş bir olguydu. Sosyalizmi kurmaya dönük bu ilk girişime derin saygı duyuyorum; biz de onun sayesinde, seçtiğimiz yolda ilerleme şansını elde ettik."

Ve bu mektupta tekrarladım: "(...) Asla unutmayın ki, dünyanın bütün şanı bir mısır tanesine sığar."

Bu nedenle, fiziksel olarak sunabileceğimden daha fazla hareket ve zaman gerektiren bir sorumluluğu kabul etmek vicdanıma ihanet olurdu.

Neyse ki, Devrimimiz hâlâ eski tüfek kadrolara ve sürecin ilk aşamalarında çok genç olanlara güvenebilir. Kimileri dağlardaki savaşa katıldıklarında ve daha sonra enternasyonalist görevlerdeki

kahramanlıklarıyla ülkelerine zafer kazandırdıklarında çok gençti, neredeyse çocuktular. Onlar bu görev değişikliğini gerçekleştirecek yetkiye ve deneyime sahip. Ayrıca karmaşık ve neredeyse imkansız olan devrimi örgütleme ve yönetme sanatını bizimle beraber öğrenen ara kuşak da var.

Yol her zaman zor olacak ve herkesin akıllı çabalarını gerektirecek. Özür dilemenin, ya da bunun antitezi olan kendini suçlamanın sözde kolay yoluna güvenmiyorum. Her zaman, olabileceğin en kötüsüne hazır olmalıyız. Başarılıyken mütevazı olduğumuz kadar, güç durumdayken de sağlam durma ilkemizi unutamayız. Yenmemiz gereken hasmımız fazlasıyla güçlü; ancak yarım yüzyıl boyunca kendimizden uzak tutmayı başardık.

Size veda etmiyorum. Tek dileğim fikirler savaşında bir asker olarak çarpışmak. "Fidel Yoldaşın Düşünceleri" başlığı altında yazı yazmaya devam edeceğim. Elinizin altındaki silahlara bir yenisi daha eklenmiş olacak. Belki sesim duyulur. Dikkatli olacağım.

Teşekkür ederim.

Fidel Castro Ruz

18 Şubat 2008

17:30

100. Yeni Küba devlet başkanı olarak göreve başladığında Raúl Castro'nun halka verdiği mesaj neydi?

Devletin en tepesindeki kişinin –Devlet Konseyi ve Bakanlar Konseyi Başkanı'nın- görev devri, büyük soğukkanlılıkla, Devrim'in tarihi önderi Fidel Castro'ya minnettarlık ve yeni Başkan Raúl'e sonsuz güven duyularak 24 Şubat 2008'de gerçekleşti.

Küba Parlamentosu'ndaki vekillerin huzurunda gerçekleşen ve ülkedeki tüm televizyon ve radyo kanallarının canlı yayınla aktardığı

görev teslimi sırasında Raúl Castro kendinden emin ve duygusal bir konuşma yaptı. Konuşmasının bir kısmı şöyledir:

"Daha önce de sıkça belirttiğim gibi, Küba Devrimi'nin sadece bir Başkumandanı olduğu inancıyla bana verilen sorumluluğu kabul ediyorum.

Fidel, Fidel'dir. Bunu çok iyi biliyoruz. Fidel'in yeri doldurulamaz ve o fiziksel olarak bizimle olmadığı zaman da halk onun eserini sürdürecektir. Onun fikirleri, ülkemizin temsil ettiği onur ve adaletin oluşturulmasını sağlayan fikirleri daima bizimle olacaktır.

Küba ulusunun birliğinin garantisi olan Komünist Parti, halkımızın liderine olan güveninin tek mirasçısıdır. Oy verenlerin yüzde 97,7'sinin evet dediği referandumla onaylanan Anayasa'mızın 5. maddesinde belirtildiği şekilde parti, devletimizin ve toplumumuzun en yüksek önder gücüdür.

Hayatın bir gerçeği olarak Devrim'i kuran ve güçlendiren nesil gittiğinde, bu inanç özellikle önemli olacaktır.

Neyse ki, bugün o durumu yaşamıyoruz. Fidel burada, zihni her zamanki gibi berrak, analiz ve öngörü kapasitesini güçlendirmiş, eskiden günlük sorunlara ayırdığı zamanı artık çalışmaya ve düşünmeye ayırabiliyor.

Yoldaş Fidel'in kararı, temsil ettiği örneği daha da yücelten yeni bir katkı olarak, Devrim'in sürekliliğini göstermektedir ve Martí'nin "Dünyanın bütün şanı bir mısır tanesine sığar" ifadesiyle sunduğu hayat rehberiyle tutarlılık içindedir.

Benzer şekilde, devrim mücadelesine ve insanlığın en asil fikirlerine ve amaçlarına gücü yettiğince katkıda bulunmayı sürdürme kararından anlaşılacağı üzere, kararlılığında bir değişiklik yoktur.

Bu nedenle, halkımızın iradesini ifade ettiğimden emin bir şekilde,

Devlet iktidarının üst organı olan Meclis'ten, bana, Devrim'in en büyük lideri yoldaş Fidel Castro Ruz'a, ulusumuzun geleceği için önemli kararlarda, özellikle savunma, dış politika ve ülkenin sosyoekonomik kalkınmasına ilişkin konularda danışma izni vermesini istiyorum."

100 Soruda KÜBA

Carmen R. Alfonso Hernández

9 789759 231231
ISBN 978-975-92312-3-1